

БЮДЖЕТНИЙ МОНІТОРИНГ

**АНАЛІЗ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ
ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ**

БЮДЖЕТНИЙ МОНІТОРИНГ:

Аналіз виконання бюджету за січень – червень 2017 року

Бюджетний моніторинг

Видання підготовлено Інститутом бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД)
у рамках реалізації проекту «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження»
за підтримки Американського народу, наданої через Агентство США
з міжнародного розвитку (USAID)

СЕРІЯ КНИГ «БЮДЖЕТНИЙ МОНІТОРИНГ: АНАЛІЗ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ»

Серія видається Інститутом бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) у рамках реалізації проекту «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження» за підтримки Американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).

Головна мета проекту полягає у підвищенні результативності та прозорості використання бюджетних коштів завдяки запровадженню програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів, а також наданню допомоги містам у впровадженні ефективної системи моніторингу енергетичних видатків.

www.ibser.org.ua

Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за січень – червень 2017 року

Видання створено та впорядковано фахівцями ІБСЕД:

Зубенко В. В. – Генеральний директор

Самчинська І. В. – заступник Генерального директора

Рудик А. Ю. – директор Департаменту податкової політики та моніторингу

Шаповал Т. А. – директор Департаменту методології та навчальних програм

Корнієнко А. І. – заступник директора Департаменту методології та навчальних програм

Богдан Т. П. – головний економіст Департаменту фінансової політики

Гринь А. В. – старший консультант з економічних питань Департаменту методології та навчальних програм

Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за січень – червень 2017 року / [В. В. Зубенко, І. В. Самчинська, А. Ю. Рудик та ін.] ; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. – К., 2017. – 86 с.

Від видавця:

Зміст продукту є відповідальністю Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) і не обов'язково збігається з поглядами USAID або уряду США.

Усі права на це видання захищені. Використання матеріалів моніторингу має бути узгоджено з фахівцями ІБСЕД.

© USAID, 2017

© ІБСЕД, 2017

ЗМІСТ

Стислий виклад основних положень	10
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ З ПИТАНЬ БЮДЖЕТУ ЗА ЧЕРВЕНЬ – СЕРПЕНЬ 2017 РОКУ	14
1.1. Дохідна частина державного бюджету.....	14
1.2. Видаткова частина державного бюджету та бюджетний процес	15
1.3. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ	17
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БЮДЖЕТУ ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ	29
3.1. Виконання дохідної частини зведеного та державного бюджетів за січень – червень 2017 року	29
3.2. Фінансування державного бюджету та державний борг за січень – червень 2017 року	40
3.3. Аналіз видатків і кредитування зведеного та державного бюджетів за січень – червень 2017 року	49
3.4. Виконання місцевих бюджетів за січень – червень 2017 року	58
Додаток А. Видатки державного бюджету за січень – червень 2015–2017 років за програмною класифікацією	78
Додаток Б. Стан перерахування субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам за січень – червень 2017 року	84

ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 2.1	Номінальна і реальна заробітна плата у розрізі регіонів України за січень – червень 2015–2017 років.....	21
Таблиця 3.1.1	Доходи зведеного, державного та місцевих бюджетів у січні – червні 2014–2017 років	29
Таблиця 3.1.2	Структура доходів зведеного та державного бюджетів у січні – червні 2015–2017 років	31
Таблиця 3.2.1	Показники фінансування дефіциту державного бюджету за січень – червень 2013–2017 років	41
Таблиця 3.2.2	Витрати бюджету на погашення та обслуговування державного боргу за січень – червень 2013–2017 років	44
Таблиця 3.3.1	Видатки зведеного, державного та місцевих бюджетів за січень – червень 2015–2017 років.....	49
Таблиця 3.3.2	Темпи зростання окремих видів видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за січень – червень 2015–2017 років порівняно з попереднім періодом	51
Таблиця 3.3.3	Видатки державного бюджету за січень – червень 2015–2017 років у розрізі функціональної класифікації видатків та кредитування	53
Таблиця 3.3.4	Показники надання і повернення кредитів з / до бюджету за січень – червень 2015–2017 років	56
Таблиця 3.4.1	Надходження доходів до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за січень – червень 2015–2017 років	58
Таблиця 3.4.2	Видатки місцевих бюджетів (без урахування коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) за січень – червень 2015–2017 років.....	67
Таблиця 3.4.3	Міжбюджетні трансферти, що надійшли з державного бюджету до місцевих бюджетів, за січень – червень 2015–2017 років	72

ПЕРЕЛІК ГРАФІКІВ

Графік 2.1	Індекси цін у січні – червні 2012–2017 років	20
Графік 3.1.1	Динаміка щомісячних надходжень до державного бюджету у 2012–2017 роках	30
Графік 3.1.2	Динаміка щомісячних надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету у 2012–2017 роках	32
Графік 3.1.3	Динаміка щомісячних надходжень податку на додану вартість до державного бюджету у 2012–2017 роках	35
Графік 3.2.1	Порівняння обсягів запозичень до державного бюджету та погашення державного боргу у січні – червні 2009–2017 років.....	42
Графік 3.3.1	Частка видатків соціального спрямування у структурі видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за січень – червень 2012–2017 років	50
Графік 3.3.2	Динаміка частки видатків спеціального фонду державного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів за січень – червень 2012–2017 років.....	52
Графік 3.4.1	Динаміка щомісячних надходжень доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у 2012–2017 роках.....	59
Графік 3.4.2	Динаміка надходжень акцизного податку на роздрібний продаж підакцизних товарів у 2015–2017 роках	61
Графік 3.4.3	Динаміка щомісячних видатків місцевих бюджетів за 2012–2017 роки	68
Графік 3.4.4	Темпи зростання міжбюджетних трансфертів та доходів місцевих бюджетів за січень – червень 2012–2017 років.....	73

ПЕРЕЛІК ДІАГРАМ

Діаграма 2.1	Індекси виробництва промислової та сільськогосподарської продукції за січень – червень 2015–2017 років	19
Діаграма 2.2	Експорт та імпорт товарів і послуг за січень – червень 2016–2017 років.....	23
Діаграма 2.3	Структура зовнішньої торгівлі товарами за основними країнами-партнерами у січні – червні 2016–2017 років.....	24
Діаграма 2.4	Частка ЄС у географічній структурі експорту та імпорту України за 2013–2017 роки	25
Діаграма 2.5	Платіжний баланс України у січні – червні 2015–2017 років	26
Діаграма 2.6	Обмінний курс гривні та офіційні резервні активи у 2015–2017 роках.....	27
Діаграма 3.1.1	Надходження податку на прибуток підприємств різних форм власності у січні – червні 2016–2017 років	33
Діаграма 3.1.2	Структура надходжень податку на доходи фізичних осіб до державного бюджету у I півріччі 2016–2017 років	33
Діаграма 3.1.3	Обсяги надходжень рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів у I півріччі 2016–2017 років	34
Діаграма 3.1.4	Щомісячні обсяги надходжень податку на додану вартість та відшкодувань податку з бюджету в 2016–2017 роках.....	35
Діаграма 3.1.5	Структура надходжень податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції до державного бюджету у I півріччі 2016–2017 років	36
Діаграма 3.1.6	Структура надходжень акцизного податку до державного бюджету у I півріччі 2016–2017 років	37
Діаграма 3.1.7	Структура неподаткових надходжень до державного бюджету у I півріччі 2015–2017 років.....	38
Діаграма 3.1.8	Структура надходжень доходів від операцій з капіталом до державного бюджету у I півріччі 2016–2017 років	39
Діаграма 3.2.1	Основні показники виконання Державного бюджету України за січень – червень 2010–2017 років	40
Діаграма 3.2.2	Обсяги фінансування дефіциту державного бюджету за джерелами у січні – червні 2015–2017 років	43
Діаграма 3.2.3	Структура державного та гарантованого державою боргу за січень – червень 2015–2017 років.....	45
Діаграма 3.2.4	Ключові показники державного боргу України в порівнянні з граничними значеннями (станом на початок 2017 року).....	47
Діаграма 3.2.5	Валютна структура державного та гарантованого державою боргу станом на 30.06.2017 року.....	48
Діаграма 3.3.1	Темпи приросту ВВП і видатків зведеного бюджету за січень – червень 2014–2017 років.....	50

Діаграма 3.3.2	Динаміка видатків державного бюджету січень – червень 2015–2017 років у розрізі функціональної класифікації.....	53
Діаграма 3.3.3	Структура видатків державного бюджету за січень – червень 2016–2017 років у розрізі економічної класифікації.....	55
Діаграма 3.4.1	Частка доходів у розрізі фондів державного та місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету за січень – червень 2014–2017 років	58
Діаграма 3.4.2	Структура доходів місцевих бюджетів за січень – червень 2013–2017 років.....	59
Діаграма 3.4.3	Динаміка надходжень податку на доходи фізичних осіб за січень – червень 2013–2017 років.....	60
Діаграма 3.4.4	Динаміка надходжень місцевих податків і зборів за січень – червень 2013–2017 років.....	62
Діаграма 3.4.5	Динаміка надходжень плати за землю за січень – червень 2013–2017 років.....	62
Діаграма 3.4.6	Динаміка надходжень земельного податку та орендної плати за січень – червень 2013–2017 років.....	63
Діаграма 3.4.7	Динаміка надходжень єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва за січень – червень 2013–2017 років	63
Діаграма 3.4.8	Динаміка надходжень єдиного податку з юридичних і фізичних осіб за січень – червень 2013–2017 років	64
Діаграма 3.4.9	Структура неподаткових надходжень місцевих бюджетів за січень – червень 2013–2017 років.....	65
Діаграма 3.4.10	Динаміка доходів від операцій з капіталом за січень – червень 2013–2017 років.....	65
Діаграма 3.4.11	Частка доходів бюджету розвитку за видами надходжень в доходах місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за січень – червень 2016 року.....	66
Діаграма 3.4.12	Частка доходів бюджету розвитку за видами надходжень в доходах місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за січень – червень 2017 року.....	66
Діаграма 3.4.13	Частки видатків у розрізі фондів державного та місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету за січень – червень 2014–2017 років.....	67
Діаграма 3.4.14	Частка видатків місцевих бюджетів у ВВП за січень – червень 2016–2017 років.....	68
Діаграма 3.4.15	Структура видатків місцевих бюджетів за функціональною класифікацією за січень – червень 2016–2017 років	69
Діаграма 3.4.16	Видатки місцевих бюджетів у розрізі функціональної класифікації за січень – червень 2016–2017 років.....	70
Діаграма 3.4.17	Структура видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією за січень – червень 2016–2017 років	71
Діаграма 3.4.18	Видатки місцевих бюджетів за економічною класифікацією за січень – червень 2016–2017 років.....	71

Діаграма 3.4.19	Динаміка перерахування трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за січень – червень 2012–2017 років 73
Діаграма 3.4.20	Структура трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за січень – червень 2016 року 74
Діаграма 3.4.21	Структура трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за січень – червень 2017 року 74
Діаграма 3.4.22	Динаміка перерахування трансфертів із місцевих бюджетів до державного бюджету за січень – червень 2012–2017 років..... 77

СТИСЛИЙ ВИКЛАД ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ

Вашій увазі пропонується періодичне видання «Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету», підготовлене експертами Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) у рамках виконання проекту «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження» (USAID).

Матеріали моніторингу ґрунтуються на офіційній звітності Державної казначейської служби України, інформації Державної служби статистики України, даних Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Комітету Верховної Ради України з питань бюджету та відомостей інших офіційних джерел.

У цьому виданні традиційно наведено стислий огляд змін, що відбулися в законодавчій базі, охарактеризовано основні макроекономічні показники. Детально проаналізовано підсумки виконання зведеного, державного та місцевих бюджетів, що дало змогу визначити вплив на їх стан ухвалених фіскальних рішень. Особлива увага приділена оцінці виконання місцевих бюджетів як головного фінансового механізму забезпечення населення соціальними послугами та гарантіями.

Реальний ВВП України у II кварталі 2017 року збільшився на 2,3 % щодо II кварталу 2016 року і на 0,6 % щодо I кварталу 2017 року (з урахуванням сезонного фактору). Підвищення реальної заробітної плати у більшості галузей економіки та активізація інвестиційної діяльності стали рушійними силами збільшення доданої вартості в економіці. Серед факторів, які чинили помірний сприятливий вплив на динаміку реального ВВП України, слід виокремити і покращення цінових умов торгівлі та підвищення зовнішнього попиту на експортовану продукцію. Однак порівняно з відповідним періодом попереднього року відбулося незначне скорочення промислового виробництва: індекс виробництва промислової продукції у січні – червні 2017 року становив 99,6 %. Основними чинниками такого скорочення стали економічна блокада ОРДЛО і експропріація українських підприємств окупаційною владою.

Індекс споживчих цін за I півріччя становив 107,9 % (до грудня попереднього року) проти 104,9 % у відповідному періоді 2016 року. За аналізований період зросли ціни на всі споживчі товари і послуги, крім яєць. Рушійними силами прискорення споживчої інфляції стали підвищення світових цін на зернові культури, м'ясні та молочні продукти, втрата частини врожаю овочів і фруктів унаслідок весняних заморозків, підвищення адміністративно встановлюваних тарифів на утримання будинків і прибудинкових територій, а також зростання споживчого попиту на послуги закладів культури, готелів, ресторанів, тощо. Водночас певна стабілізація інфляційних очікувань і зміцнення обмінного курсу гривні стримували інфляційні процеси в Україні.

Реальна заробітна плата за I півріччя 2017 року підвищилася на 19,7 % щодо I півріччя 2016 року (за аналогічний період 2016 року цей показник зріс на 6,1 %). Суттєве зростання реальної заробітної плати в умовах повільного відновлення економічної діяльності пояснюється адміністративним підвищенням мінімальної заробітної плати та намаганням роботодавців компенсувати скорочення реальної заробітної плати працівників упродовж 2014–2015 років. Зниження ставки єдиного соціального внеску до 22 % у 2016 році та відновлення економічного зростання надали у розпорядження суб'єктів господарювання додаткові ресурси, які могли спрямовуватися на підвищення рівня оплати праці.

За даними Державної служби статистики, **сальдо зовнішньоторговельного балансу України** у I півріччі 2017 року було негативним і становило 98,6 млн дол. США, що означало його погіршення на 1049,4 млн дол. США порівняно з I півріччям 2016 року. Експорт товарів і послуг за аналізований період збільшився на 20,8 %, а імпорт – на 27,2 %. Ключовими чинниками активізації вітчизняного експорту в січні – червні 2017 року були покращення міжнародної кон'юнктури для металургійної продукції та продовольчих товарів, поживлення економічної діяльності у країнах – торговельних партнерах України, а також досягнення позитивних ефектів від функціонування зони

вільної торгівлі України з ЄС. Водночас посткризове відновлення споживчого попиту та активізація інвестиційної діяльності в Україні стали чинниками інтенсифікації імпорту.

Другий рік поспіль в Україні спостерігається збільшення дефіциту поточного рахунку платіжного балансу. За даними Національного банку України, вказаний дефіцит за I півріччя 2017 року становив 1 566 млн дол. США, тоді як за аналогічний період попереднього року – 946 млн дол. США. Зведене сальдо платіжного балансу України у січні – червні 2017 році сформувалося додатним на рівні 1049 млн дол. США за рахунок суттєвого збільшення профіциту фінансового рахунку і рахунку капіталів. Офіційні резерви за I півріччя зросли на 2 млрд дол. США і досягли рівня майже 18 млрд дол. США. Тобто динаміка агрегатів платіжного балансу України в I півріччі характеризувалася різновекторними тенденціями поглиблення негативного сальдо поточного рахунку та збільшення додатного сальдо фінансового рахунку. І якщо остання тенденція свідчить про поступове відновлення довіри іноземних партнерів до України і, безперечно, є позитивним явищем, то поглиблення дефіциту торговельного балансу / поточного рахунку викликає занепокоєння, оскільки вказує на низький рівень національної конкурентоспроможності та свідчить про вразливість зовнішньої позиції країни до впливу шоків факторів.

Профіцит державного бюджету становив 29,0 млрд грн, в той час як Законом про Державний бюджет розмір річного дефіциту бюджету було визначено на рівні 77,6 млрд грн. За останні 12 років профіцит державного бюджету за підсумками I півріччя мав місце лише в 2007 і 2008 роках, але суми бюджетного профіциту в той час були суттєво меншими (0,7 і 1,9 млрд грн, відповідно).

Фінансування державного бюджету за борговими операціями склало 31,5 млрд грн, або 35,9 % планового річного показника. Порівняно з минулим роком цей показник зменшився на 15 млрд грн, або на 32,3 %. Запозичення здійснені у сумі 64,7 млрд грн, або 29,8 % річного планового показника. Із них річний план за внутрішніми запозиченнями виконано на 35 %, а за зовнішніми – на 22 %. Частка внутрішніх запозичень складала 70,5 %, відповідно, частка зовнішніх запозичень – 29,5 %. Незначні обсяги державних запозичень порівняно з планом поточного року і фактичними показниками минулих років обумовлені, перш за все, досягненням профіциту бюджету. Водночас продовження урядом операцій з підтримки банківської системи стало причиною утримання позитивного сальдо фінансування за борговими операціями.

За даними Державної казначейської служби України, **обсяг наданих позик на покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів** за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка склав 568,8 млн грн порівняно з 91,8 млн грн у відповідному періоді 2016 року.

Погашення державного боргу здійснено у сумі 33,2 млрд грн (з урахуванням коригування за внутрішніми зобов'язаннями), що більше ніж удвічі відстає від показника минулого року. Погашення внутрішнього боргу становило 28,2 млрд грн, або 28,6 % річного планового обсягу, а зовнішнього боргу – 5,0 млрд грн або 16,1 % річного плану. Загальний обсяг виплат з **погашення й обслуговування державного боргу** становив 85,8 млрд грн, або 35,6 % річного плану. Питома вага видатків на обслуговування боргу в загальному обсязі видатків державного бюджету зменшилася з 15,8 % у I півріччі 2016 року до 14,4 % у I півріччі 2017 року. Знизилася також питома вага платежів за державним боргом у витратах бюджету (які включають видатки бюджету, надання кредитів, погашення державного боргу, придбання цінних паперів) з 30 % до 20 %. Щодо ВВП обсяг платежів за державним боргом зменшився з 4,8 % у I півріччі 2016 року до 4,2 % у I півріччі 2017 року.

На кінець червня 2017 року **державний та гарантований державою борг України** становив 1 957,7 млрд грн. Порівняно з кінцем 2016 року загальна сума боргу збільшилася на 27,9 млрд грн, або на 1,4 %. Наразі основні загрози для боргової стійкості України пов'язані з доволі високим розміром боргу загального уряду, який на 19,8 в. п. ВВП перевищує граничне значення (яке застосовується МВФ у рамках аналізу боргової стійкості). Водночас ризик пролонгації боргу поки

що утримується на прийнятному рівні, оскільки валові потреби держави у позичковому фінансуванні є вдвічі нижчими від граничного обсягу: 7,2 % проти 15,0 % ВВП.

Станом на 30.06.2017 року частка боргових зобов'язань, номінованих у гривні, становила 30,9 % загальної суми державного і гарантованого державою боргу. Порівняно з кінцем 2016 року **валютна структура державного боргу** майже не змінилася. Найбільш значущою валютою номінації державних боргових зобов'язань на сьогодні залишається долар США, його частка становить 41,1 %; помітною є також частка спеціальних прав запозичення – 19,4 % загальної суми боргу. Таким чином, валютна структура державного боргу України засвідчує доволі високу вразливість національних державних фінансів до ризиків коливань валютного курсу гривні.

Виконання доходів **Зведеного бюджету України** за I півріччя 2017 року склало 495,9 млрд грн, що більше аналогічного показника попереднього року на 156,4 млрд грн, або на 46,1 %.

До державного бюджету за вказаний період надійшло 391,7 млрд грн, що на 128,0 млрд грн, або на 48,5 %, більше аналогічного показника попереднього року. Річний план виконано на 53,9 %.

Збільшення надходжень відбулося майже за всіма основними податковими джерелами: податок на доходи фізичних осіб зріс на 7,5 млрд грн (або на 27,9 %); податок на прибуток підприємств – на 7,2 млрд грн (або на 29,5 %); ПДВ з вироблених в Україні товарів – на 19,5 млрд грн (або на 28,9 %); ПДВ з ввезених на територію України товарів – на 34,1 млрд грн (або на 42,3 %); акцизний податок із вироблених в Україні товарів – на 5,4 млрд грн (або на 21,4 %); рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів – на 6,2 млрд грн (або на 31,6 %); ввізне мито – на 1,9 млрд грн (або на 21,2 %). Збільшився обсяг і неподаткових надходжень – на 3,2 млрд грн, або на 29,3 %. Причому, на відміну від попереднього року, зросли й усі складові цього виду бюджетних доходів.

До місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у січні – червні 2017 році надійшло 104,2 млрд грн, що на 28,5 млрд грн, або на 37,5 %, більше, ніж у 2016 році.

Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 55,5 %. Це досить високий показник, що дає підстави прогнозувати перевиконання плану за результатами року. При цьому має місце зростання надходжень з усіх основних податкових джерел: податок на доходи фізичних осіб виконано на 40,7 %, податок на прибуток підприємств – на 58,7 %; місцеві акцизні податки – на 51,7%; орендна плата на землю з юридичних осіб – на 52,6 %; єдиний податок – на 52,8 % тощо.

Видатки зведеного бюджету становили 443,9 млрд грн. Рівень виконання їх плану маже дорівнював такому рівню за попередні два роки (на 0,1 в. п. нижчий, ніж у 2015 р. і на 0,2 в. п. вищий ніж, у 2016 р.) і склав 43,5 %. Темпи їх приросту становили 26,9 %, що на 3,8 в. п. більше минулорічного показника.

Частка видатків зведеного бюджету у ВВП збільшилася до 35,6 %, або на 0,7 в. п. порівняно з минулим роком.

Частка видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету збільшилася на 7,4 в. п. щодо показника 2016 року і становила 48,4 %. Частка видатків соціального спрямування у загальному обсязі видатків зведеного бюджету збільшилась на 0,4 в. п. і досягла 60,7 %. Водночас спостерігалось зменшення часток таких видатків у загальному обсязі видатків державного та місцевих бюджетів.

Видатки державного бюджету з урахуванням міжбюджетних трансфертів виконані у сумі 366,0 млрд грн, що становить 45,1 % річного планового показника. Збільшення видатків порівняно з аналогічним періодом минулого року склало 65,6 млрд грн, або 21,8 %.

Упродовж I півріччя 2017 року найкраще фінансувалися міжбюджетні трансферти (54,5 % річного планового обсягу), видатки на охорону навколишнього природного середовища (49,9 %), освіту (47,3 %), загальнодержавні функції (44,7 %), громадський порядок, безпеку та судову владу (43,0 %) і духовний та фізичний розвиток (41,1 %). Найнижчими рівнями фінансування

характеризувалися видатки на житлово-комунальне господарство (12,2 %) та охорону здоров'я (25,3 %).

Головними пріоритетами державної політики у контексті зростання видатків державного бюджету порівняно з минулим роком (59,5 % загальної суми збільшення) стали міжбюджетні трансфери (на них припало 66,0 % усього збільшення видатків); видатки на загальнодержавні функції – 14,5 %; громадський порядок, безпеку та судову владу – 10,7 %.

Видатки місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) зросли на 49,8 % та становили 217,8 млрд грн. Рівень виконання плану, затвердженого місцевими радами, склав 46,7 %. Традиційно більшість видатків місцевих бюджетів спрямовано у соціально-культурну сферу. Найбільші зміни відбулися за видатками на охорону здоров'я, частка яких зменшилася на 1,1 в. п. і склала 16,5 %.

Найбільшими серед усіх видатків місцевих бюджетів стали поточні трансфери населенню на соціальне забезпечення. Однак порівняно з минулим роком їх частка дещо зменшилась і становила 31,7 % (у січні – червні 2016 року – 32,3 %). При цьому обсяги цих видатків зросли на 22,1 млрд грн, або на 47,2 %, та склали 69,1 млрд грн.

Частка видатків на оплату праці з нарахуваннями зменшилася на 8,3 в. п. і становила 30,7 %. У цілому поточні видатки місцевих бюджетів становили 201,2 млрд грн, що на 48,2 % більше, ніж за 2016 рік. Капітальні видатки профінансовано у розмірі 16,6 млрд грн, їх обсяги зросли на 7,0 млрд грн, або на 72,1 %, водночас частка зросла на 1,0 в. п.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ З ПИТАНЬ БЮДЖЕТУ ЗА ЧЕРВЕНЬ – СЕРПЕНЬ 2017 РОКУ

1.1. ДОХІДНА ЧАСТИНА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

ЗАКОН УКРАЇНИ ВІД 13.07.2017 № 2137

Законом України від 13 липня 2017 року № 2137 внесено зміни до Закону України «Про Державний бюджет України». Зміни було підготовлено на виконання пункту 1 статті 52 Бюджетного кодексу України у зв'язку з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 року № 385, якою уточнено Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2017 рік.

З огляду на нові очікування щодо економічного зростання було переглянуто також річні планові показники доходів державного бюджету. Так, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України у 2017 році визначено нові макроекономічні показники, які безпосередньо впливатимуть на рівень бюджетних доходів. Зокрема, реальний приріст ВВП прогнозується на рівні 1,8 %, обсяг номінального ВВП – 2 845,8 млрд грн, індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року) – 111,2 %. Крім того, фонд оплати праці найманих працівників прогнозується на рівні 796,3 млрд грн, середньомісячна заробітна плата складе 7 104 грн та в реальному вимірі збільшиться на 21,4 %.

З урахуванням прийнятих змін доходи державного бюджету пропонується збільшити на 26,0 млрд грн, у тому числі по загальному фонду – на 25,0 млрд грн та по спеціальному фонду – на 1,0 млрд грн.

Зокрема, збільшено показники надходжень до державного бюджету:

- податку та збору на доходи фізичних осіб на 7,1 млрд грн за рахунок збільшення фонду оплати праці працівників;

- ПДВ із ввезених на територію України товарів на 33,0 млрд грн за рахунок зростання обсягів імпорту товарів та послуг;

- рентної плати для видобування нафти та газового конденсату на 0,9 млрд грн та 0,6 млрд грн відповідно за рахунок збільшення Мінекономрозвитку прогнозованої середньорічної ціни одного бареля нафти марки Brent до 53 дол. США;

- частини чистого прибутку та дивідендів на 4,6 млрд грн за рахунок підвищення дивідендів НАК «Нафтогаз України».

Крім того, у змінах відображені кошти в сумі 5,9 млрд грн, що передаються до місцевих бюджетів з державного бюджету для фінансового забезпечення реалізації заходів, визначених пунктом 33 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України (митний експеримент з фінансування доріг) за підсумками січня – травня 2017 року.

Варто зазначити, що про необхідність перегляду річних планових показників дохідної частини державного бюджету зазначалось експертами ІБСЕД вже за результатами виконання бюджету у I кварталі 2017 року.

1.2. ВИДАТКОВА ЧАСТИНА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС

РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 07.06.2017 № 439-р та від 12.07.2017 № 461-р

Розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 7 червня 2017 року № 439-р та від 12 липня 2017 року затверджений перелік інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися у 2017 році за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. Розпорядженням від 12 липня 2017 року № 461-р до цього переліку внесені зміни.

Отже, за 764-ма інвестиційними програмами і проектами регіонального розвитку розподілені майже 3,4 млрд грн державного фонду регіонального розвитку (96 % обсягу коштів фонду, передбаченого у цьому році).

До переліку включені важливі інвестиційні програми і проекти регіонального розвитку, відібрані конкурсними комісіями в регіонах, у тому числі проекти розвитку спортивної інфраструктури та енергоефективності державних і комунальних медичних та навчальних закладів.

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 12.07.2017 № 505

Постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 505 затверджений Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підготовки кадрів у професійно-технічних навчальних закладах за професіями загальнодержавного значення.

Документом визначено, що бюджетні кошти спрямовуються на оплату послуг професійно-технічних навчальних закладів державної та/або комунальної власності (поточні видатки) з підготовки кваліфікованих робітників на умовах державного замовлення за професіями загальнодержавного значення.

Довідково: перелік професій загальнодержавного значення, підготовка за якими здійснюється за кошти державного бюджету, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 року № 818.

Підготовка кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах за професіями загальнодержавного значення здійснюється відповідно до Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів».

Підготовка кваліфікованих робітників здійснюється відповідно до державного контракту, який укладається між МОН та професійно-технічним навчальним закладом.

1.3. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ТА МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 12.07.2017 № 463-р та від 19.07.2017 № 484-р

Розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 463-р та від 19 липня 2017 року № 484-р затверджений розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій (спеціальний фонд).

У цілому між місцевими бюджетами за об'єктами (заходами) розподілено 2,1 млн грн із 2,5 млн грн, передбачених у спеціальному фонді бюджету на 2017 рік.

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 09.08.2017 № 574

Постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 року № 574 внесені зміни до Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23 січня 2015 року № 11 «Деякі питання надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам».

Змінами врегульовано питання розмежування медичної субвенції для надання первинної та вторинної медичної допомоги для міст обласного значення, районів та об'єднаних територіальних громад.

Зокрема, унормовано, що на первинну медичну допомогу у районах та об'єднаних територіальних громадах, які добровільно об'єдналися на базі районів, будуть спрямовуватися кошти обсягом не більше 40 % від загального обсягу субвенції; на первинну медичну допомогу в містах обласного значення та об'єднаних територіальних громадах, які добровільно об'єдналися на базі міст обласного значення, не більше 30 % від загального обсягу субвенції.

Отже, на вторинну медичну допомогу будуть спрямовуватися кошти обсягом не менше 60 і 70 відсотків відповідно.

Крім того, змінами уточнено напрями використання бюджетних коштів, а саме:

- вилучена норма щодо можливості здійснення капітальних видатків у разі забезпечення у повному обсязі потреби у поточних видатках на бюджетний період;
- уточнено, що залишки субвенції у наступному бюджетному періоді не можуть використовуватися на заробітну плату та оплату комунальних послуг та енергоносіїв.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ (ВВП)

Реальний ВВП України в II кварталі 2017 року збільшився на 2,3 % до II кварталу 2016 року (у постійних цінах 2010 року) і на 0,6 % до I кварталу 2017 року (з урахуванням сезонного фактора). Темпи зростання реального ВВП у II кварталі поточного року прискорилися порівняно з II кварталом 2016 року, коли вони становили 1,5 %. Підвищення реальної заробітної плати у більшості галузей економіки та активізація інвестиційної діяльності стали рушіями збільшення кінцевих споживчих витрат домашніх господарств і валового нагромадження основного капіталу, які зросли на 6,9 % і на 23,7 % до відповідного кварталу 2016 року. Обсяги будівельних робіт у I півріччі 2017 р. збільшилися на 24,6 % щодо відповідного періоду попереднього року, а обсяги обороту роздрібної торгівлі – на 7,3 %. Саме інвестиційна активність та зростання споживчого попиту визначали збереження позитивної динаміки реального ВВП України навіть в умовах продовження військових дій на сході країни та економічної блокади ОРДЛО.

Серед факторів, які чинили помірний сприятливий вплив на динаміку реального ВВП України, слід виокремити і незначне покращення цінових умов торгівлі та підвищення зовнішнього попиту на експортовану продукцію. Так, за даними МВФ на кінець II кварталу 2017 року доларові ціни на нафтові сировинні товари в цілому зросли на 2,1 % щодо IV кварталу 2016 року, у тому числі на продовольчі товари – на 4 %. Серед продовольчих товарів найбільш активно зростали ціни на зернові культури – на 11,5 % за півріччя. Ринкові ціни на метали за цей самий період підвищилися всього на 2 %, а на залізну руду знизилися на 10,6 %.¹ За оцінками Національного банку України, в II кварталі 2017 року світові ціни на товари українського експорту, незважаючи на певне погіршення порівняно з I кварталом, у цілому залишалися сприятливими.²

Номинальний ВВП за I півріччя 2017 року становив 1240,9 млрд грн, що становить 48 % від показника, врахованого при складанні державного бюджету на 2017 рік (2584,9 млрд грн). При підготовці основних напрямів бюджетної політики на 2018–2020 роки прогноз номінального ВВП на 2017 рік було уточнено і збільшено до 2845,8 млрд грн. На збільшення прогнозного показника ВВП вплинуло, перш за все, прискорення інфляційних процесів у економіці (див. далі) та зміна дефлятора ВВП на 20% до II кварталу попереднього року.

У 28 країнах **Європейського Союзу** в II кварталі 2017 року зростання реального ВВП щодо II кварталу попереднього року уповільнилося до 1,9 %, а в країнах єврозони – до 1,7 %. Для порівняння: у II кварталі 2016 року темпи зростання реального ВВП ЄС-28 і єврозони в середньому становили 2,4 %. Гальмування економічної

¹ International Monetary Fund. Indices of Market Prices for Non-fuel and Fuel Commodities, 2014–2017. Retrived from: <http://www.imf.org/external/np/res/commod/Table2.pdf>

² Національний банк України. Інфляційний звіт за липень 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=51889286>

динаміки засвідчили і низькі показники економічного зростання щодо попереднього кварталу: 0,7 % у ЄС-28 і 0,6 % у єврозоні. За аналізований період найвищі темпи економічного зростання серед країн ЄС демонстрували Румунія – 5,9 % (щодо II кварталу 2016 року), Естонія – 5,7 %, Польща і Словенія – 4,4 %, Литва і Латвія – 4,0 %, Чехія – 3,4 %, Словаччина і Нідерланди – 3,3 %, Угорщина – 3,2 %, Іспанія – 3,1 %, Португалія і Хорватія – 2,8 %. Невисокі темпи економічного зростання спостерігалися в Норвегії – 0,2 % до відповідного періоду попереднього року, у Швейцарії – 0,3 %, у Греції – 0,7 % та в Німеччині – 0,8 %.³

В Україні порівняно з відповідним періодом попереднього року відбулося незначне скорочення **промислового виробництва**. Так, індекс виробництва промислової продукції у січні – червні 2017 року становив 99,6 %⁴ порівняно з 102 % у січні – червні 2016 року. Водночас слід відзначити, що у червні поточного року індекс промислового виробництва досяг рівня 103,8 % до червня попереднього року. Це означає, що після економічного спаду на початку 2017 року (внаслідок економічної блокади ОРДЛО і експропріації українських підприємств окупаційною владою) рівень промислового виробництва в Україні поступово відновлюється, а промислові підприємства адаптуються до нових умов.

У звітному періоді зростали обсяги виробництва в тих видах промислової діяльності, які орієнтувалися на задоволення зростаючого споживчого та інвестиційного попиту всередині країни. Так, суттєве збільшення масштабів будівельних робіт, зростання обсягів оборонного замовлення та оновлення рухомого складу на залізниці стали основними детермінантами поживлення економічної діяльності в металургії та машинобудуванні. З іншого боку, несприятлива динаміка виробництва була характерна для галузей, які до економічної блокади мали тісні виробничі зв'язки з підприємствами на окупованих територіях: у добувній промисловості, виробництві коксу і продуктів нафтопереробки, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, ін.

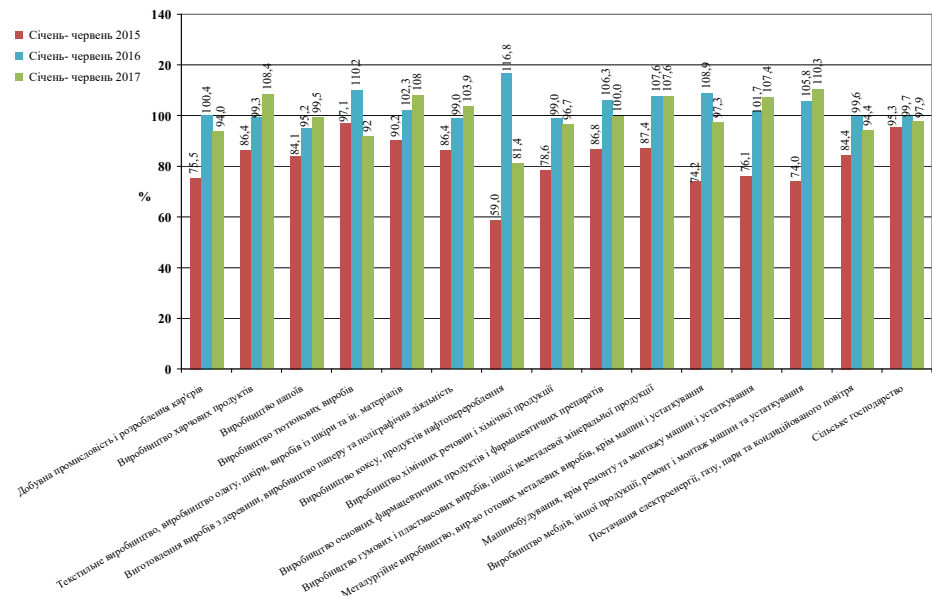
Динаміку індексів виробництва промислової та сільськогосподарської продукції за видами діяльності відображено на діаграмі 2.1.

³ <http://ec.europa.eu/eurostat>

⁴ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Діаграма 2.1

Індекси виробництва промислової та сільськогосподарської продукції за січень – червень 2015–2017 років

Збільшення обсягів виробництва промислової продукції в Україні відзначалося за такими видами діяльності:

- виробництво меблів – на 26,2 %;
- виробництво машин і устаткування для металургії – 25,7 %;
- виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва – 25,4 %;
- добування інших корисних копалин і розроблення кар'єрів – 19,1 %;
- виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 15,8 %;
- текстильне виробництво – 13,4 %;
- виробництво гумових і пластмасових виробів – 11,4 %;
- поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації – 11,3 %;
- виробництво готових металевих виробів (крім машин і устаткування) – 11,2 %;
- виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів – 11,0 %;
- виробництво харчових продуктів – 8,4 %, у тому числі: виробництво олії та тваринних жирів – 32,8 %;
- виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 7,2 %.

При загальному зниженні обсягів промислового виробництва за січень – червень 2017 року на 0,4 % найбільші **темпи падіння** було зафіксовано за такими видами промислової діяльності:

- виробництво цукру – на 59,2 %;

- виробництво коксу і продуктів нафтоперероблення – 18,6 %;
- виробництво побутових приладів – 17,1 %;
- виробництво виноградних вин – 14,3 %;
- виробництво чавуну, сталі та феросплавів – 13,2 %;
- добування кам'яного та бурого вугілля – 11,2 %.

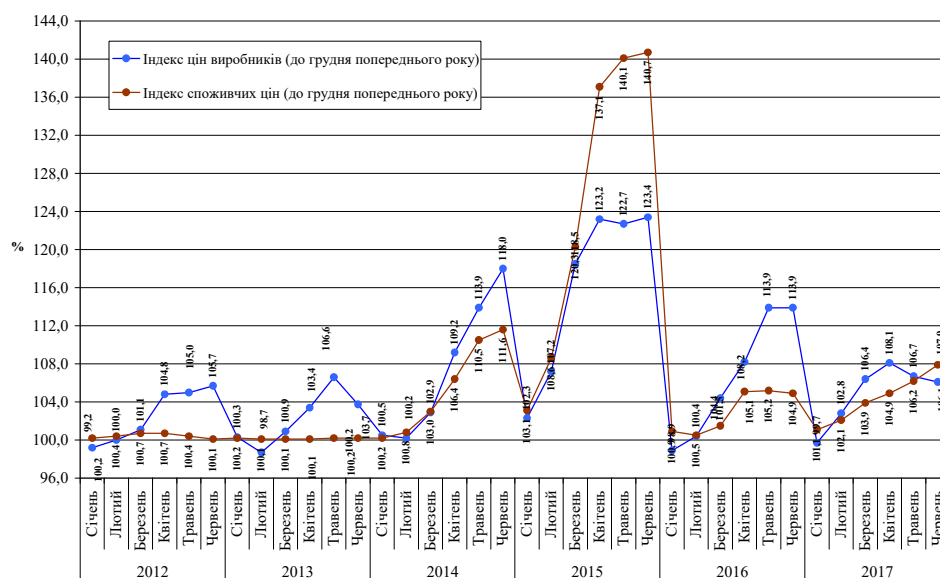
Щодо агрегованих показників, то в переробній промисловості темпи зростання виробництва за січень – червень поточного року становили 3,6 %, а в червні 2017 р. було відзначено 8-відсотковий приріст виробництва до червня 2016 р. Темпи падіння у добувній промисловості і розробленні кар'єрів досягли 6 %, а у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 5,6 %. У І півріччі 2017 року негативна динаміка була характерна і для сільськогосподарського виробництва – темпи падіння становили 2,1 % порівняно з аналогічним періодом минулого року. Спад виробництва у сільському господарстві пояснюється, перш за все, зниженням урожайності зернових культур через несприятливі погодні умови. Так, за січень – червень поточного року продукції рослинництва було вироблено на 8,5 % менше, ніж у січні – червні попереднього року.

Індекс споживчих цін за I півріччя становив 107,9 % (до грудня попереднього року) проти 104,9 % у відповідному періоді 2016 року (див. графік 2.1). За аналізований період ціни зросли на всі споживчі товари і послуги, крім яєць. При цьому найвищі темпи зростання цін спостерігалися за такими товарними позиціями: овочі – на 71,4 %, фрукти – на 52,7 %, послуги з утримання будинків і прибудинкових територій – на 30,9 %, тарифи на електроенергію – на 28,1 %, тютюнові вироби – на 22,3 %, послуги автодорожнього пасажирського транспорту – на 15,2 %, тарифи на водопостачання – на 14,7 %, ціни на м'ясо та м'ясопродукти – на 14,6 %, послуги дошкільної та початкової освіти – на 14,4 %.

ІНДЕКСИ ЦІН СПОЖИВАЧІВ І ВИРОБНИКІВ

Графік 2.1

Індекси цін у січні – червні 2012–2017 років

Уповільнення зростання цін виробників пояснювалося, передусім, зниженням світових цін на деякі товари українського експорту (на залізну руду, соняшникову олію ін.) Водночас інерційна динаміка інфляційних процесів у країні, стагнація кредитного процесу, високий ступінь економічної і політичної непевності, підвищення адміністративно регульованих цін і тарифів, зростання витрат підприємств на оплату праці, а також пошук підприємствами нових джерел сировини і ринків збуту в умовах розриву економічних зв'язків з ОРДЛО зумовлювали триваюче підвищення цін виробників промислової продукції.

ДОХОДИ НАСЕЛЕННЯ

Номинальна середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника у I півріччі 2017 року склала 6 638 грн і зросла на 37,2 % щодо показника попереднього року (див. таблицю 2.1)⁵. Середня номінальна заробітна плата у вказаний період перевищувала мінімальну, встановлену з 1 січня 2017 року, в 2,1 раза.

Таблиця 2.1

Номинальна і реальна заробітна плата у розрізі регіонів України за січень – червень 2015–2017 років

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Середньомісячна заробітна плата (у розрахунку на одного штатного працівника), грн			Темп зростання номінальної заробітної плати, %		Індекс реальної заробітної плати (до відповідного періоду попереднього року), %		
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2016 рік/2015 рік	2017 рік/2016 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Вінницька область	3 109	3 847	5 648	123,7	146,8	78,0	107,8	130,9
Волинська область	2 990	3 744	5 452	125,2	145,6	75,8	106,6	127,3
Дніпропетровська область	4 089	4 795	6 455	117,3	134,6	77,1	99,5	117,7
Донецька область	4 662	5 743	7 248	123,2	126,2	82,6	100,6	110,0
Житомирська область	2 985	3 730	5 427	125,0	145,5	73,3	107,0	127,8
Закарпатська область	3 048	3 916	5 851	128,5	149,4	76,4	109,5	131,1
Запорізька область	3 865	4 766	6 397	123,3	134,2	78,0	105,3	116,6
Івано-Франківська область	3 147	3 932	5 771	124,9	146,8	74,4	106,5	128,7
Київська область	3 794	4 893	6 773	129,0	138,4	74,2	110,3	121,1
Кіровоградська область	2 965	3 660	5 407	123,4	147,7	74,9	104,8	127,7
Луганська область	3 090	4 289	5 522	138,8	128,7	62,5	113,8	116,0
Львівська область	3 334	4 275	5 948	128,2	139,1	76,0	108,1	123,4
Миколаївська область	3 672	4 547	6 282	123,8	138,2	76,1	104,3	120,1
Одеська область	3 566	4 519	6 154	126,7	136,2	76,9	106,6	117,7
Полтавська область	3 463	4 243	6 122	122,5	144,3	76,4	102,1	124,8
Рівненська область	3 289	4 033	5 653	122,6	140,2	73,6	103,6	122,4
Сумська область	3 150	3 826	5 506	121,5	143,9	75,7	101,7	124,4
Тернопільська область	2 735	3 440	5 183	125,8	150,7	74,7	106,6	131,1
Харківська область	3 377	4 193	5 820	124,2	138,8	74,1	104,6	119,3
Херсонська область	2 815	3 753	5 487	133,3	146,2	74,2	110,8	125,6
Хмельницька область	3 096	3 754	5 514	121,3	146,9	75,1	103,7	128,7
Черкаська область	3 102	3 823	5 625	123,2	147,1	76,1	105,9	125,7
Чернівецька область	2 781	3 538	5 203	127,2	147,1	74,4	108,4	130,3
Чернігівська область	3 040	3 758	5 289	123,6	140,7	74,9	105,1	122,3
м. Київ	6 251	7 995	10 429	127,9	130,4	80,7	112,4	111,5
Україна	3 871	4 839	6 638	125,0	137,2	76,1	106,1	119,7

⁵ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Найвище значення середньомісячної заробітної плати традиційно зафіксовано у м. Києві (10429 грн). До областей з порівняно високою середньомісячною заробітною платою належать: Донецька – 7248 грн, Київська – 6773 грн, Дніпропетровська – 6455 грн, Запорізька – 6397 грн і Миколаївська області – 6282 грн. Найнижчі значення середньомісячної заробітної плати спостерігались у Тернопільській (5183 грн), Чернівецькій (5203 грн) та Чернігівській (5289 грн) областях.

Серед видів економічної діяльності, де номінальна заробітна плата за період з початку року має найвищі значення⁶, слід відзначити діяльність авіаційного транспорту (27992 грн, зросла порівняно з відповідним показником минулого року на 24,1 %), фінансову та страхову діяльність (12275 грн, відповідно зросла на 24,5 %), діяльність у сфері інформації та телекомунікацій (11425 грн, відповідно зросла на 24,6 %).

Реальна заробітна плата за I півріччя 2017 року щодо I півріччя 2016 року підвищилася на 19,7 % (за аналогічний період 2016 року цей показник збільшився на 6,1 %). Суттєве зростання реальної заробітної плати в умовах повільного відновлення економічної діяльності пояснюється адміністративним підвищенням мінімальної заробітної плати та намаганням роботодавців компенсувати працівникам різке зниження реальної заробітної плати упродовж 2014–2015 років (реальна заробітна плата в середньому по економіці зменшилася за ці два роки на 20,2 %). Поряд з цим зниження ставки єдиного соціального внеску до 22 % у 2016 році та відновлення економічного зростання надавали у розпорядження суб'єктів господарювання додаткові ресурси, які могли спрямовуватися на підвищення рівня оплати праці.

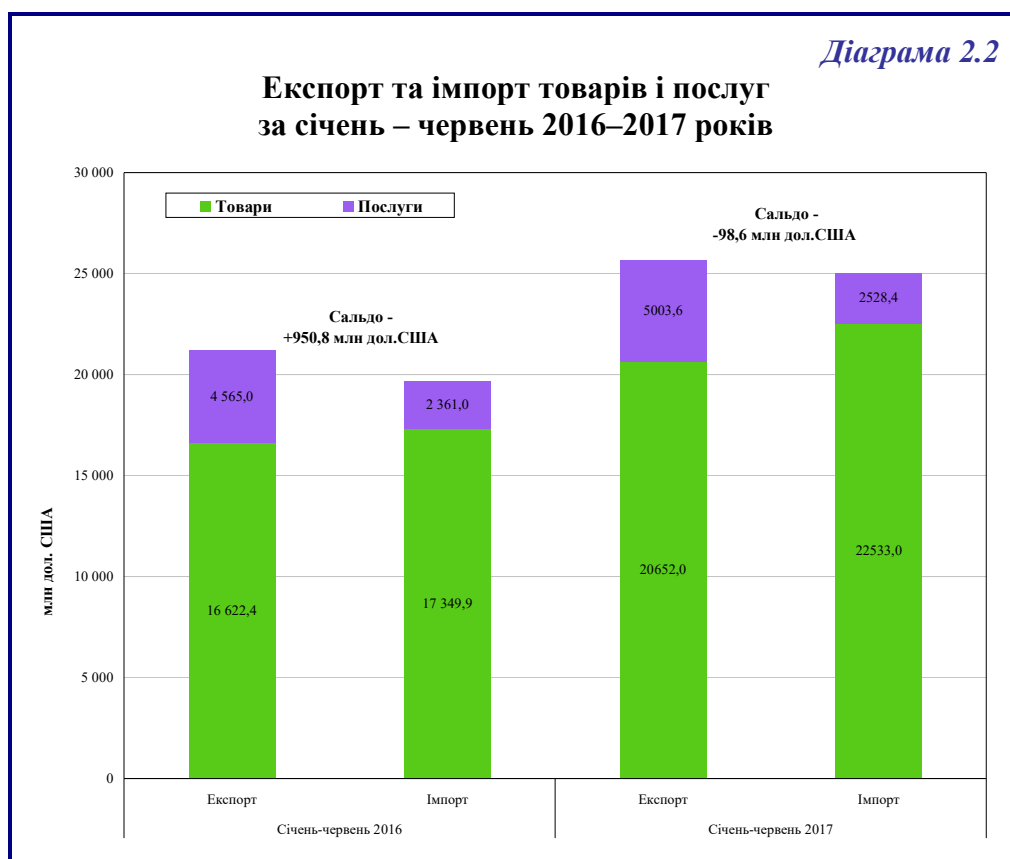
Зростання реальної заробітної плати мало місце у всіх регіонах України, але найвищими темпами зростання відзначалися області з порівняно низькою оплатою праці: Закарпатська і Тернопільська області – по 31,1 %, Вінницька – 30,9 %, Чернівецька – 30,3 %. Водночас у Донецькій області реальна заробітна плата за вказаний період збільшилася лише на 10 %, а у м. Києві – на 11,5 %. Суттєві відмінності між темпами зростання заробітної плати у регіонах з низьким і високим рівнем оплати праці пояснюються, перш за все, двократним підвищенням мінімальної заробітної плати з 1 січня 2017 року і значною часткою найманих працівників з мінімальною оплатою праці саме в регіонах з низькими доходами, згідно з офіційною статистичною звітністю.

Сальдо **зовнішньоторговельного балансу** України у I півріччі 2017 року було негативним і становило 98,6 млн дол. США, що означало його скорочення на 1049,4 млн дол. США порівняно з I півріччям 2016 року (див. діаграму 2.2). За даними Державної служби статистики України, **експорт українських товарів** у I півріччі 2017 року збільшився на 24,2 %, або на 4,0 млрд дол. порівняно з відповідним показником попереднього року і становив 20,7 млрд дол. США. Експорт товарів і послуг за цей самий період збільшився на 20,8 %, а імпорт – на 27,2 %. Перевищення темпів

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ

⁶ За юридичними особами та відокремленими підрозділами юридичних осіб із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб (попередні дані).

зростання імпорту товарів і послуг над темпами зростання експорту спричинило утворення негативного сальдо зовнішньоторговельного балансу.

Ключовими чинниками активізації вітчизняного експорту в січні–червні 2017 року були покращення міжнародної кон'юнктури для металургійної продукції та продовольчих товарів, поживлення економічної діяльності у країнах–торговельних партнерах України, а також досягнення (хоча і з деяким запізненням) позитивних ефектів від функціонування зони вільної торгівлі України з ЄС. Водночас посткризове відновлення споживчого попиту та прискорення інвестиційної діяльності в Україні стали чинниками інтенсифікації імпорту товарів і послуг.

Основу товарної структури українського експорту складали недорогоцінні метали та вироби з них – 23 % від загального обсягу експорту (темپ приросту експорту – 23,4 % щодо I півріччя 2016 року) та продукти рослинного походження – 20,7 % у структурі експорту (темп приросту – 24,5 %). За видами товарів суттєву частку в структурі вітчизняного експорту посідали:

- чорні метали – 19,8 % загального експорту товарів;
- зернові культури – 16,1 %;
- жири та олії рослинного і тваринного походження – 12,1 %;
- готові харчові продукти – 6,9 %;
- електричні машини – 5,8 %.

Основними споживачами української продукції в зазначений період були (див. діаграму 2.3):

- Російська Федерація – 9,4 % експорту товарів, збільшення частки на 0,2 в. п. порівняно з I півріччям 2016 року;
- Польща – 6,1 % експорту, збільшення частки на 0,1 в. п.;
- Туреччина – 6,1 % експорту, стабільна частка;
- Італія – 5,7 % експорту, збільшення частки на 0,1 в. п.;
- Індія – 5,5 % експорту, збільшення частки на 0,8 в. п.;
- Єгипет – 5,3 % експорту, зменшення частки на 1,5 в. п.;
- Китай – 4,4 % експорту, зменшення частки на 2,3 в. п.

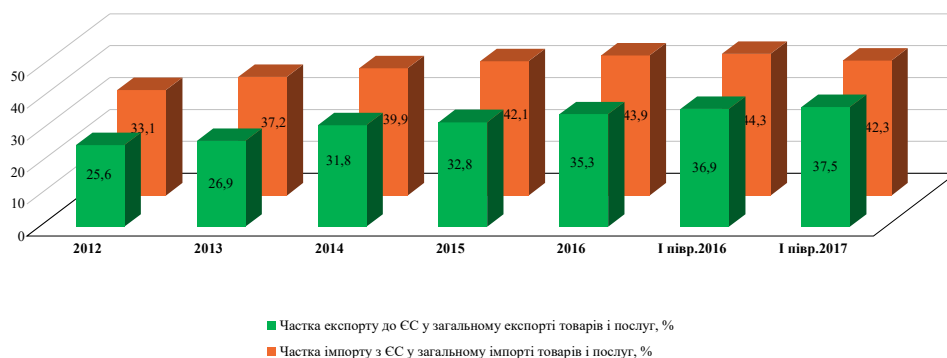

У поточному році зберігалася позитивна тенденція збільшення частки ЄС у географічній структурі експорту з України. Якщо у 2013 році частка ЄС як ринку збуту експортованих з нашої країни товарів і послуг становила 26,9 %, то в 2016 році вона збільшилася до 35,3 %, а в I півріччі 2017 року – до 37,5 % (див. діаграму 2.4). І хоча абсолютні обсяги експорту України до ЄС ще не досягли докризового рівня 2012–2013 рр., вказані структурні зміни свідчать про перші позитивні результати дії Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС.

У цілому в I півріччі 2017 року по торгівлі товарами коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,92, що перевищувало його значення в I півріччі 2016 року на 0,04. При цьому резиденти України проводили зовнішньоторговельні операції з партнерами із 217 країн світу.

Діаграма 2.4

Частка ЄС у географічній структурі експорту та імпорту України за 2013–2017 роки

Товарний імпорт України в I півріччі 2017 року становив 22,5 млрд дол. США, збільшившись на 29,9 % або 5,2 млрд дол. США порівняно з I півріччям 2016 року (див. діаграму 2.2). Головними статтями імпорту у вказаний період були:

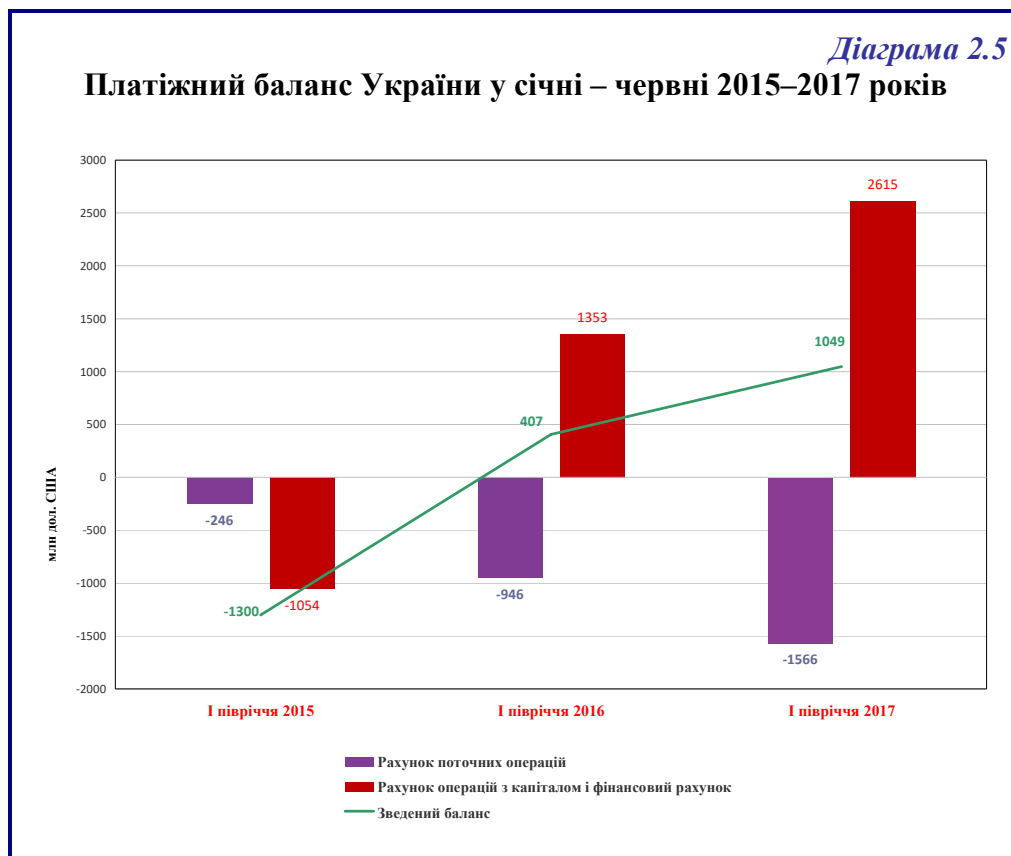
- палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки – 23,0 % у структурі імпорту, зростання обсягу на 76,8 % порівняно з I півріччям 2016 року;
- продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 14,1 % у структурі імпорту, зростання обсягу на 14,2 %;
- ядерні реактори, котли та машини – 11,5 % у структурі імпорту, зростання обсягу на 24,3 %;
- електричні машини – 8 % у структурі імпорту, зростання обсягу на 33,8 %;
- засоби наземного транспорту, крім залізничного, – 8,5 % у структурі імпорту, зростання обсягу на 56,6 %.

Основними постачальниками імпортової продукції в Україну у звітному періоді виступали Російська Федерація, з якої надійшло 13,2 % від загального імпорту товарів, Німеччина – 11,7 %, Китай – 11,4 %, Білорусь – 6,4 %, Польща – 6,8 % та США – 6,0 %.

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

За даними Національного банку України, **дефіцит поточного рахунку платіжного балансу** за I півріччя 2017 року становив 1 566 млн дол. США, тоді як за аналогічний період попереднього року – 946 млн дол. США. Основною складовою збільшення дефіциту поточного рахунку у звітному періоді стало нарощування дефіциту торговельного балансу, зумовлене перевищенням обсягів зростання імпорту товарів над експортом. Збільшилося також негативне сальдо доходів від

інвестицій: на 0,6 млрд дол. США. Слід зазначити, що збільшення дефіциту поточного рахунку спостерігається в Україні другий рік поспіль (розмір дефіциту у звітному періоді збільшився на 1,3 млрд дол. США порівняно з I півріччям 2015 року) і свідчить про вичерпання позитивного ефекту девальвації гривні на показники платіжного балансу України (див. діаграму 2.5).

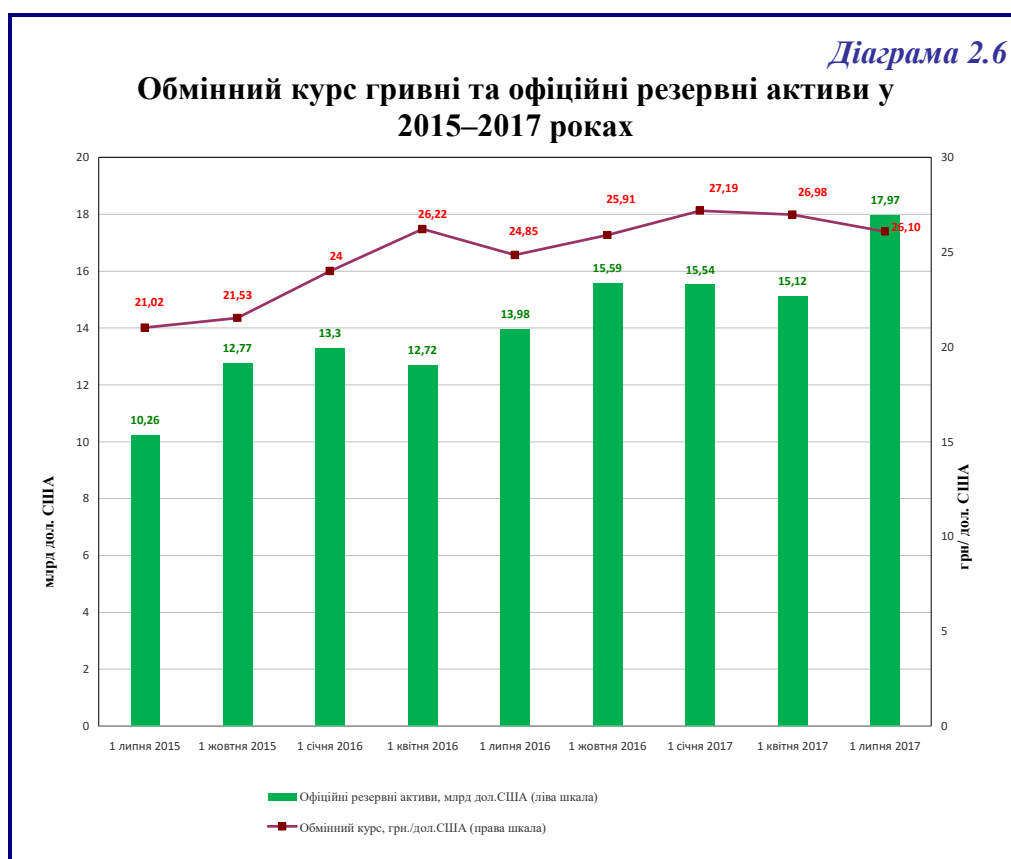
Сальдо фінансового рахунку та рахунку операцій з капіталом платіжного балансу було додатним як у січні – червні 2017 року, так і в аналогічному періоді 2016 року: 2615 і 1353 млн дол. США, відповідно. У поточному році вдалося досягти майже двократного збільшення профіциту вказаного рахунку, що вказує на інтенсифікацію припливу іноземного капіталу до економіки України. Основними складовими профіциту фінансового рахунку та рахунку операцій з капіталом у звітному періоді були: а) позитивне сальдо прямих інвестицій – 1 156 млн дол. США; б) позитивне сальдо зовнішніх запозичень банківського сектору – 1 089 млн дол.; в) зменшення готівкової валюти поза банками – на 1 358 млн дол. США.

У таких умовах зведене сальдо платіжного балансу України у січні – червні 2017 році сформувалося додатним на рівні 1049 млн дол. США, що означало його збільшення у 2,6 раза порівняно з аналогічним періодом 2016 року. Вказаний профіцит було спрямовано на приріст зовнішніх резервів Національного банку України, величина яких збільшилася за півріччя на 2045 млн дол. США. Зазначеного приросту резервів було досягнуто завдяки як позитивному сальдо платіжного балансу України, так і надходженню кредиту МВФ у сумі 996 млн дол. США.

Отже, динаміка агрегатів платіжного балансу України в I півріччі 2017 року характеризувалася різновекторними тенденціями поглиблення негативного сальдо поточного рахунку та збільшення додатного сальдо фінансового рахунку. І якщо остання тенденція свідчить про поступове відновлення довіри іноземних партнерів до України і, безперечно, є позитивним явищем, то поглиблення дефіциту торговельного балансу та поточного рахунку викликає стурбованість, оскільки вказує на низький рівень національної конкурентоспроможності та свідчить про вразливість зовнішньої позиції країни до впливу шоків факторів.

ОФІЦІЙНІ РЕЗЕРВИ, ОБМІННИЙ КУРС

У II кварталі тривало зміцнення **офіційного обмінного курсу** гривні щодо долара США. Так, якщо на кінець 2016 року обмінний курс дорівнював 27,19 грн / дол. США, а на кінець березня 2017 року – 26,98 грн / дол. США, то на кінець червня 2017 – 26,1 грн / дол. США. На діаграмі 2.6 представлено динаміку обмінного курсу гривні до дол. США та обсяг офіційних резервних активів упродовж останніх двох років.

Основними чинниками курсової динаміки у II кварталі 2017 року з боку пропозиції іноземної валюти були збільшення експортної виручки і надходження за фінансовим рахунком і рахунком капіталу платіжного балансу (профіцит вказаного рахунку за січень-червень 2017 року становив 2615 млн дол. США). З боку попиту на іноземну валюту позитивними факторами впливу стали скорочення зовнішньоторгових зобов'язань після проведеної реструктуризації державного боргу і ряду корпоративних боргів, а також зменшення купівель готівкової валюти населенням і суб'єктами малого бізнесу в умовах масового збідніння і припинення карколомної девальвації

гривні. За даними Національного банку, скорочення обсягів готівкової валюти поза банками становило 1358 млн дол. за січень – червень 2017 року і 4962 млн дол. США у цілому за 2016 рік.

Офіційні резервні активи збільшилися за II квартал 2017 року на 2,9 млрд дол. США і досягли майже 18 млрд дол. США станом на кінець червня. Для порівняння: на кінець червня 2016 року обсяг офіційних резервів становив близько 14 млрд дол. США. За останній рік позитивне сальдо зведеного балансу (переважно завдяки залученню ресурсів офіційних кредиторів / донорів і збільшенню надходжень від експорту) надало можливість Національному банку збільшити обсяг офіційних резервів на 4 млрд дол. США. При цьому позитивне сальдо операцій НБУ із купівлі іноземної валюти у I півріччі 2017 року становило близько 1,4 млрд дол. США.

Досягнутий обсяг міжнародних резервів забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 3,7 місяця. Однак резервна позиція України все ще не задовольняє основні критерії адекватності валютних резервів. Так, станом на 1 липня офіційні резервні активи України складали близько 70 % композитного показника достатності резервів за новою методикою МВФ, яка враховує розмір короткострокового зовнішнього боргу країни, обсяги експортної виручки, іноземних портфельних інвестицій та грошової маси M2.⁷ Офіційні резерви складали тільки 38,5 % короткострокового зовнішнього боргу України за залишковим терміном погашення. Отже, поточний розмір офіційних резервів України засвідчує недостатній рівень міжнародної ліквідності країни та обмежені можливості органів макроекономічного регулювання абсорбувати торговельні шоки і шоки фінансового рахунку платіжного балансу.

З огляду на покращання ситуації на валютному ринку, в червні НБУ пом'якшив ряд валютних обмежень. Зокрема, було спрощено умови інвестування за кордон для бізнесу, умови торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на міжбанківському та міжнародному валютних ринках, а також започатковано видачу фізичним особам індивідуальних ліцензій на здійснення інвестицій за кордон в електронній формі. Такі заходи сприятимуть покращенню інвестиційного клімату в Україні, створенню належних умов для проведення зовнішньо-торговельних операцій, а також повноцінній інтеграції суб'єктів національної економіки до світового фінансового простору. Проте, з іншого боку, збільшення дефіциту поточного рахунку платіжного балансу є фактором ризику для стабільності зовнішньої позиції країни у середньостроковій перспективі та свідчить про необхідність вжиття радикальних заходів з метою підвищення національної конкурентоспроможності.

⁷ International Monetary Fund. Assessing Reserve Adequacy – Specific Proposals. – Retrived from: <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/121914.pdf>

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БЮДЖЕТУ ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ

3.1. ВИКОНАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЗВЕДЕНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТІВ ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ

ДОХОДИ ЗВЕДЕНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТІВ

Виконання дохідної частини зведеного бюджету за січень – червень 2017 року становило 495,9 млрд грн, що на 156,4 млрд грн, або на 46,1 %, більше аналогічного показника попереднього року.

Річний план виконано на 53,5 %. Рівень фактичних надходжень у 2016 році становив 43,4 %.

До дохідної частини державного бюджету з урахуванням міжбюджетних трансфертів надійшло 394,9 млрд грн, що на 129,3 млрд грн, або на 48,7 %, більше аналогічного показника 2016 року. У тому числі до загального фонду державного бюджету надійшло 338,7 млрд грн, до спеціального – 56,2 млрд грн.

Виконання дохідної частини державного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів становило 391,7 млрд грн, що на 128,0 млрд грн, або на 48,5 %, більше відповідного показника попереднього року (див. таблицю 3.1.1).

Річний план виконано на 53,9 %. Це свідчить про високу ймовірність перевиконання поточного плану за результатами року, а отже, дає підстави для перегляду річного плану в частині доходів в бік збільшення вже за результатами I півріччя.

Таблиця 3.1.1

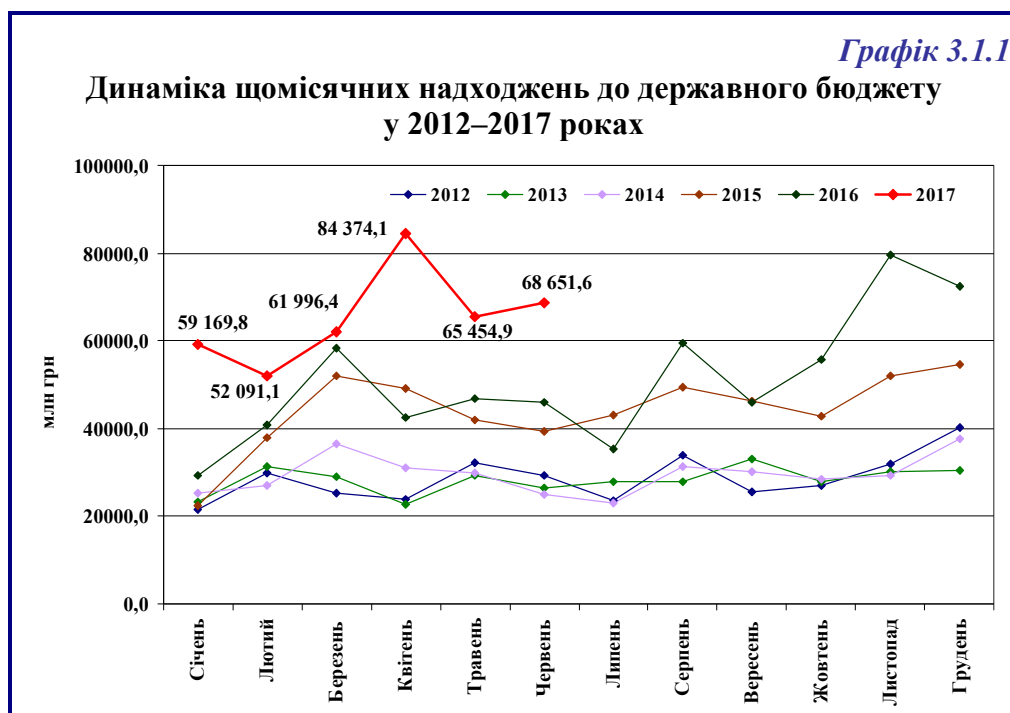
**Доходи зведеного, державного та місцевих бюджетів
у січні – червні 2014–2017 років**

Роки Доходи	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2017 рік проти 2016 року	
					Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %
Зведений бюджет, млрд грн, у т. ч.:	224,5	298,7	339,5	495,9	156,4	46,1
– загальний фонд	190,7	276,6	314,7	424,2	109,5	34,8
– спеціальний фонд	33,8	22,1	24,8	71,7	46,9	189,1
Державний бюджет (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	174,9	243,2	263,7	391,7	128,0	48,5
частка у доходах зведеного бюджету, %	77,9	81,4	77,8	79,0	х	х
– загальний фонд	151,9	231,1	248,9	336,7	87,8	35,3
– спеціальний фонд	23,0	12,1	14,8	55,0	40,2	271,6
Місцеві бюджети (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	49,6	55,5	75,8	104,2	28,4	37,5
частка у доходах зведеного бюджету, %	22,1	18,6	22,2	21,0	х	х
– загальний фонд	38,8	45,5	65,8	87,4	21,6	32,8
– спеціальний фонд	10,8	10,0	10,0	16,8	6,8	68,0

Порівняно з попереднім роком збільшення відбулося за всіма основними статтями як податкових, так і не податкових надходжень. Зокрема, податок на доходи фізичних осіб зріс на 7,5 млрд грн (або на 27,9 %); податок на прибуток підприємств – на 7,2 млрд грн (або на 29,5 %); ПДВ з вироблених в Україні товарів – на 19,5 млрд грн (або на 28,9 %); ПДВ з ввезених на територію України товарів – на 34,1 млрд грн (або на 42,3 %); акцизний податок із вироблених в Україні товарів – на 5,4 млрд грн (або на 21,4 %); рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів – на 6,2 млрд грн (або на 31,6 %); ввізне мито – на 1,9 млрд грн (або на 21,2 %).

Збільшилися також і неподаткові надходження – на 38,6 млрд грн, або більш ніж у 2 рази. Це сталося в першу чергу внаслідок перерахування Національним банком України 20,0 млрд грн коштів відповідно до Закону України Про Національний банк України.

Щомісячна динаміка надходжень до державного бюджету дещо відрізняється від тенденцій останніх років (див. графік 3.1.1). Досить значні надходження першого місяця року пов'язані з відсутністю відшкодування податку на додану вартість з бюджету: протягом місяця було відшкодовано лише 27,9 млн грн, проти майже 8 млрд грн у січні попереднього року. А дворазове збільшення надходжень у травні пов'язане з суттєвим збільшенням надходжень податку на прибуток підприємств, обсяг яких становив 14,3 млрд грн. Таке стрибкоподібне збільшення надходжень пов'язане з тим, що саме на травень припадає граничний термін сплати податку за I квартал.

СТРУКТУРА ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЗВЕДЕНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТІВ

Найсуттєвішою зміною в структурі доходів як зведеного, так і державного бюджетів щодо відповідного періоду попереднього року стало значне збільшення частки податку на додану вартість – на 3,9 та 4,6 в. п. до 36,4 % та 46,3 % відповідно. ПДВ на сьогодні забезпечує майже половину всіх надходжень державного бюджету і більш як третину зведеного. Водночас лишилися невирішеними проблеми, які були притаманні адмініструванню цього податку в минулі роки, зокрема що стосується ручного управління відшкодуванням.

Іншим податком, чия частка збільшилася, стала рентна плата (приріст на 1,4 та 1,9 в. п. у зведеному і державному бюджетах відповідно).

Зменшення частки неподаткових надходжень (на 0,6 в. п. та 0,4 в. п. у зведеному та державному бюджетах), а також незначні зміни складових цього виду надходжень свідчать про їх стабілізацію на рівні 10 % загальних доходів і про обмеження на теперішньому етапі застосування нефіскальних методів впливу на бюджетний процес.

Структура доходів зведеного та державного бюджетів наведена у таблиці 3.1.2.

Таблиця 3.1.2

**Структура доходів зведеного та державного бюджетів у
січні – червні 2015–2017 років**

(%)

Доходи	Роки	Зведений бюджет			Державний бюджет		
		2015 рік	2016 рік	2017 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Податкові надходження, з них:		77,6	88,6	78,0	77,3	89,3	75,3
— податок на доходи фізичних осіб		15,0	18,4	17,1	8,4	10,2	8,8
— податок на прибуток підприємств		8,2	8,0	7,0	9,0	9,3	8,1
— збори за спеціальне використання природних ресурсів		4,7	6,1	5,8	5,4	7,4	6,6
— податок на додану вартість		28,4	33,7	29,8	34,8	43,3	37,8
— акцизний податок		9,4	13,6	11,1	11,6	15,5	12,4
— податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції		5,3	2,7	2,3	6,5	3,5	2,8
— місцеві податки і збори		1,1	5,5	4,8	—	—	—
— інші податкові надходження		5,5	0,6	0,1	0,3	0,1	-1,2 ⁸
Неподаткові надходження, у т.ч.:		21,9	10,9	15,6	22,4	10,4	16,8
— доходи від власності та підприємницької діяльності		9,7	2,2	8,5	11,8	2,6	10,6
— адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу		4,3	1,5	1,3	4,7	1,3	1,1
— власні надходження бюджетних установ		6,5	5,7	4,5	4,5	4,8	3,8
— інші неподаткові надходження		1,4	1,5	1,3	1,4	1,7	1,3
Доходи від операцій з капіталом		0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1
Цільові фонди		0,1	0,2	6,1	0,1	0,1	7,6
Інші надходження		0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2

⁸ Від’ємне значення в графі «інші податкові надходження» пов’язане з фінансуванням експерименту з реалізації заходів з розвитку автомобільних доріг загального користування у всіх областях та м. Києві, а також реалізації заходів з розвитку дорожньої інфраструктури у м. Києві. Так, пунктом 33 Прикінцевих і перехідних положень Бюджетного кодексу України передбачено, що для реалізації зазначених заходів у разі перевиконання щомісячних показників надходжень митних платежів (мити, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податок на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів (продукції)), 50 відсотків такого перевиконання зараховується до спеціальних фондів обласних бюджетів та бюджету м. Києва. За січень – червень 2017 року до місцевих бюджетів за цією статтею було передано 5,9 млрд грн, що було відображено у дохідній частині бюджету зі знаком «мінус».

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

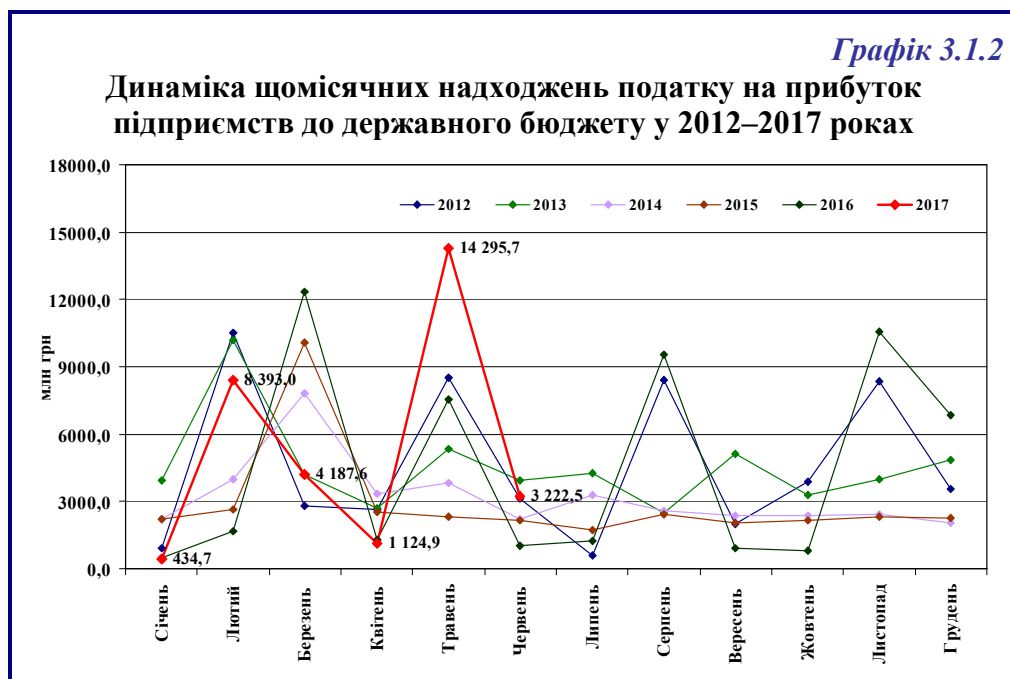
ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

У січні – червні 2017 року до державного бюджету надійшло 294,9 млрд грн **податкових надходжень**, що на 59,3 млрд грн, або на 25,2 %, більше відповідного показника минулого року.

Протягом періоду, що аналізується, зросли обсяги надходжень з усіх без винятку податкових джерел.

Уперше за останні чотири роки було зафіксовано зростання обсягу надходжень податку на прибуток підприємств. Так, у I півріччі 2017 року до державного бюджету надійшло 31,7 млрд грн цього податку, що на 7,2 млрд грн, або на 28,1 %, більше, ніж попереднього року. При цьому річний плановий показник виконано на 54,7 %, а план на I квартал перевиконано на 32,5 %.

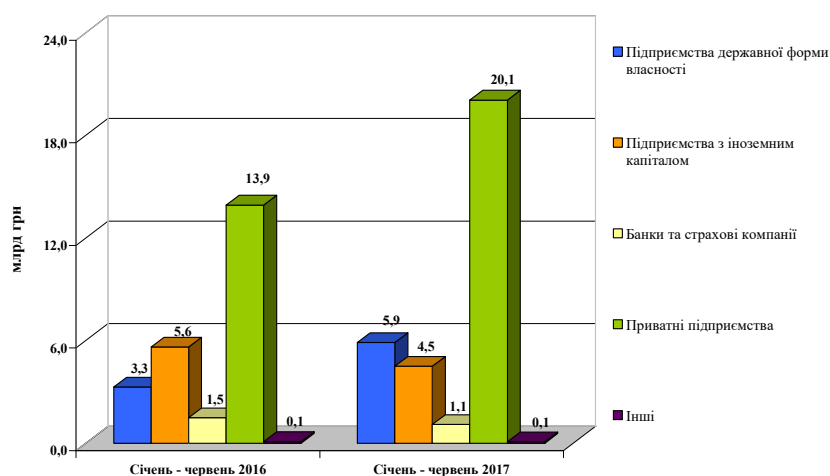
Щомісячна динаміка надходжень податку на прибуток підприємств дещо відрізняється від тенденцій попередніх років. Зокрема, на лютий припав пік надходжень податку у розмірі 8,4 млрд грн (див. графік 3.1.2). Це пояснюється тим, що розмір податкового зобов'язання визначається з огляду на результати попереднього року, остаточний перерахунок яких відбувається у лютому.

Щодо окремих складових податку, то, відрахування до бюджету наростили, в першу чергу, приватні підприємства (6,2 млрд грн) та державні підприємства (2,6 млрд грн). Водночас скоротили такі відрахування компанії з іноземним капіталом (–1,1 млрд грн) і банки та страхові компанії (–0,4 млрд грн), див. діаграму 3.1.1.

Діаграма 3.1.1

Надходження податку на прибуток підприємств різних форм власності у січні – червні 2016–2017 років

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

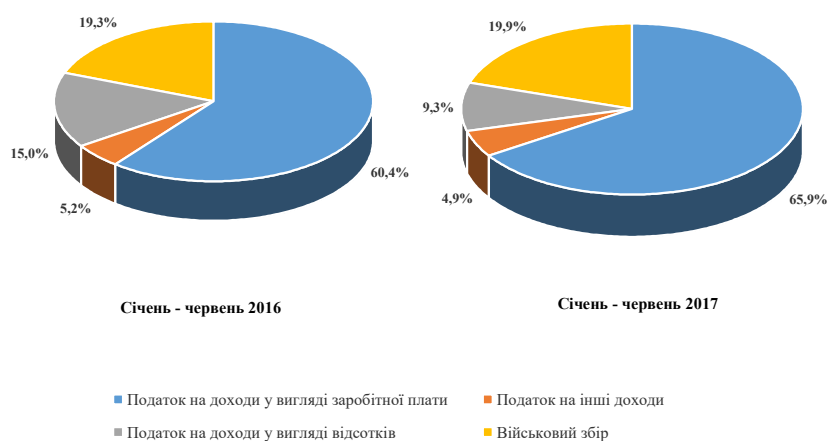
Надходження податку на доходи фізичних осіб за I півріччя 2017 року становили 34,6 млрд грн, що на 7,5 млрд грн, або на 27,9 %, більше, ніж у попередньому році.

Рівень виконання бюджету за цією статтею становить 52,3 %, при цьому план I кварталу перевиконано на 10,9 млрд грн, або на 19,7 %.

Найбільшою частиною податку на доходи фізичних осіб – майже дві третини, або 22,8 млрд грн, лишається податок на доходи у вигляді заробітної плати. П'ята частина надходить у вигляді військового збору (6,9 млрд грн), введений у 2014 році як тимчасовий засіб наповнення бюджету у надзвичайних умовах. Крім того, суттєву частку становлять надходження від оподаткування відсотків (3,2 млрд грн), хоча, порівняно з попереднім роком вона дещо зменшилась (див. діаграму 3.1.2.).

Діаграма 3.1.2

Структура надходжень податку на доходи фізичних осіб до державного бюджету у I півріччі 2016–2017 років

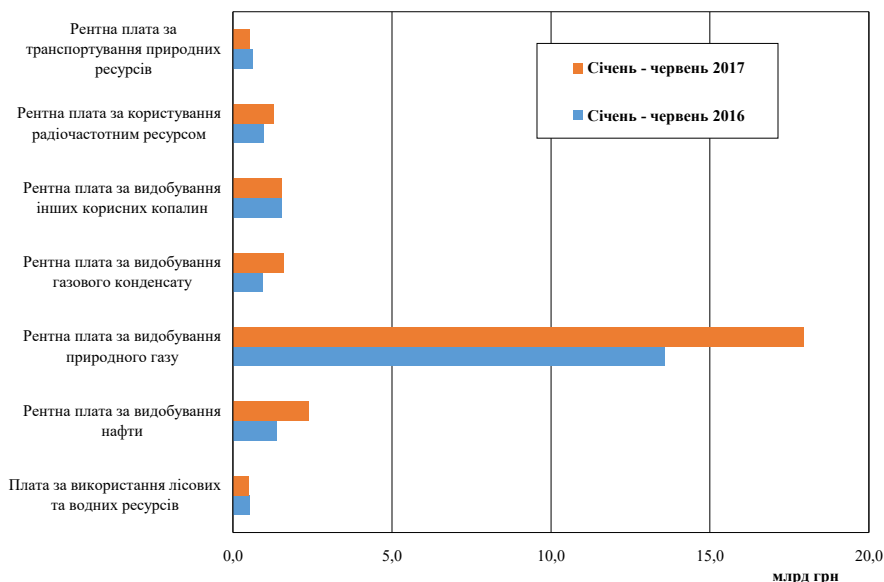
ПЛАТА ЗА ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

У січні – червні 2017 року надходження рентної плати продемонстрували зростання майже на третину, до 25,7 млрд грн, порівняно з аналогічним показником попереднього року. Річний план за цією статтею виконано на 53,4 %. Водночас план на I півріччя виконано не було, недобір склав 4,9 млрд грн, або 16,1 %.

Хоча збільшення рентних доходів відбулося через зростання відрахувань рентної плати за видобування природного газу з 13,6 млрд грн до 18,0 млрд грн, саме за цією статтею план на I півріччя не було виконано. Проте інші складові рентних платежів продемонстрували тенденцію до збільшення із перевищенням запланованих показників. Зокрема, було дещо перевиконано план з надходжень рентної плати за видобування нафти, а план з надходжень ренти з видобування газового конденсату було перевиконано у 1,5 раза (див. діаграму 3.1.3)

Діаграма 3.1.3

Обсяги надходжень рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів у I півріччі 2016–2017 років

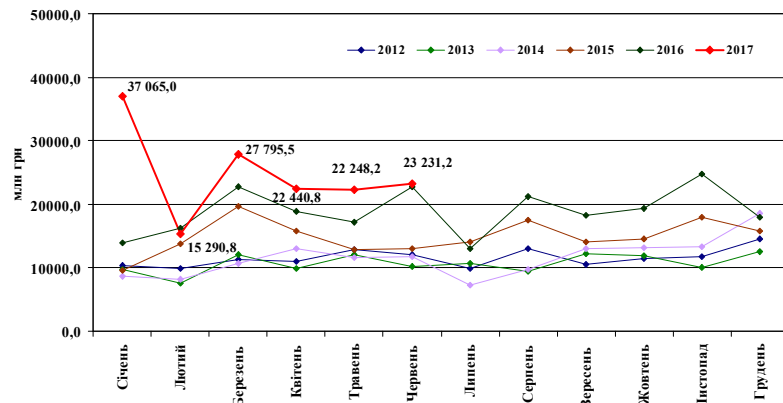
ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Податок на додану вартість лишається основним джерелом наповнення державного бюджету. У I півріччі 2017 року надійшло 148,1 млрд грн цього податку, що на 36,0 млрд грн, або на третину більше відповідного показника попереднього року. Збільшення відбулося за всіма складовими податку: з вироблених в Україні товарів – на 19,5 млрд грн, або на 25,1 %; податку із ввезених на територію України товарів – на 34,1 млрд грн, або на 35,7 %.

Щомісячна динаміка надходжень податку на додану вартість представлена на графіку 3.1.3.

Графік 3.1.3

Динаміка щомісячних надходжень податку на додану вартість до державного бюджету у 2012–2017 роках

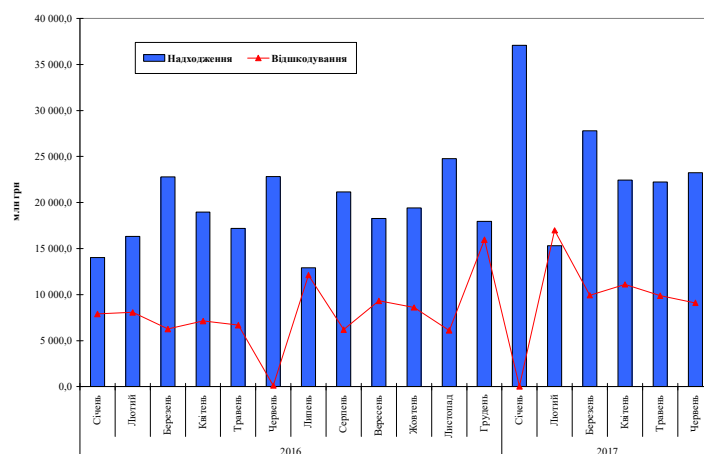

Збільшився проти відповідного періоду попереднього року також обсяг відшкодованого податку з бюджету – на 20,9 млрд грн, або на 43,2 %. Попри зростання обсягу відшкодування організація цього процесу лишається проблемною. На це вказує нерівномірність місячних обсягів відшкодувань на початку року і майже однаковий обсяг у II кварталі. Якщо на початку року проблема полягала у припиненні на місяць і у наступному відновленні здійснення відшкодувань з бюджету, то вирівнювання обсягів надходжень, ймовірно, пов'язане із запровадженням нового порядку відшкодування ПДВ, передбаченого змінами до Податкового кодексу від 21 грудня 2016 року. Зокрема, цими змінами передбачено формування лише одного Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування.

Можна припустити, що саме запровадження більш прозорої процедури відшкодування податку з бюджету спричинило збільшення місячних обсягів виплат. Так, у I півріччі 2017 року середньомісячний обсяг відшкодування становив 9,5 млрд грн на місяць проти 7,4 млрд грн у 2016 році (див. діаграму 3.1.4.).

Діаграма 3.1.4

Щомісячні обсяги надходжень податку на додану вартість та відшкодувань податку з бюджету в 2016–2017 роках

ПОДАТКИ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ТА ЗОВНІШНІ ОПЕРАЦІЇ

До державного бюджету надійшло 11,1 млрд грн **податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції**, що на 2,0 млрд грн, або на 21,5 %, більше відповідного показника минулого року. Причиною зменшення надходжень із цього джерела стало збільшення обсягів імпорту на 1,9 млрд дол США, або на 29,9 % (див. діаграму 3.1.5).

Зросли всі складові податків на міжнародну торгівлю і зовнішні операції. Зокрема, ввізне мито (за винятком ввізного мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них) збільшилося на 0,9 млрд грн, або 12,6 %. Надходження ввізного мита на нафтопродукти водночас зросли на понад 50 %. Вивізне мито збільшилося на 36,2 %.

Порівняно з аналогічним періодом попереднього року структура податків на міжнародну торгівлю зазнала певних змін у частині ввізного мита, а саме:

- частка надходжень ввізного мита (без нафтопродуктів) зменшилася на 5,7 в. п.;
- частка надходжень вивізного мита збільшилася на 0,2 в. п.;
- частка ввізного мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них збільшилася на 5,5 в. п.

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

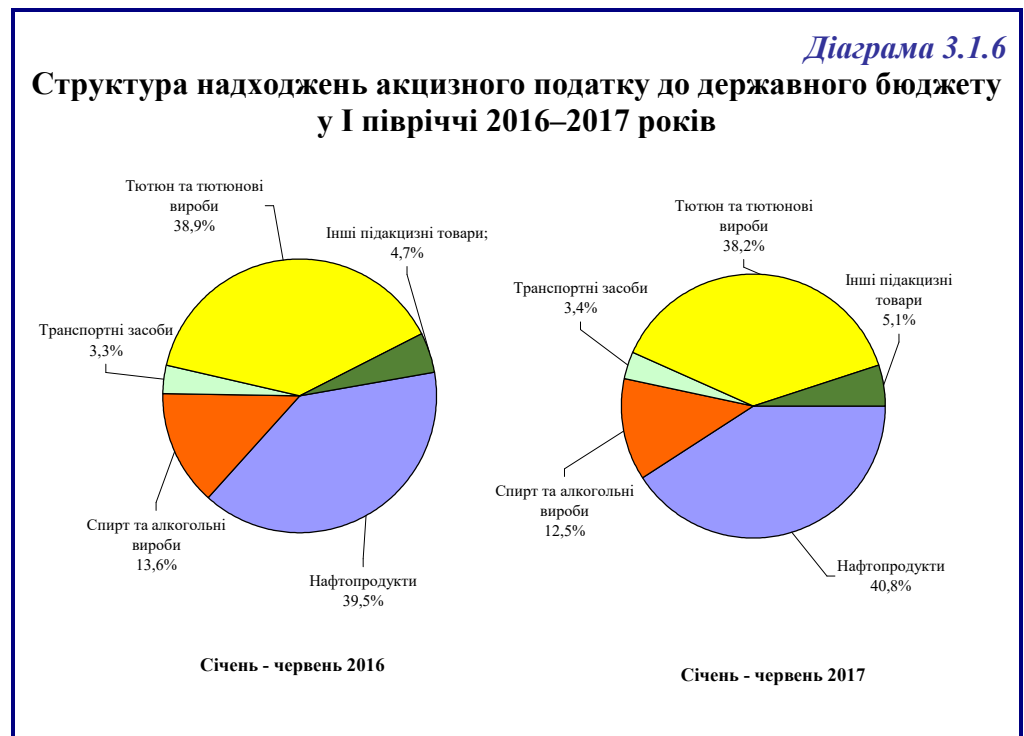
Надходження **акцизного податку** становило 48,6 млрд грн, що на 7,7 млрд грн, або на 18,9 %, більше відповідного показника минулого року. Акцизного податку з вироблених в Україні товарів надійшло 30,7 млрд грн, що на 5,4 млрд грн, або на 21,4 %, більше, ніж за відповідний період 2016 року; акцизного податку з ввезених на територію України товарів – 17,9 млрд грн, що на 2,3 млрд грн, або на 14,7 %, більше показника попереднього року.

При цьому частка надходжень акцизного податку з вироблених в Україні товарів збільшилася на 3,7 в. п. і становила 63,1 % від загальних надходжень податку.

Річний план щодо «внутрішнього» акцизу виконано на 43,0 % та на 42,3 % щодо акцизного податку на ввезені товари. Невиконання піврічного плану першого становило 95,0 % (недобір 1,6 млрд грн), а другого – 97,3 % (недобір 0,4 млрд грн).

Зростання надходжень акцизного податку у 2017 році відбулося внаслідок зростання ставок на більшість груп підакцизних товарів. Зокрема, на 2017 рік було збільшено ставки акцизного податку: на алкогольні напої – на 20%; на виноробну продукцію та пиво – на 12%; на тютюнові вироби – на 30% (специфічна ставка); на нафтопродукти (пальне) – на 12–25 %. Мінімальне акцизне податкове зобов'язання зі сплати акцизного податку з тютюнових виробів підвищено в 1,4 раза до 596,05 грн за 100 шт.

Структура акцизних надходжень представлена на діаграмі 3.1.6.

НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

Обсяг **неподаткових надходжень** склав 65,9 млрд грн, що на 38,6 млрд грн, або на 141,0 %, більше відповідного показника 2016 року. Річний план виконано при цьому на 61,5 %.

Зростання цієї категорії надходжень відбулося за всіма складовими. Водночас у I півріччі 2017 року майже третину всіх неподаткових надходжень становили доходи у вигляді коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України «Про Національний банк України». У першому півріччі попереднього року надходжень за цією статтею не було.

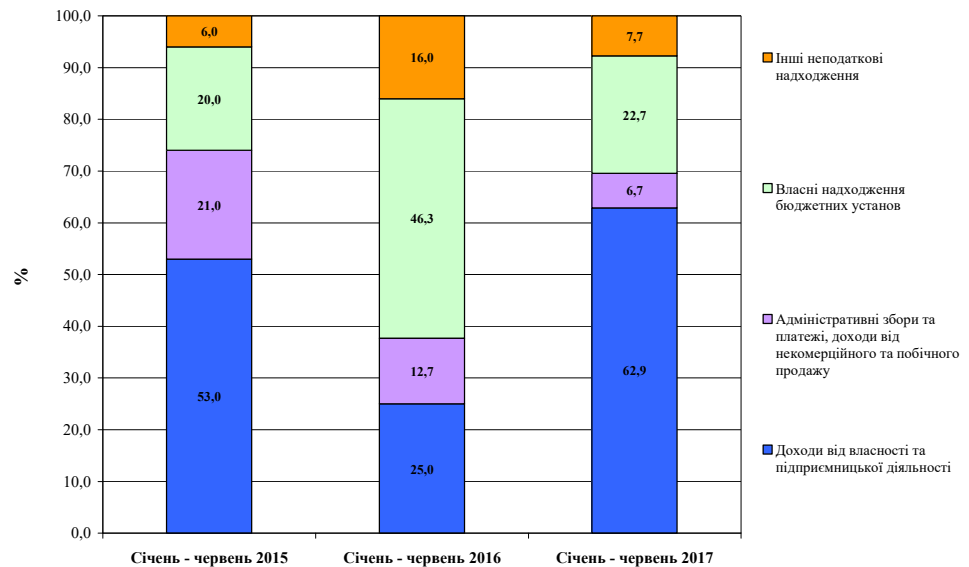
Завдяки цим коштам основною складовою неподаткових надходжень стали доходи від власності та підприємницької діяльності (62,9 %).

Іншою істотною складовою неподаткових надходжень стали власні надходження бюджетних установ (22,7 %).

Структура неподаткових надходжень представлена на діаграмі 3.1.7.

Діаграма 3.1.7

Структура неподаткових надходжень до державного бюджету у I півріччі 2015–2017 років

ДОХОДИ ВІД ВЛАСНОСТІ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Доходів від власності та підприємницької діяльності до державного бюджету надійшло 41,5 млрд грн, що на 34,6 млрд грн, або у понад 5 разів, більше відповідного показника минулого року.

Основною причиною цього стало перерахування до бюджету Національним банком України коштів відповідно до Закону України «Про Національний банк України». У січні – червні було перераховано 20 млрд грн при чому, що в попередньому році за аналогічний період коштів від Національного банку України до бюджету не надходило.

Також збільшилися обсяги надходжень за такими статтями, як «частина чистого прибутку (доходу) господарських організацій (державних унітарних підприємств та їх об'єднань), що вилучається до державного бюджету відповідно до закону» – на 0,9 млрд грн, або на 17,9 %, «дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність» – на 13,8 млрд грн, або в 11 раз. При чому піврічний план за цим показником перевиконано на 37,0 %. Це можна розглядати, як результат зміни підходів до управління державними підприємствами. Річний план за цією статтею виконано фактично на 100,0 %.

АДМІНІСТРАТИВНІ ЗБОРИ ТА ПЛАТЕЖІ

У січні – червні 2017 року до державного бюджету **адміністративних зборів та платежів** надійшло 4,4 млрд грн, що на 0,9 млрд грн, або на 22,9 %, більше, ніж у I півріччі 2016 року.

Основним адміністративним збором лишається судовий збір. За вказаний період 2017 року його обсяг порівняно з попереднім роком збільшився на 20,0 % і становив 1,7 млрд грн. При цьому річний план з надходжень судового збору виконано на 81,0 %, що дає підстави очікувати перевиконання надходжень з цього джерела за результатами року.

Збільшення надходжень адміністративних зборів і платежів відбулося завдяки надходженням збору за видачу спеціальних дозволів

ВЛАСНІ НАДХОДЖЕННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

ІНШІ НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

ДОХОДИ ВІД ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛОМ

на користування надрами. Обсяг цих надходжень склав 0,5 млрд грн, що майже в 4 рази більше, ніж у 2016 році.

Обсяг **власних надходжень бюджетних установ** становив 15,0 млрд грн, що на 2,3 млрд грн, або на 16,2 %, більше аналогічного показника попереднього року.

Річний план за цим показником виконано на 66,9 %.

До державного бюджету надійшло 5,1 млрд грн **інших неподаткових надходжень**, що на 0,7 млрд грн більше, ніж у попередньому році. Причиною цього стало збільшення надходжень зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій: придбання автомобілів, нерухомого майна, користування послугами стільникового зв'язку тощо.

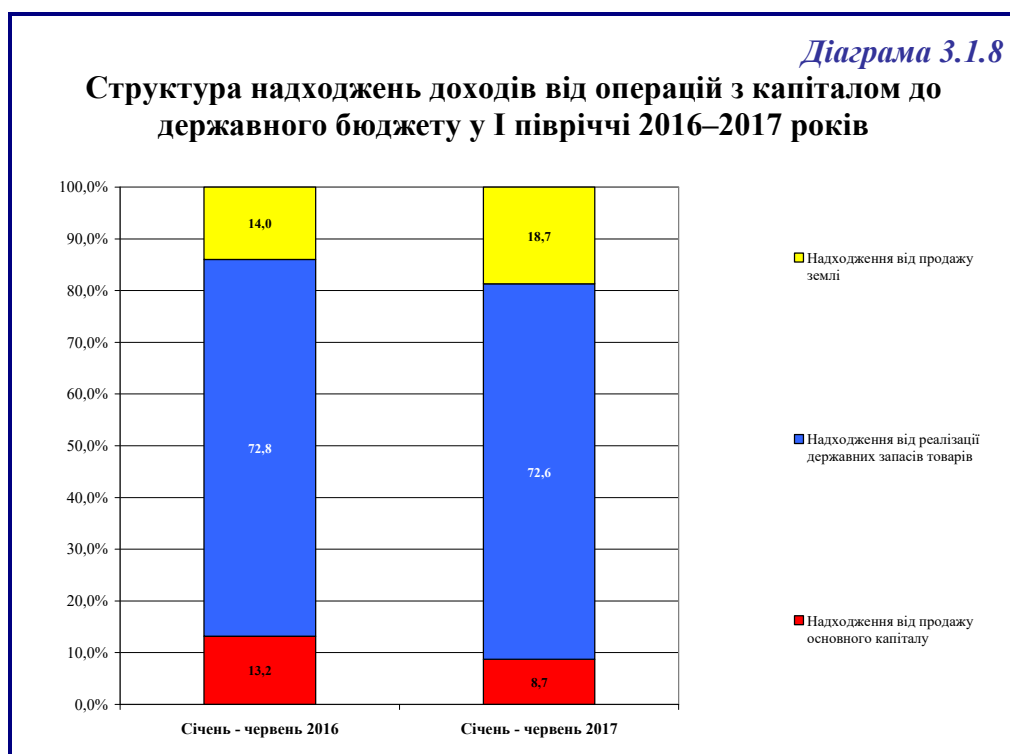
Річний план за цим показником виконано на 46,6 %.

У I півріччі 2017 року збільшився обсяг **доходів від операцій з капіталом**. Так, за цією статтею до бюджету надійшло 240,3 млн грн, що в 2,0 рази перевищує показник 2016 року.

Основною причиною цього стало збільшення надходжень від реалізації державних запасів товарів та від продажу землі.

Відповідно, відбулися певні зміни у структурі доходів від операцій з капіталом: надходжень від продажу землі збільшилася на 4,7 в. п., а частки надходжень від продажу основного капіталу та від реалізації державних запасів товарів зменшилися – на 4,5 в. п. та 0,2 в. п. відповідно.

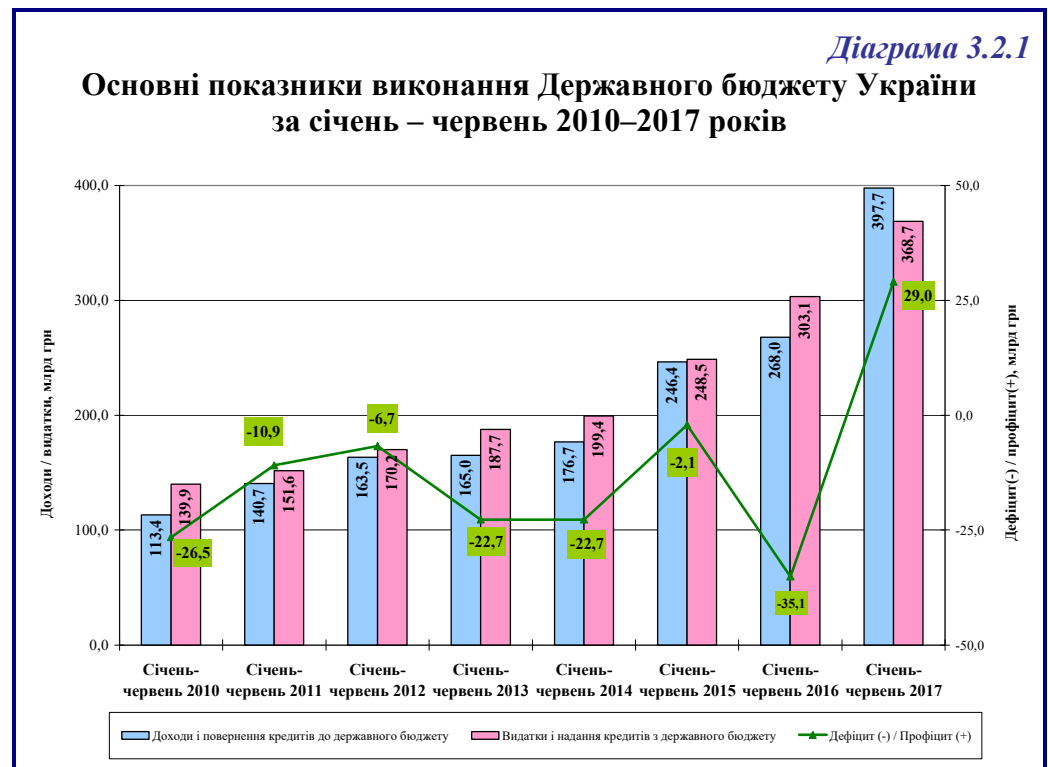
Структура надходжень доходів від операцій з капіталом представлена на діаграмі 3.1.8.

3.2. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ

ФІНАНСУВАННЯ ДЕФІЦИТУ БЮДЖЕТУ

За аналізований період державний бюджет виконано з **профіцитом**, який становив 29,0 млрд грн (див. діаграму 3.2.1), в той час як Законом про державний бюджет розмір річного дефіциту бюджету було визначено на рівні 77,6 млрд грн. За останні 12 років профіцит державного бюджету за підсумками I півріччя мав місце лише в 2007 і 2008 роках, але суми бюджетного профіциту тоді були суттєво меншими (0,7 і 1,9 млрд грн, відповідно). У поточному році досягнення бюджетного профіциту пояснюється як перевиконанням дохідної частини бюджету, так і недофінансуванням планованих видатків. Так, за січень – червень 2017 року по загальному фонду державного бюджету план мобілізації доходів було перевиконано на 20,0 млрд грн (у тому числі: на 7,8 млрд грн за податком на прибуток підприємств і на 17,6 млрд грн за ПДВ із ввезених в Україну товарів), а сума недофінансування планових видатків цього фонду становила 38,9 млрд грн.

У розрізі структурних складових профіцит державного бюджету сформувався завдяки операціям спеціального фонду бюджету. Зокрема, по загальному фонду бюджету дефіцит становив 1,7 млрд грн, а по спеціальному фонду профіцит сягнув 30,7 млрд грн.

Фінансування державного бюджету за борговими операціями склало 31,5 млрд грн, що становить 35,9 % річного планового показника (див. таблицю 3.2.1). Порівняно з минулим роком цей показник зменшився на 15,0 млрд грн, або на 32,3 %. Запозичення здійснені у сумі 64,7 млрд грн, або 29,8 % річного планового показника. Із них річний план по внутрішніх запозиченнях виконано на 35,0 %, а по зовнішніх – на 22,0 %. Частка внутрішніх запозичень складала 70,5 % (що майже

відповідає показнику минулого року), відповідно, частка зовнішніх запозичень – 29,5 %. Продовження Урядом операцій з підтримки банківської системи сприяло утриманню позитивного сальдо фінансування за борговими операціями.

Таблиця 3.2.1

**Показники фінансування дефіциту державного бюджету
за січень – червень 2013–2017 років**

Роки Показники	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік		
					Річний план	Факт	Виконання, %
Загальне фінансування, млрд грн, у т.ч.:	22,7	22,7	2,1	35,1	78,8	-29,0	x
— загальний фонд	24,6	22,9	0,8	33,7	62,3	1,7	2,7
— спеціальний фонд	-1,9	-0,2	1,3	1,4	16,5	-30,7	x
Фінансування за борговими операціями, млрд грн	42,1	62,2	82,4	46,5	87,7	31,5	35,9
Запозичення, млрд грн, у т.ч.:	77,2	110,2	157,8	114,7	217,3	64,7	29,8
— внутрішні запозичення	57,5	55,6	67,1	83,7	130,3	45,6	35,0
частка, %	74,5	50,5	42,5	73,0	60,0	70,5	x
— зовнішні запозичення	19,7	54,6	90,7	31,0	87,0	19,1	22,0
частка, %	25,5	49,5	57,5	27,0	40,0	29,5	x
Погашення, млрд грн, у т.ч.:	-35,1	-48,0	-75,4	-68,2	-129,6	-33,2	25,6
— внутрішні зобов'язання	-15,4	-31,5	-64,2	-44,8	-98,6	-28,2	28,6
частка, %	43,9	65,6	85,1	65,7	76,1	85,0	x
— зовнішні зобов'язання	-19,7	-16,5	-11,2	-23,4	-30,9	-5,0	16,1
частка, %	56,1	34,4	14,9	34,3	23,8	15,0	x
Надходження від приватизації державного майна, млрд грн	0,2	0,05	0,1	0,04	17,1	0,1	0,6
Фінансування за активними операціями, млрд грн	-19,6	-39,6	-80,4	-11,5	-26,0	-60,7	233,5

Обсяги запозичень до державного бюджету зменшилися порівняно з 2016 роком на 43,6 %. Із 64,7 млрд грн загальної суми запозичень 45,6 млрд грн було залучено із внутрішніх джерел, а 19,1 млрд грн – із зовнішніх. Упродовж січня–червня 2017 року на первинному ринку розміщувалися короткострокові та середньострокові ОВДП (терміном від 1-го року до 3-х), доходність яких коливалася від 14,4 % до 15,8 % річних. За даними Національного банку України, від розміщення гривневих ОВДП за січень–червень 2017 року до державного бюджету надійшло 18,5 млрд грн, а від розміщення доларових ОВДП – приблизно 1 млрд грн. Порівняно з I півріччям 2016 року обсяги залучення коштів до бюджету від розміщення гривневих ОВДП зменшилися на 3,4 млрд грн, а від розміщення доларових ОВДП – в десятки разів.

Кошти від зовнішніх офіційних позик надійшли у сумі 19,1 млрд грн або 22 % запланованого річного обсягу. Зазначені надходження перевищили показник I півріччя 2016 року на 7,2 млрд грн. Однак, на відміну від попереднього року, в I півріччі 2017 року Україна

не отримувала зовнішнього фінансування за рахунок випуску цінних паперів. Зовнішнє фінансування дефіциту бюджету було забезпечено надходженням траншу макрофінансової допомоги ЄС у сумі 16,7 млрд грн і залученням 2,4 млрд грн до спеціального фонду бюджету від позик міжнародних фінансових організацій на впровадження інвестиційних проєктів.

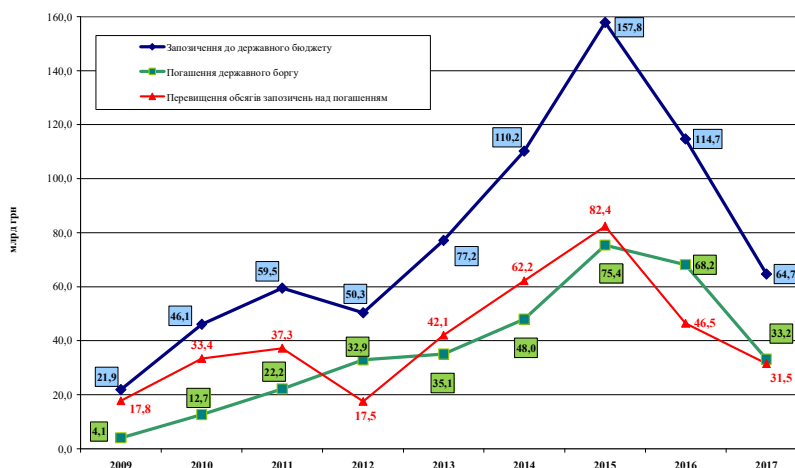
Таким чином, домінуючою формою державних запозичень у звітному періоді були внутрішні, частка яких у I півріччі 2017 року становила 70,5 %. Подальше відновлення ринкового попиту на внутрішні державні позики й активізація ринку державних цінних паперів з часом можуть сприяти покращанню структури державного боргу України і зменшенню валютних ризиків боргових зобов'язань.

Однак слід зважати на те, що в лютому і березні 2017 року Урядом випускалися ОВДП для поповнення статутних капіталів ПАТ «Приватбанк», ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» та ПАТ «Державний ощадний банк України» на суму 26,4 млрд грн (14,3 млрд грн у I півріччі 2016 року). Дохідність ОВДП на збільшення статутного капіталу банків у поточному році становила 6 % річних і 6,86 % річних. Такі фінансові вливання, з одного боку, запобігали банкрутству системно важливих банків, але, з іншого боку, призводили до загострення проблем боргової стійкості державних фінансів України та низької ефективності використання державних коштів банками.

Погашення державного боргу здійснено у сумі 33,2 млрд грн (з урахуванням коригування за внутрішніми зобов'язаннями), що більше ніж удвічі відставало від показника минулого року (див. таблицю 3.2.1). Виконання річного планового обсягу склало 25,6 %, що на 24,8 в. п. менше, ніж за аналогічний період 2016 року. Погашення внутрішнього боргу становило 28,2 млрд грн, або 28,6 % річного планового обсягу, а зовнішнього боргу – 5,0 млрд грн або 16,1 % річного плану. Слід зазначити, що у поточному періоді спостерігалось зменшення розриву між обсягами запозичень та погашення боргу (див. графік 3.2.1) на 32,3 %, що у майбутньому позитивно впливатиме на рівень боргового навантаження.

Графік 3.2.1

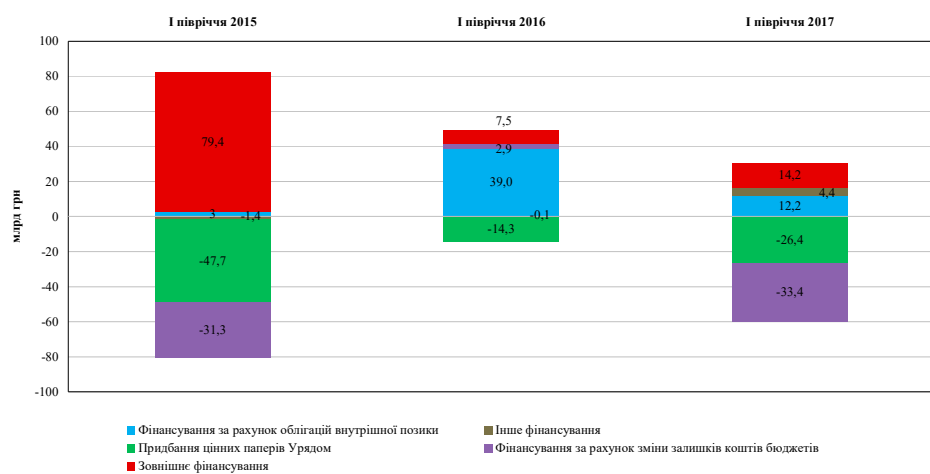
Порівняння обсягів запозичень до державного бюджету та погашення державного боргу у січні – червні 2009–2017 років

Серед джерел фінансування державного бюджету найбільш вагомими компонентами з позитивними значеннями стали зовнішнє фінансування (14,2 млрд грн) і фінансування за рахунок облігацій внутрішньої позики (12,2 млрд грн). При цьому на придбання внутрішніх цінних паперів Урядом спрямовано 26,4 млрд грн запозичених коштів. Накопичення залишків бюджетних коштів на суму 33,4 млрд грн. стало найбільш суттєвою складовою від'ємного фінансування бюджету (див. діаграму 3.2.2). Від приватизації державного майна до бюджету традиційно надійшла незначна сума – 0,1 млрд грн.

Діаграма 3.2.2

Обсяги фінансування дефіциту державного бюджету за джерелами у січні – червні 2015–2017 років

Слід зазначити, що хоча запозичення перевищили обсяги погашення державного боргу на 31,5 млрд грн, бюджет було виконано з профіцитом (29 млрд грн). Це означає, що обсяги зазначеного перевищення запозичень над погашенням спрямовувалися на приріст залишків бюджетних коштів і придбання цінних паперів рекапіталізованих банків.

При дефіциті загального фонду державного бюджету, як зазначено вище, у розмірі 1,7 млрд грн, капітальні видатки цього фонду становили 1,9 млрд грн. На підставі цього можна припустити, що в аналізованому періоді запозичені кошти, спрямовані на видатки загального фонду, не витрачалися на поточне споживання.

Профіцит зведеного бюджету за I півріччя 2017 року в 1,8 раза перевищив профіцит державного бюджету і сягнув величини 52,1 млрд грн. Слід зазначити, що гіпотетично якби місцеві бюджети за січень – червень 2017 року в цілому були збалансованими і надлишок бюджетних доходів отримав інвестиційне спрямування, то капітальні видатки місцевих бюджетів могли б бути збільшені у 2,4 раза. Це свідчить про нагальну необхідність посилення спроможності органів місцевого спрямування у підготовці та реалізації інвестиційних проектів, що матимуть економічний ефект.

ВИТРАТИ НА ПОГАШЕННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Видатки на обслуговування державного боргу становили 52,6 млрд грн, або 47,2 % річного планового показника (див. таблицю 3.2.2). Загальний обсяг виплат з погашення й обслуговування державного боргу становив 85,8 млрд грн, або 35,6 % річного плану. Частка видатків на обслуговування боргу в загальному обсязі видатків державного бюджету зменшилася з 15,8 % у I півріччі 2016 року до 14,4 % у I півріччі 2017 року. Знизилася також частка платежів за державним боргом у витратах бюджету (які включають видатки бюджету, надання кредитів, погашення державного боргу, придбання цінних паперів) з 30 % до 20 %. Щодо ВВП обсяг платежів за державним боргом зменшився з 4,8 % у I півріччі 2016 року до 4,2 % у I півріччі 2017 року. Однак порівняно з I півріччям 2013 року в останні роки спостерігалось істотне збільшення співвідношення платежів за державним боргом і ВВП. Дане співвідношення зросло з 2,4 % до 5,1 % у I півріччі 2015 року і дещо зменшилося в 2016–2017 роках.

Таблиця 3.2.2

Витрати бюджету на погашення та обслуговування державного боргу за січень – червень 2013–2017 років

Показники	Період	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік		
						Річний план	Факт	Виконання плану, %
ПЛАТЕЖІ ЗА ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ, млрд грн, у т. ч.:		51,1	70,4	118,0	115,8	240,9	85,8	35,6
– внутрішнім		26,4	47,1	92,5	75,8	169,0	62,8	37,2
– зовнішнім		24,7	23,3	25,5	40,0	71,9	23,0	32,0
Погашення державного боргу*, млрд грн, у т. ч.:		35,1	48,0	75,4	68,2	129,6	33,2	25,6
– внутрішнього		15,4	31,5	64,2	44,8	98,6	28,2	28,6
– зовнішнього		19,7	16,5	11,2	23,4	30,9	5,0	16,1
Видатки на обслуговування боргу, млрд грн, у т. ч.:		16,0	22,4	42,6	47,6	111,3	52,6	47,2
– внутрішнього		11,0	15,6	28,3	31,0	70,4	34,6	49,1
– зовнішнього		5,0	6,8	14,3	16,6	41,0	18,0	44,0
ВИТРАТИ БЮДЖЕТУ, млрд грн (видатки, надання кредитів, погашення державного боргу, придбання цінних паперів)		228,5	247,4	371,6	385,6	982,3	428,3	43,6
Питома вага платежів за державним боргом у витратах бюджету, %		22,4	28,5	31,8	30,0	24,5	20,0	х
ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ, млрд грн		185,5	244,2	245,7	300,4	811,5	366,0	45,1
Питома вага відсоткових виплат за державним боргом у видатках бюджету, %		8,6	9,2	17,3	15,8	13,7	14,4	х
Відношення платежів за державним боргом до річного ВВП, %		2,4	3,2	5,1	4,8	3,9	4,2	х

* до погашення за борговими зобов'язаннями у 2016-2017 рр. віднесено коригування за зовнішніми і внутрішніми зобов'язаннями.

Порівняно незначна величина витрат на погашення державного боргу є наслідком проведеної у 2015 році реструктуризації зовнішнього боргу, в ході якої погашення облігацій зовнішньої позики було перенесено з 2015–2018 років на наступні роки. Проте навіть з

урахуванням цього факту частка платежів за державним боргом у витратах бюджету в I півріччі 2017 року наближалася до показника I півріччя 2013 року (20 % і 22,4 % відповідно). Це пояснюється тим, що скорочення номінальної суми витрат в іноземній валюті на погашення зовнішнього боргу було нівельовано стрімкою девальвацією гривні. Прикметно, що відношення видатків на обслуговування боргу (відсоткових платежів) до загальних видатків державного бюджету за останні чотири роки збільшилося на 5,8 в. п.: з 8,6 % у I півріччі 2013 року до 14,4 % у I півріччі 2017 року.

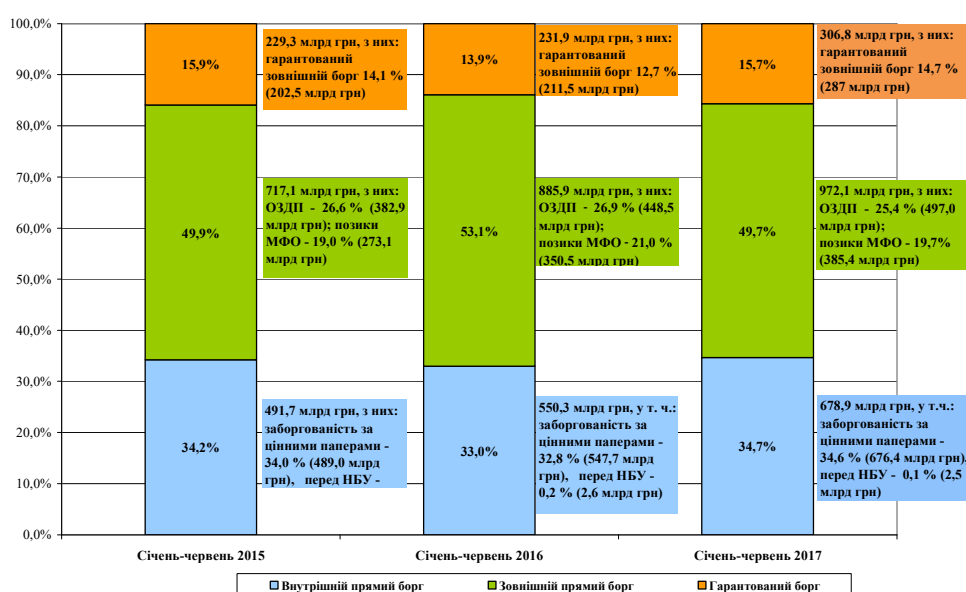
У найближчі роки значний розмір боргового навантаження (див. далі), початок виплат за реструктурованими ОЗДП і занижений обмінний курс гривні визначатимуть помітне збільшення абсолютних і відносних показників боргових виплат з державного бюджету. За таких умов при збереженні кволої динаміки ВВП та / або продовженні зниження реального обмінного курсу виникатимуть реальні загрози для утримання боргової стійкості у середньостроковій перспективі.

ДЕРЖАВНИЙ І ГАРАНТОВАНИЙ ДЕРЖАВОЮ БОРГ

На кінець червня 2017 року **державний та гарантований державою борг України** становив 1 957,7 млрд грн, з них 64,3 % (1 259,1 млрд грн) припадає на державний та гарантований державою зовнішній борг, а 35,7 % (698,6 млрд грн) – на внутрішній. У загальній структурі державного і гарантованого боргу 34,7 % займає прямий внутрішній борг, 49,7 % – прямий зовнішній борг, а 15,7 % – гарантований борг (див. діаграму 3.2.3). Найбільшими кредиторами держави за прямими позиками до бюджету були Міжнародний валютний фонд (МВФ) (сума боргу – 5,4 млрд дол. США), Міжнародний банк реконструкції та розвитку – 5 млрд дол., ЄС – 3,2 млрд дол., а також інвестори в облігації зовнішньої державної позики 2015 року – 14 млрд дол. та інвестори в ОЗДП 2013 року – 3 млрд дол. США.

Діаграма 3.2.3

Структура державного та гарантованого державою боргу за січень – червень 2015–2017 років

Порівняно з кінцем 2016 року загальна сума державного і гарантованого боргу збільшилася на 27,9 млрд грн, або на 1,4 %. Обсяг державного і гарантованого боргу на кінець I півріччя 2017 року щодо ВВП попереднього року досяг рівня 82,1%, а щодо доходів державного бюджету – 247,9 %. Для порівняння: станом на кінець 2016 року рівень боргу складав 81,0 % і 313,1 % відповідно. Отже, у поточному році зберігалася висхідна тенденція боргової динаміки, яка негативно впливала на стан боргової стійкості державних фінансів. Основними складовими приросту державного боргу за січень – червень 2017 року стали гарантовані зобов'язання за кредитами МВФ (приріст боргу на 25,6 млрд грн), позиками Європейського банку реконструкції та розвитку (на 12,4 млрд грн), а також прямі зобов'язання перед ЄС (приріст боргу на 20,9 млрд грн).

Згідно з оцінкою МВФ, валовий борг загального уряду в Україні станом на початок 2017 року становив 89,8 % ВВП.⁹ Зазначимо, що показник валового боргу загального уряду відрізняється від показника державного і гарантованого державою боргу, який оприлюднюється Міністерством фінансів України, на величину боргів місцевих органів влади і фондів соціального страхування. За методикою МВФ, граничний рівень боргу загального уряду, який застосовується при аналізі боргової стійкості країн з ринками, що формуються, складає 70 % ВВП¹⁰. Отже, основні загрози для боргової стійкості в Україні пов'язані з доволі високим розміром боргу загального уряду, який на 19,8 в. п. ВВП перевищує граничне значення.

Іншим ключовим показником для оцінки боргової стійкості є валові потреби державного сектору у позичковому фінансуванні¹¹. За методикою МВФ, граничне значення вказаного показника для країни з ринком, що формується, становить 15 % ВВП. Водночас в Україні валові потреби держави у позичковому фінансуванні на 2017 рік були оцінені фахівцями МВФ на рівні 7,2 % ВВП. Зазначене свідчить, що ризик пролонгації боргу поки що утримується на прийнятному рівні. На **діаграмі 3.2.4** представлено граничні значення показників боргової стійкості, фактичні значення в Україні та їх відхилення від граничних рівнів.

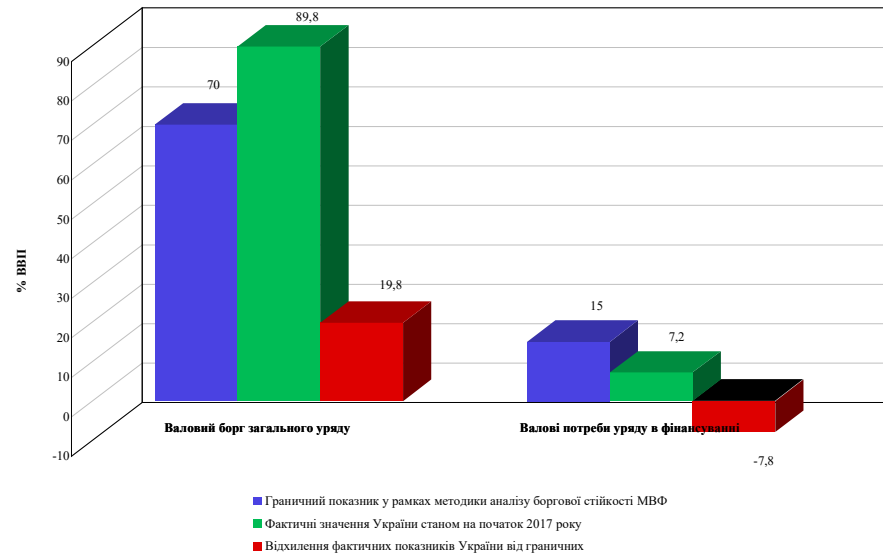
⁹ International Monetary Fund. Fiscal Monitor, April 2017. - Retrived from: <http://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2017/04/06/fiscal-monitor-april-2017>

¹⁰ International Monetary Fund. Debt Sustainability Analysis for Market-Access Countries. - Retrived from: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/dsa/mac.htm>.

¹¹ До валових потреб державного сектору у позичковому фінансуванні належать суми позичкових коштів, які необхідні для фінансування планового дефіциту бюджету та погашення основної суми державного боргу.

Діаграма 3.2.4

Ключові показники державного боргу України в порівнянні з граничними значеннями (станом на початок 2017 року)

Гарантований державою борг на кінець червня 2017 року становив 306,8 млрд грн, або 15,7 % від загальної суми державного та гарантованого державою боргу. Як і раніше, найбільша частка припадала на гарантований зовнішній борг – 14,7 %, який становив 287 млрд грн. Гарантований внутрішній борг складав 19,7 млрд грн, або 1 % від загальної суми державного та гарантованого державою боргу. Основними кредиторами за гарантованими державою позиками виступали МВФ (сума боргу – 7,4 млрд дол. США) і Експортно-імпортний банк Китаю (1,5 млрд дол. США).

Водночас провідні фахівці з управління державними фінансами визнають, що досить небезпечною властивістю державних гарантій є часті збігання періодів їх масового пред'явлення до оплати державою з періодами нарощування бюджетних дисбалансів, пов'язаних із впливом інших незалежних від уряду чинників – кон'юнктурного зниження доходів бюджету, дестабілізації фінансового ринку тощо. З огляду на це практика масового надання державних гарантій у багатьох країнах з часом призводила до виникнення бюджетних криз чи секвестру бюджету¹².

Важливим аспектом політики державних гарантій є те, що вони здебільшого мають виконувати роль засобу зниження кредитних ризиків і здешевлення вартості кредитного фінансування для самоокупних інвестиційних проектів загальнонаціонального значення. У передових країнах світу політика державних гарантій скеровується на коригування стимулів ринкових агентів, які ведуть до недофінансування великих інвестиційних проектів загальнонаціонального значення, внаслідок масштабності початкових вкладень, тривалого терміну їх окупності та високих ризиків довгострокових інвестицій загалом.

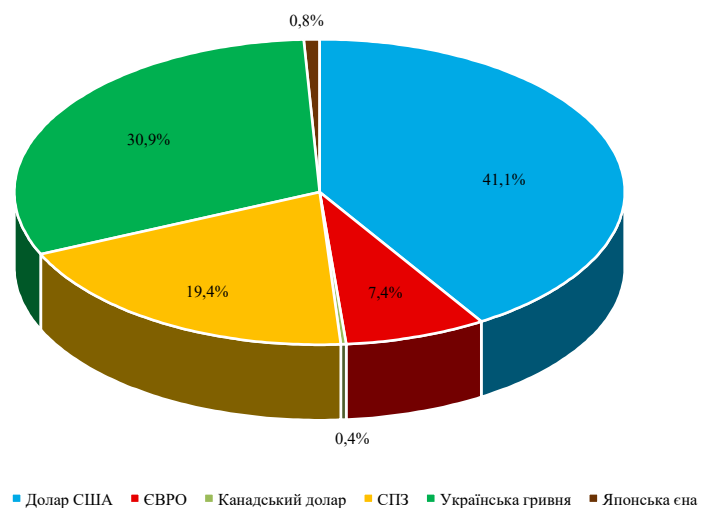
¹² Bixi H., Schick A. Government at Risk: Contingent Liabilities and Fiscal Risk. – New York: Oxford University Press, 2002.

При аналізі структури державного боргу України за типом кредитора привертає увагу низька частка внутрішнього прямого боргу, яка зазнає незначних коливань з початку 2015 року: 36,9% станом на 30.06.2015 і 34,7 % станом на 30.06.2017 року. Такі показники свідчать про високі валютні ризики, властиві структурі державного боргу України, і про слабку участь внутрішніх інвесторів у фінансуванні бюджетного дефіциту. При цьому питома вага зовнішнього боргу (з урахуванням гарантованого) – 64,3 % станом на 30.06.2017 року – все ще залишається досить високою.

Станом на 30.06.2017 року частка боргових зобов'язань, номінованих у гривні, становила 30,9 % загальної суми державного і гарантованого державою боргу (див. діаграму 3.2.5). Порівняно з кінцем 2016 року валютна структура державного боргу майже не змінилася; однак порівняно з кінцем 2013 р. зазначена структура суттєво погіршилася: частка гривневих зобов'язань зменшилася на 10,7 в. п. Найбільш значущою валютою номінації державних боргових зобов'язань на сьогодні залишається долар США, його частка становить 41,1 %; помітною є також частка спеціальних прав запозичення (СПЗ) – 19,4 % загальної суми державного і гарантованого боргу. Тобто валютна структура державного боргу України засвідчує доволі високу вразливість національних державних фінансів до ризиків коливань валютного курсу гривні.

Діаграма 3.2.5

Валютна структура державного та гарантованого державою боргу станом на 30.06.2017 року

3.3. АНАЛІЗ ВИДАТКІВ І КРЕДИТУВАННЯ ЗВЕДЕНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТІВ ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ

ЗВЕДЕНИЙ БЮДЖЕТ

Видатки Зведеного бюджету України виконані у сумі 443,9 млрд грн, що становить 43,5 % річного планового показника, у тому числі загальний фонд – 398,4 млрд грн, або 45,8 %, спеціальний фонд – 45,5 млрд грн, або 30,2 % (див. таблицю 3.3.1).

Як свідчать дані таблиці 3.3.1, наведений рівень виконання видатків зведеного бюджету маже дорівнював такому (за попередні два роки на 0,1 в. п. нижчий, ніж у 2015 р. і на 0,2 в. п. вищий, ніж у 2016 р.). При цьому рівень виконання по загальному фонду зріс на 1,1 в. п., а по спеціальному фонду зменшився на 1,4 в. п.

Таблиця 3.3.1

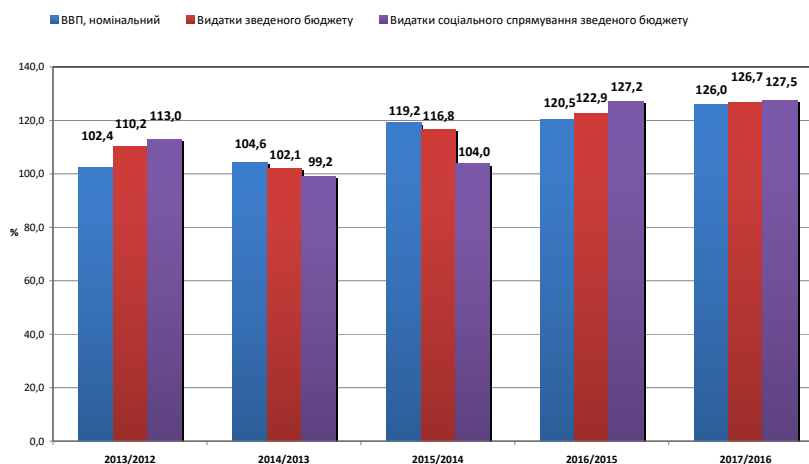
Видатки зведеного, державного та місцевих бюджетів за січень – червень 2015–2017 років

Роки Видатки	2015 рік			2016 рік			2017 рік		
	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %
Зведений бюджет, у т. ч.:	653 473,2	285 234,6	43,6	810 025,4	350 426,8	43,3	1 019 307,2	443 852,3	43,5
– загальний фонд	585 074,3	258 906,3	44,3	718 347,8	321 432,2	44,7	868 841,9	398 346,2	45,8
– спеціальний фонд	68 398,9	26 328,3	38,5	91 677,6	28 994,6	31,6	150 465,3	45 506,1	30,2
Державний бюджет (без урахування міжбюджетних трансфертів), у т. ч.:	394 649,1	167 943,6	42,6	494 182,0	206 918,5	41,9	559 907,4	229 242,4	40,9
– загальний фонд	362 389,2	156 324,1	43,1	452 726,6	192 503,0	42,5	498 438,9	205 958,1	41,3
– спеціальний фонд	32 259,9	11 619,5	36,0	41 455,4	14 415,5	34,8	61 468,4	23 284,3	37,9
Місцеві бюджети (без урахування міжбюджетних трансфертів), у т. ч.:	258 824,1	117 291,0	45,3	315 843,4	143 508,3	45,4	459 399,8	214 609,9	46,7
– загальний фонд	222 685,1	102 582,2	46,1	265 621,2	128 929,2	48,5	370 402,9	192 388,1	51,9
– спеціальний фонд	36 139,0	14 708,8	40,7	50 222,2	14 579,1	29,0	88 996,9	22 221,8	25,0
Державний бюджет (з урахуванням міжбюджетних трансфертів), у т. ч.:	573 528,3	245 674,9	42,8	682 794,1	300 409,6	44,0	811 513,2	366 034,7	45,1
– загальний фонд	537 566,7	234 018,5	43,5	640 262,6	285 957,6	44,7	739 707,3	342 425,3	46,3
– спеціальний фонд	35 961,6	11 656,4	32,4	42 531,5	14 452,0	34,0	71 805,9	23 609,3	32,9
Міжбюджетні трансферти, разом	178 879,2	77 731,3	43,5	188 612,1	93 491,1	49,6	251 605,8	136 792,3	54,4

Темпи зростання видатків зведеного бюджету збільшилися на 3,8 в. п. порівняно з минулорічним показником і становили 126,7 % (див. діаграму 3.3.1). У I півріччі 2017 року вони перевищували темпи зростання ВВП на 0,7 в. п.

Діаграма 3.3.1

Темпи приросту ВВП і видатків зведеного бюджету за січень – червень 2014–2017 років

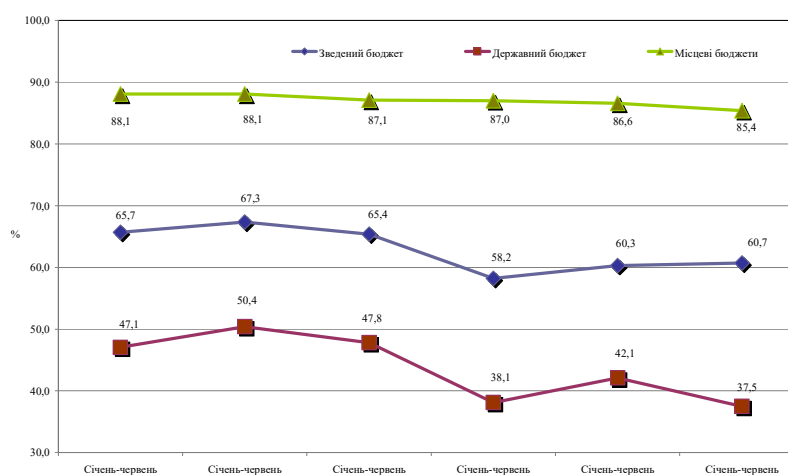
Зважаючи на наведене, частка видатків зведеного бюджету у ВВП дещо збільшилась і склала 35,8 %, що на 0,2 в. п. більше минулорічного рівня.

Видатки соціального спрямування¹³ зведеного бюджету становили 269,2 млрд грн. Порівняно з минулим роком вони збільшилися на 27,5 %, а їх темп зростання на 0,3 в. п. (перевищив відповідний показник 2016 року та на 0,8 в. п. – темп зростання загального обсягу видатків зведеного бюджету (26,7 %).

Частка видатків соціального спрямування збільшилася на 0,4 в. п. щодо показника попереднього року та склала 60,7 % (див. графік 3.3.1).

Графік 3.3.1

Частка видатків соціального спрямування у структурі видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за січень – червень 2012–2017 років

¹³ До видатків соціального спрямування належать видатки на охорону здоров'я, освіту, духовний та фізичний розвиток, соціальний захист і соціальне забезпечення.

Із графіка 3.3.1 видно, що частка таких видатків у місцевих бюджетах¹⁴ залишається все ще високою (85,4 %). Зазначене обмежує виконання окремих функцій органів місцевого самоврядування, в першу чергу – щодо підтримки в належному стані існуючої інфраструктури та її розбудови.

Темпи зростання зведеного бюджету у цьому році є найбільшими за останні чотири роки. Це пов'язано зі збільшенням видатків за всіма статтями, особливо (порівняно з відповідним періодом минулого року) – на житлово-комунальне господарство (на 62,0 %), а також на економічну діяльність (на 61,5 %). Зростання за цими статтями в абсолютному вимірі становило 2,9 млрд грн та 10,5 млрд грн відповідно, або 3,1 % та 11,3 % усього зростання видатків. В абсолютному вимірі найбільше зросли видатки на освіту (27,1 млрд грн) і соціальний захист та соціальне забезпечення (16,6 млрд грн), що становить 46,7 % усього зростання видатків.

Значно збільшилися темпи зростання видатків місцевих бюджетів (див. таблицю 3.3.2). Найбільші темпи зростання продемонстрували видатки житлово-комунальне господарство (на 162,0 %) та освіту (на 151,3 %).

Таблиця 3.3.2

Темпи зростання окремих видів видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за січень – червень 2015–2017 років порівняно з попереднім періодом

(%)

Роки Видатки згідно з функціональною класифікацією	2015 рік			2016 рік			2017 рік		
	Зведений бюджет	Державний бюджет	Місцеві бюджети	Зведений бюджет	Державний бюджет	Місцеві бюджети	Зведений бюджет	Державний бюджет	Місцеві бюджети
Разом видатків (без урахування міжбюджетних трансфертів), з них на:	116,8	124,3	107,4	122,9	123,2	122,4	126,7	110,8	149,5
– житлово-комунальне господарство	58,5	1,4	58,9	137,3	569,7	137,2	162,0	138,7	162,0
– дорожнє господарство	177,4	77,4	191,4	68,3	105,4	176,4	164,2	238,8	214,7
– охорону здоров'я	117,2	83,7	122,7	96,6	116,3	94,4	137,7	115,2	140,8
– духовний і фізичний розвиток	102,0	139,0	84,6	90,6	54,2	118,8	151,5	181,0	141,1
– освіту	104,0	97,3	106,7	110,5	109,1	110,9	145,0	126,7	151,3
– соціальний захист і соціальне забезпечення	99,6	99,0	100,4	155,3	151,8	160,3	114,4	89,2	148,3

У першому півріччі 2017 року відмічається суттєве зростання видатків як державного, так і місцевих бюджетів на економічну діяльність (державний бюджет – 48,9 %, місцеві бюджети – 77,4 %). Це пов'язано з збільшенням у 2017 році видатків місцевих бюджетів на транспорт (86,8 %, з них – видатки на дорожнє господарство, що зросли у 2,1 раза) та іншу економічну діяльність (77,8 %). У державному бюджеті значно зросли видатки на сільське господарство, лісове господарство та мисливство, рибне господарство (у 2,3 раза), іншу промисловість та будівництво (у 2,4 раза) і транспорт (на 41,8 %).

¹⁴ Місцеві бюджети спрямовують у соціально-культурну сферу значно більшу частку видатків, ніж державний бюджет. Це пояснюється структурою витрат місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України.

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ

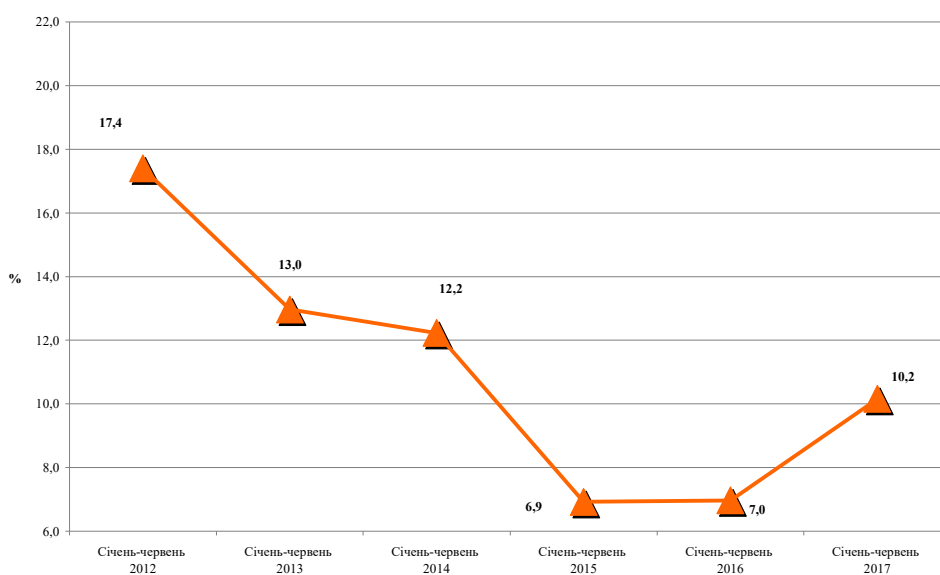
Видатки Державного бюджету України з урахуванням міжбюджетних трансфертів становили 366,0 млрд грн, що на 21,8 % більше, ніж у I півріччі 2016 року. Рівень виконання річного плану на 1,1 в. п. вищий показника попереднього року та становить 45,1 % (див. таблицю 3.3.1).

Видатки державного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів склали 229,2 млрд грн, що на 22,3 млрд грн, або на 10,8 %, більше показника минулого року. Рівень виконання річного плану зменшився на 1,0 в. п порівняно з минулорічним показником і становив 40,9 %. Видатки загального фонду профінансовані у сумі майже 206,0 млрд грн, або на 7,0 % більше, спеціального фонду – у сумі 23,3 млрд грн, або на 61,5 % більше, ніж у минулому році.

Збільшення частки видатків спеціального фонду щодо минулорічного показника (див. графік 3.3.2) можна пояснити зростанням дохідної частини спеціального фонду у 3,7 раза, або на 41,0 млрд грн. При цьому збільшилися власні надходження бюджетних установ на 18,3 %, що складає 2,3 млрд грн.

Графік 3.3.2

Динаміка частки видатків спеціального фонду державного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів за січень – червень 2012–2017 років

На зростання частки видатків спеціального фонду вплинуло також і те, що суттєво збільшилися видатки на економічну діяльність. Вони зросли порівняно з відповідним періодом минулого року майже у 8 разів, або на 7,4 млрд грн. Частка цих видатків у загальній сумі видатків спеціального фонду підвищилася на 28,9 в. п. до 36,3 %, і наразі вона є першою за величиною.

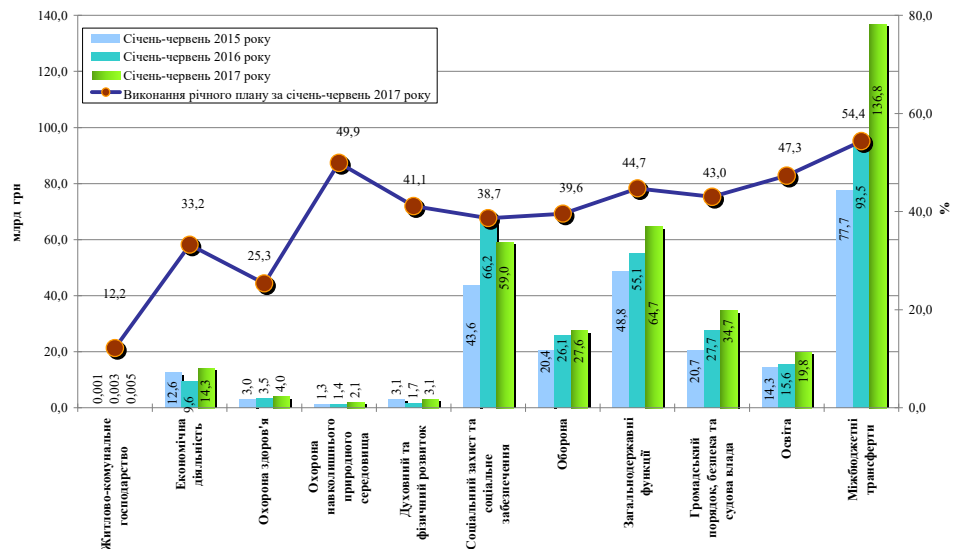
ВИДАТКИ ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

Упродовж I півріччя 2017 року найкраще фінансувалися видатки на міжбюджетні трансферти (54,4 % річного планового обсягу), охорону навколишнього природного середовища (49,9 %), освіту (47,3 %), загальнодержавні функції (44,7 %), громадський порядок, безпеку та судову владу (43,0 %) (див. діаграму 3.3.2). Найнижчий

рівень фінансування спостерігався за видатками на житлово-комунальне господарство. На зазначені цілі було витрачено 4,7 млн грн, або 12,2 % від річного плану.

Діаграма 3.3.2

Динаміка видатків державного бюджету січень – червень 2015–2017 років у розрізі функціональної класифікації

Видатки соціального спрямування державного бюджету становили 85,9 млрд грн, що нижче минулорічного показника на 1,1 млрд грн, або на 1,3 %. Їх рівень виконання становив 39,4 %, що на 2,9 % менше минулорічного показника.

У структурі видатків мають місце деякі зміни (див. таблицю 3.3.3). Так, збільшилися частки видатків на міжбюджетні трансфери (6,3 в. п.), економічну діяльність (0,7 в. п.), громадський порядок, безпеку та судову владу і духовний та фізичний розвиток (на 0,2 в. п.), освіту (0,2 в. п.) та охорону навколишнього природного середовища (0,1 в. п.). Частки інших видатків зазнали зменшення.

Таблиця 3.3.3

Видатки державного бюджету за січень – червень 2015–2017 років у розрізі функціональної класифікації видатків та кредитування

Роки Видатки згідно з функціональною класифікацією	2015 рік			2016 рік			2017 рік		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Частка факт., %	План, млн грн	Факт, млн грн	Частка факт., %	План, млн грн	Факт, млн грн	Частка факт., %
Загальнодержавні функції, з них:	113 821,9	48 788,5	19,9	124 428,9	55 140,0	18,4	144 572,7	64 679,7	17,7
• обслуговування боргу	92 672,5	41 013,6	16,7	99 056,3	46 606,4	15,5	111 338,4	52 563,9	14,4
Оборона	46 134,4	20 428,1	8,3	60 882,9	26 072,1	8,7	69 656,4	27 576,9	7,5
Громадський порядок, безпека та судова влада	51 062,6	20 742,3	8,4	62 224,5	27 656,8	9,2	80 674,6	34 688,4	9,5
Охорона навколишнього природного середовища	4 075,4	1 308,9	0,5	4 127,4	1 457,2	0,5	4 238,8	2 116,2	0,6
Житлово-комунальне господарство	523,7	0,6	0,0	38,7	3,4	0,0	38,8	4,7	0,0
Охорона здоров'я	11 883,2	3 010,9	1,2	12 283,1	3 502,6	1,2	15 918,3	4 034,5	1,1
Духовний та фізичний розвиток	7 138,1	3 149,9	1,3	4 512,7	1 707,2	0,6	7 515,2	3 089,7	0,8

Освіта	30 907,8	14 288,8	5,8	33 795,5	15 592,8	5,2	41 751,9	19 754,4	5,4
Соціальний захист та соціальне забезпечення, з них:	87 236,4	43 610,6	17,8	154 861,7	66 212,6	22,0	152 665,7	59 042,1	16,1
• соціальний захист пенсіонерів	76 950,1	39 852,4	16,2	145 404,3	62 059,4	20,7	141 078,9	54 168,5	14,8
Економічна діяльність, у т.ч.:	41 865,7	12 614,8	5,1	37 026,6	9 573,8	3,2	42 875,0	14 255,6	3,9
• сільське господарство, лісове господарство та мисливство, рибне господарство	4 395,6	1 673,5	0,7	4 043,1	1 460,5	0,5	10 813,0	3 324,3	0,9
• паливно-енергетичний комплекс	3 699,4	697,2	0,3	1 305,7	819,5	0,3	2 108,2	1 016,2	0,3
• транспорт	24 303,8	8 646,8	3,5	19 608,8	4 687,6	1,6	16 634,5	6 648,7	1,8
• інші видатки на економічну діяльність	9466,9	1 597,3	0,7	12 069,0	2 606,2	0,9	13 319,3	3 266,4	0,9
Міжбюджетні трансферти	178 879,2	77 731,3	31,6	188 612,1	93 491,1	31,1	251 605,8	136 792,3	37,4
Усього	573 528,4	246 674,9	100,0	682 794,1	300 409,6	100,0	811 513,2	366 034,7	100,0

Як і у минулому році, найбільша частка припадає на міжбюджетні трансферти (37,4 %). Друге місце, замість соціального захисту та соціального забезпечення, належить видаткам на загальнодержавні функції (17,7 %). Зменшення частки видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення відбулося за рахунок скорочення видатків на соціальний захист пенсіонерів на 7,9 млрд грн. Зазначене забезпечено, зокрема, збільшенням відрахувань ЄСВ у наслідок підвищення мінімальної заробітної плати до 3200 грн.

Суттєве навантаження на державний бюджет становлять видатки на обслуговування державного боргу. Хоча частка цих видатків зменшилася на 1,2 в. п., їх обсяг зріс майже на 6,0 млрд грн, або на 12,8 %, і у 24,8 раза перевищував видатки на охорону навколишнього природного середовища, у майже 17 разів – на духовний та фізичний розвиток, 13 разів – на охорону здоров'я, у 2,7 раза – на освіту, у 3,7 раза – на економічну діяльність. Зазначене вимагає більш ефективно витратити залучені кошти, щоб у наступних бюджетних періодах знизити потреби у здійсненні окремих видатків або нарощувати доходи бюджету.

ВИДАТКИ ЗА ЕКОНОМІЧНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

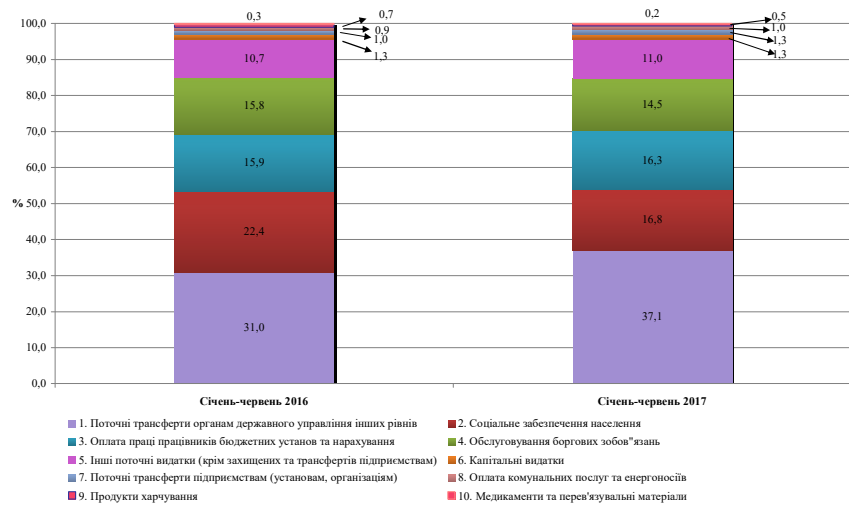
У розрізі **економічної класифікації** відбулося зростання за більшістю статей, окрім видатків на медикаменти та перев'язувальні матеріали, продукти харчування й соціальне забезпечення.

Із загального обсягу збільшення видатків (65,6 млрд грн) значна частка (65,0 %) припадає на поточні трансферти органам державного управління інших рівнів, 17,9 % – на оплату праці й нарахування на заробітну плату, 12,3 % – інші поточні видатки, 8,6 % – обслуговування боргових зобов'язань, 2,8 % – субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям), 2,1 % – капітальні трансферти, по 1,2 % – на оплату комунальних послуг та енергоносіїв і капітальні видатки.

Вищенаведене вплинуло на зміни часток цих видатків у загальному їх обсязі (див. діаграму 3.3.3). Водночас у цілому частка поточних видатків у загальній структурі залишилася незмінною і склала 98,7 %.

Діаграма 3.3.3

Структура видатків державного бюджету за січень – червень 2016–2017 років у розрізі економічної класифікації

Рівень виконання капітальних видатків зменшився на 2,2 в. п. до 13,7 %, при тому, що їх обсяг збільшився на 763,4 млн грн. Зростання цих видатків відбулося, в основному, за рахунок збільшення у 2,6 раза видатків на капітальні трансферти.

Зменшилася частка видатків за захищеними статтями економічної класифікації, вона становила 86,4 % усіх видатків державного бюджету, що на 0,6 в. п. нижче показника 2016 року (для порівняння, у минулому році мало місце збільшення на 4,4 в. п.).

Рівень виконання видатків за захищеними статтями склав 47,9 % річного плану, що на 0,9 в. п. більше минулорічного показника. Видатки розвитку виконані на 29,9 % порівняно з 47,3 % за видатками споживання.

ВИДАТКИ ЗА ПРОГРАМНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

Виконання бюджетних програм Державного бюджету України за січень – червень 2015–2017 років наведено у додатку А. У цілому на 2017 рік у державному бюджеті затверджена 501 бюджетна програма (484 бюджетних програми у I півріччі 2016 року), з них 23 – з надання субвенцій місцевим бюджетам та 3 – дотацій місцевим бюджетам.

За I півріччя 2017 року на 100,0 % профінансована одна бюджетна програма, виділена за рахунок резервного фонду, – «Надання допомоги постраждалим і сім'ям осіб, які загинули внаслідок аварії у відокремленому підрозділі «Шахта «Степова» державного підприємства «Львіввугілля»» на загальну суму 5,7 млрд грн. У звітному періоді найбільші обсяги видатків здійснено за такими бюджетними програмами головних розпорядників коштів:

- «Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду» (54,2 млрд грн) Міністерства соціальної політики України;
- «Обслуговування державного боргу» (52,6 млрд грн);
- «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату

допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу» (26,0 млрд грн); «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пілг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот» (39,1 млрд грн); «Додаткові дотації з державного бюджету місцевим бюджетам » (7,5 млрд грн) Міністерства фінансів України;

- «Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам» (31,2 млрд грн); «Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики» (10,2 млрд грн) Міністерства освіти і науки України;

- «Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам» (27,2 млрд грн) Міністерства охорони здоров'я України;

- «Забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовка військ» (22,5 млрд грн) Міністерства оборони України;

- «Забезпечення діяльності підрозділів, установ та закладів Національної поліції України» (9,0 млрд грн) Міністерства внутрішніх справ України;

- «Розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування» (4,6 млрд грн) Державного агентства автомобільних доріг України.

Протягом першого півріччя не фінансувалася 71 бюджетна програма на загальну суму 29,6 млрд грн.

НАДАННЯ КРЕДИТІВ З БЮДЖЕТУ / ПОВЕРНЕННЯ КРЕДИТІВ ДО БЮДЖЕТУ

Обсяг наданих із державного бюджету кредитів становить 2,7 млрд грн, або 19,0 % річного плану, а обсяг повернутих кредитів – 2,8 млрд грн, або 45,6 % (див. таблицю 3.3.4). Рівень виконання річного плану з надання кредитів збільшився на 2,8 в. п., з повернення кредитів – на 3,3 в. п. порівняно з відповідним періодом минулого року.

Таблиця 3.3.4

Показники надання і повернення кредитів з / до бюджету за січень – червень 2015–2017 років

Роки Показники	2015 рік			2016 рік			2017 рік		
	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %	Річний план, млн грн	Факт, млн грн	Виконання, %
Кредитування, у т.ч.:	11 210,0	1 128,4	x	11 041,6	310,4	x	7 833,8	-156,8	x
– надання кредитів	16 006,2	2 794,4	17,5	16 735,1	2 718,4	16,2	14 040,6	2 671,2	19,0
– повернення кредитів	-4 796,2	-1 666,1	34,7	-5 693,5	-2 408,1	42,3	-6 206,9	-2 827,9	45,6

Найбільше кредитів із державного бюджету протягом аналізованого періоду було надано у сфері економічної діяльності (у паливно-енергетичному комплексі та дорожньому господарстві), зокрема:

- Міністерством енергетики та вугільної промисловості України – за бюджетними програмами: «Реконструкція гідроелектростанцій ПАТ «Укргідроенерго» – 563,7 млн грн; «Будівництво повітряної лінії 750 кВ Запорізька – Каховська» – 362,0 млн грн; «Будівництво ПЛ 750 кВ Рівненська АЕС – Київська» – 206,5 млн грн; «Підвищення надійності постачання електроенергії в Україні» – 93,3 млн грн;
- Державним агентством автомобільних доріг України – за бюджетною програмою «Розвиток автомагістралей та реформа дорожнього сектору» – 633,4 млн грн;
- Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – за бюджетною програмою «Розвиток міської інфраструктури і заходи в секторі централізованого тепlopостачання України, розвиток системи водопостачання та водовідведення в м. Миколаєві, реконструкція та розвиток системи комунального водного господарства м. Чернівці» – 167,7 млн грн.

Міністерством фінансів України – за бюджетною програмою «Виконання державою гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під державні гарантії» було надано кредитів у сумі 625,8 млн грн.

Найбільше **повернення кредитів** у розрізі бюджетних програм мало місце за такими головними розпорядниками:

- Міністерством енергетики та вугільної промисловості України – за бюджетною програмою «Повернення коштів, наданому публічному акціонерному товариству «Укргідроенерго» на поворотній основі для реалізації проектів соціально-економічного розвитку» – 147,2 млн грн;
- Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – за бюджетними програмами «Повернення кредитів, наданих з державного бюджету індивідуальним сільським забудовникам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла» – 20,9 млн грн та «Повернення кредитів, наданих з державного бюджету молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла, і пеня» – 13,1 млн грн.
- Міністерством фінансів України – за бюджетними програмами «Повернення бюджетних коштів, наданих на поворотній основі на виконання окремих заходів» – 3,5 млн грн та «Повернення позик, наданих для фінансування проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою» – 2,6 млрд грн.

3.4. ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЗА СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

За даними Державного казначейства України, до загального та спеціального фондів місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) у січні – червні 2017 року надійшло 241,0 млрд грн, що на 42,4 %, або на 71,7 млрд грн, більше за відповідний показник минулого року.

Без урахування міжбюджетних трансфертів надійшло 104,2 млрд грн, що на 28,5 млрд грн, або на 37,5 %, більше, ніж у 2016 році. Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 55,5 %.

Виконання дохідної частини місцевих бюджетів характеризують дані, наведені у таблиці 3.4.1.

Таблиця 3.4.1

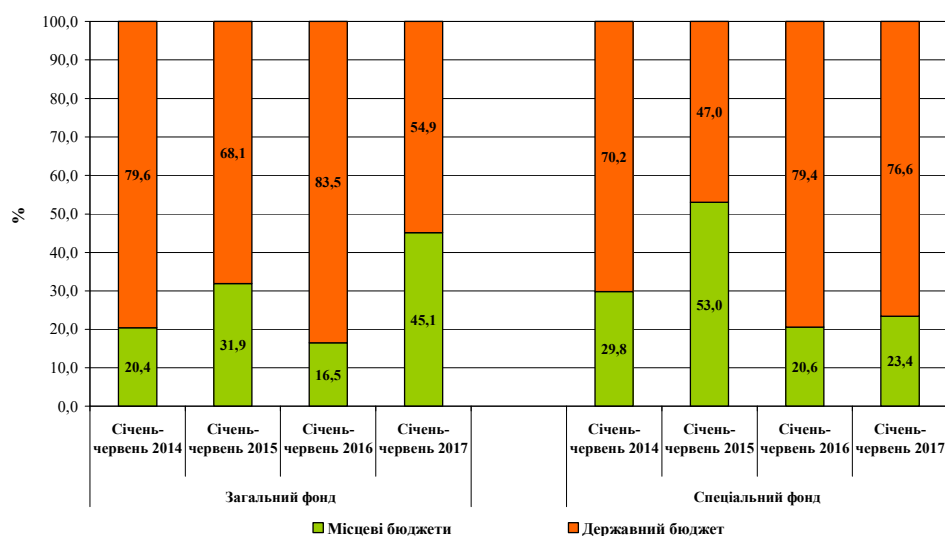
Надходження доходів до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за січень – червень 2015–2017 років

Доходи	Факт за січень-червень 2015 року	Факт за січень-червень 2016 року	Затверджено місцевими радами на 2017 рік	Факт за січень-червень 2017 року	Виконання планів, затверджених місцевими радами, %
Усього, млн грн, у т.ч.:	55 498,4	75 777,4	187 808,3	104 231,2	55,5
– загальний фонд	45 547,2	65 806,3	165 947,0	87 413,1	52,7
– спеціальний фонд	9 951,2	9 971,1	21 861,3	16 818,1	76,9

Частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті становила 21,0 %, що на 1,3 в. п. менше рівня минулого року. При цьому відбулися зміни у структурі доходів за фондами бюджету (див. діаграму 3.4.1).

Діаграма 3.4.1

Частка доходів у розрізі фондів державного та місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету за січень – червень 2014–2017 років

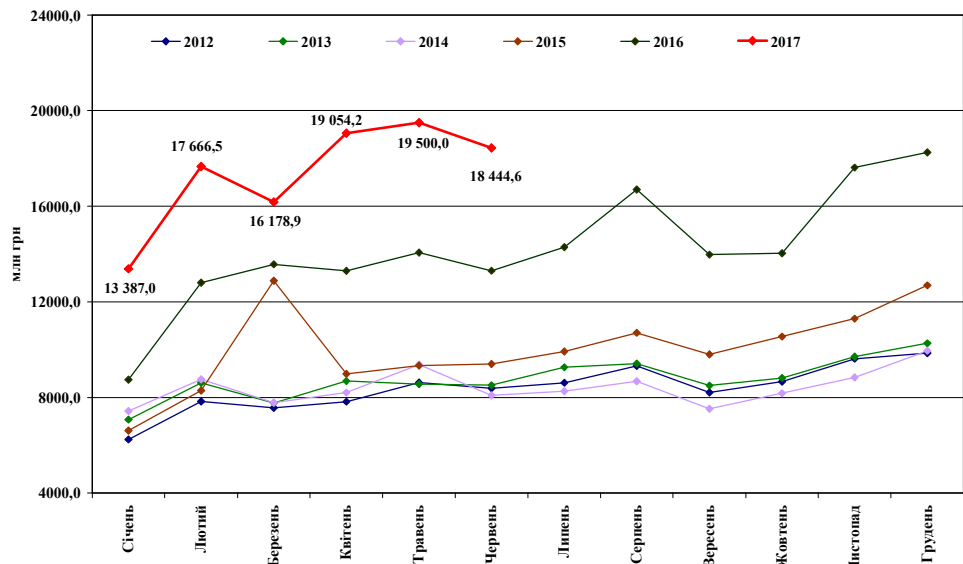

Щомісячні надходження доходів місцевих бюджетів з початку 2017 року демонструють досить стрімке зростання, їх середньомісячні

обсяги перевищують минулорічні в середньому на 30 % (див. графік 3.4.1). Це пояснюється збільшенням надходжень податку на доходи фізичних осіб.

Графік 3.4.1

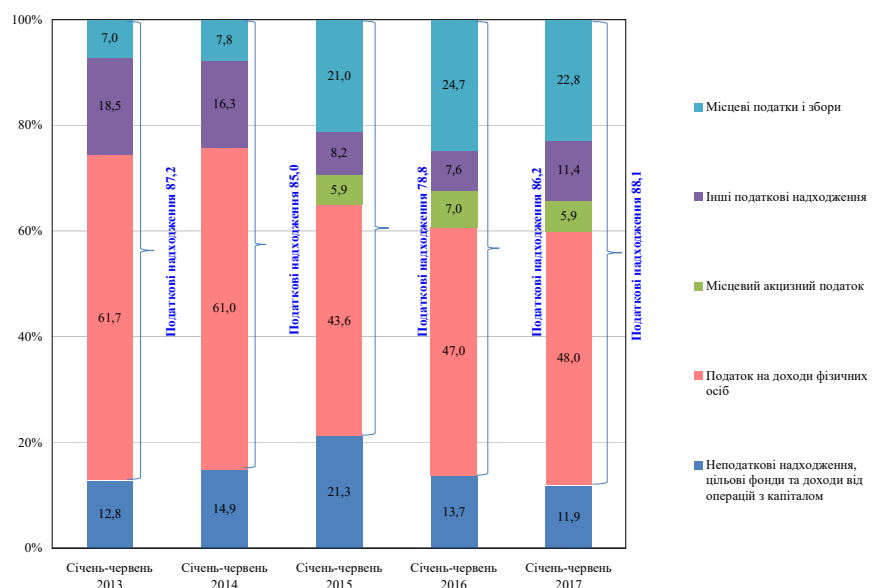
Динаміка щомісячних надходжень доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у 2012–2017 роках

Структура доходів місцевих бюджетів зазнала суттєвих змін, насамперед у частині частки податкових надходжень через збільшення таких видів доходів, як податок на доходи фізичних осіб (+1,1 в. п.) та інші податкові надходження (+3,8 в. п.). Це призвело, відповідно, до скорочення частки неподаткових надходжень на 1,8 в. п. (див. діаграму 3.4.2).

Діаграма 3.4.2

Структура доходів місцевих бюджетів за січень – червень 2013–2017 років

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

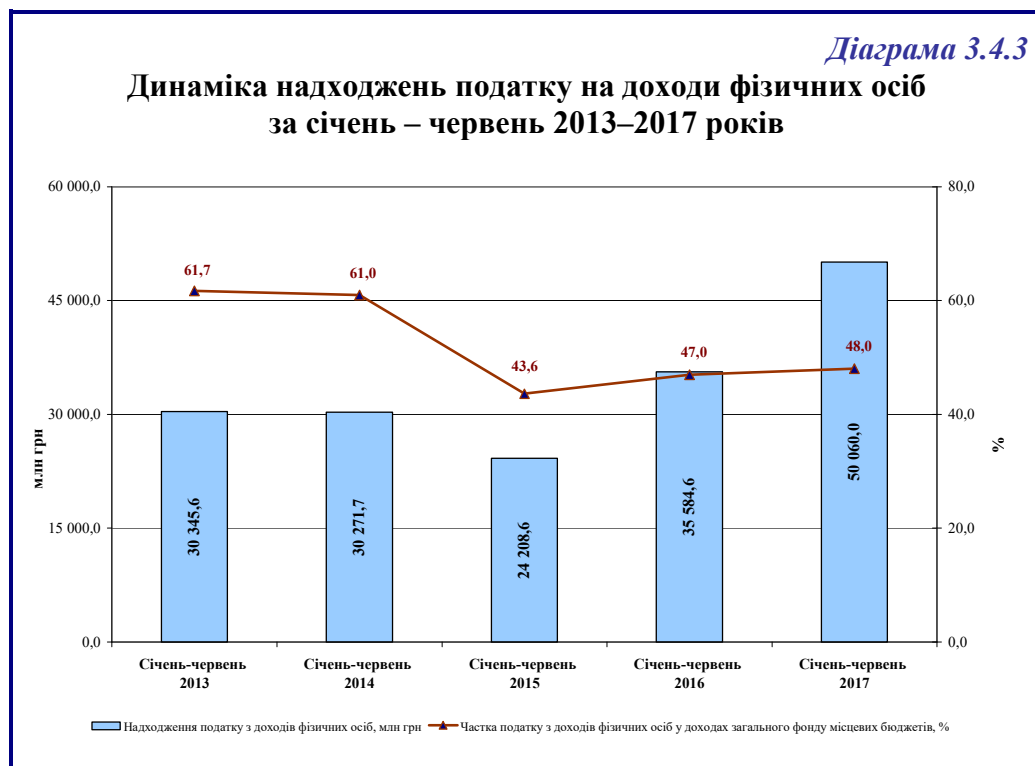
У I півріччі 2017 року до місцевих бюджетів надійшло 91,8 млрд грн **податкових надходжень**, що на 26,5 млрд грн, або на 40,6 %, більше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

Рівень виконання податкових надходжень становив 53,3 % від річного плану. Такий показник виконання плану дає підстави прогнозувати виконання останнього за результатами року або й певне перевиконання. Варто зазначити, що збільшення надходжень мало місце з усіх основних податкових джерел. Так, річні планові показники податку на доходи фізичних осіб виконано на 52,0 %, податку на прибуток підприємств – на 58,7 %, місцевого акцизного податку – на 52,2%, орендної плати на землю з юридичних осіб – на 52,6 %, єдиного податку – на 52,8 % тощо.

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Податок на доходи фізичних осіб, попри переспрямування його значної частки до державного бюджету, продовжує зберігати позицію найвагомішого за обсягом джерела доходної частини місцевих бюджетів, – 48,0 %. Причому, ця частка неухильно збільшується, починаючи з 2015 року, коли й було застосовано рішення про перерозподіл надходжень з цього джерела між державним і місцевими бюджетами. Надходження цього податку за аналізований період склали 50,1 млрд грн, що на 14,5 млрд грн, або на 40,7 %, більше за відповідний показник минулого року.

Динаміка надходжень податку на доходи фізичних осіб відображена на діаграмі 3.4.3.

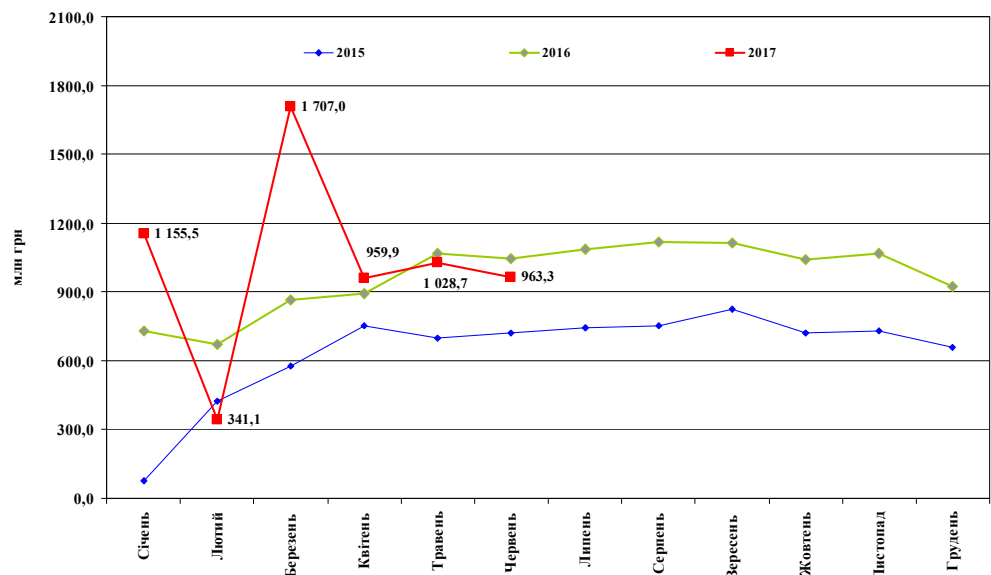
АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК НА РОЗДРІБНИЙ ПРОДАЖ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ ТА ПАЛЬНЕ

У 2015 році було запроваджено таке джерело надходжень місцевих бюджетів, як **акцизний податок на роздрібний продаж підакцизних товарів (пального, тютюнових і алкогольних виробів)**. З 2017 року акцизний податок з пального було ліквідовано з одночасним збільшенням ставок загального акцизного податку на пальне. Водночас 8 лютого 2017 року Кабінет Міністрів затвердив постанову № 96 «Деякі питання зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до бюджетів місцевого самоврядування», якою було передбачено зарахування частини (13,44 %) акцизного податку з виробленого та ввезеного пального до місцевих бюджетів. Відтак, при аналізі надходжень місцевого акцизу враховувалися також надходження акцизу на пальне в частині, яка зараховується до місцевих бюджетів.

У січні – червні 2017 року з вказаного джерела надійшло 6,2 млрд грн, що на 0,9 млрд грн, або на 16,7 %, більше, ніж у 2016 році. Причому у січні акцизний податок на пальне надходив до місцевих бюджетів ще у складі «місцевого» акцизу на роздрібний продаж, а у лютому, коли порядок зарахування частини акцизу на пальне ще не був затверджений, він не надходив до місцевих бюджетів. Саме цим пояснюється падіння надходжень у цьому місяці. У березні до місцевих бюджетів почала надходити частка акцизу на пальне, яка в цілому сягнула 1,0 млрд грн. Це вирівняло ситуацію з надходженнями «акцизних» коштів до місцевих бюджетів й у II кварталі, залишивши акцизний податок четвертим за обсягом податковим джерелом (див. графік 3.4.2)

Графік 3.4.2

Динаміка надходжень акцизного податку на роздрібний продаж підакцизних товарів у 2015–2017 роках

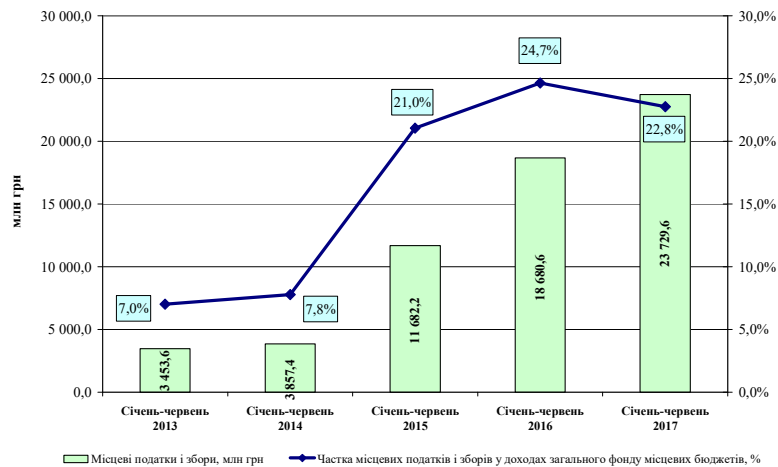
Відтак, можна стверджувати, що акцизні кошти, які зараховуються до місцевих бюджетів, і надалі продовжуватимуть лишатися стабільним і прогнозованим джерелом доходів, забезпечуючи місцеві бюджети рівномірними місячними надходженнями на рівні 1,0 млрд грн із потенціалом до зростання.

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ

За останні три роки **місцеві податки і збори**, до яких віднесено єдиний податок і податки на майно, стали другим за обсягом джерелом наповнення місцевих бюджетів. Їх частка у загальній структурі доходів останніх у I півріччі 2017 року становила майже чверть, а обсяг – 23,7 млрд грн. (див. діаграму 3.4.4).

Діаграма 3.4.4

Динаміка надходжень місцевих податків і зборів за січень – червень 2013–2017 років

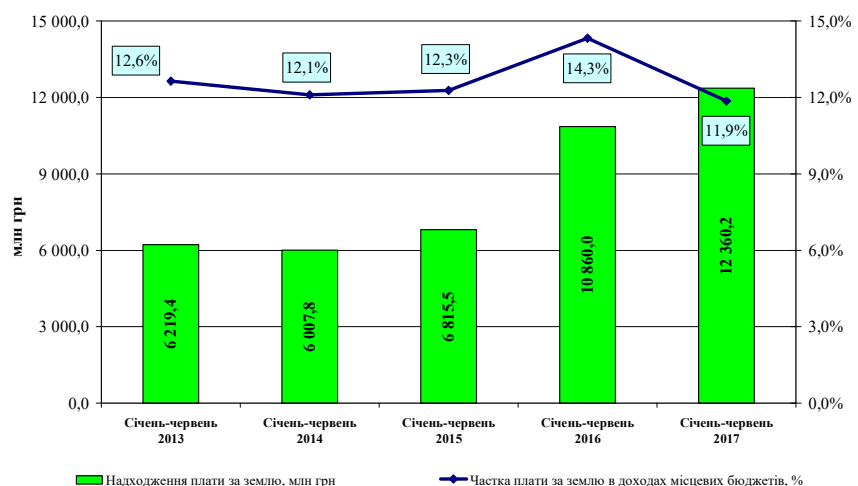

ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК І ОРЕНДНА ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ

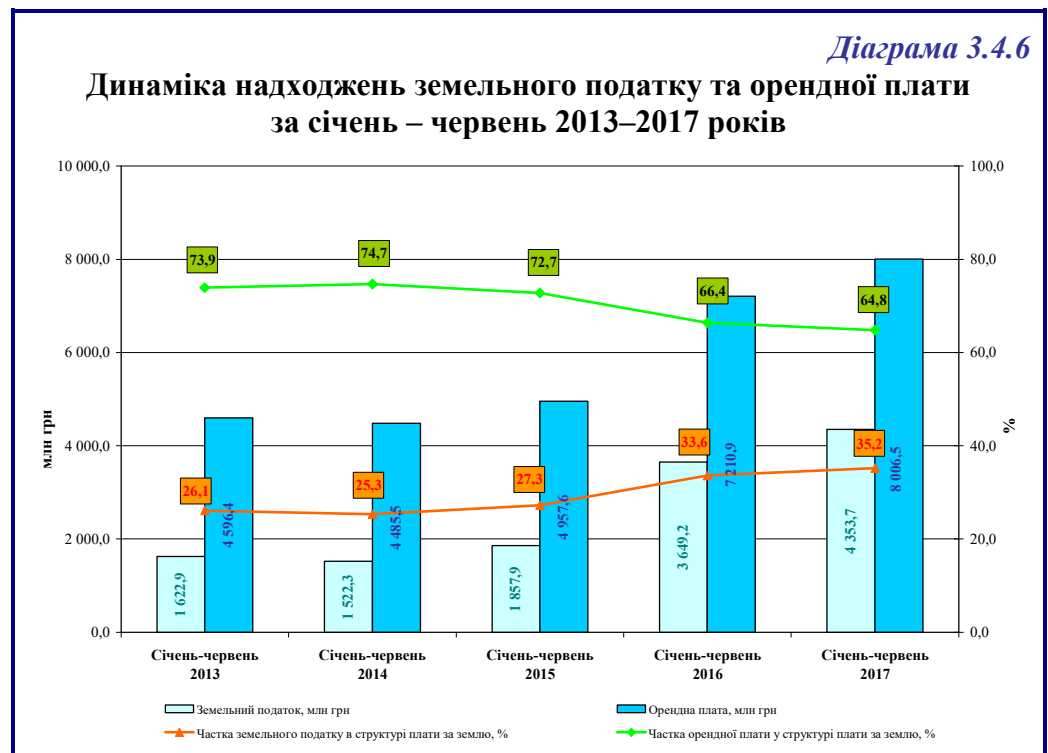
Основним за обсягом джерелом місцевих податків і другим податковим джерелом для місцевих бюджетів у цілому є податки на майно, зокрема плата за землю: **земельний податок і орендна плата за землю**. Варто зауважити, що після віднесення платежів, які до 2015 року позначалися терміном «плата за землю», до місцевих податків ця назва офіційно не вживається. Тому її використання зумовлено міркуваннями приведення даних у порівнянні умови і з огляду на те, що ця назва використовувалась у попередні періоди. У період, що аналізується з цього джерела надійшло 12,4 млрд грн, що на 13,8 % більше за відповідний показник минулого року (див. діаграму 3.4.5).

Діаграма 3.4.5

Динаміка надходжень плати за землю за січень – червень 2013–2017 років

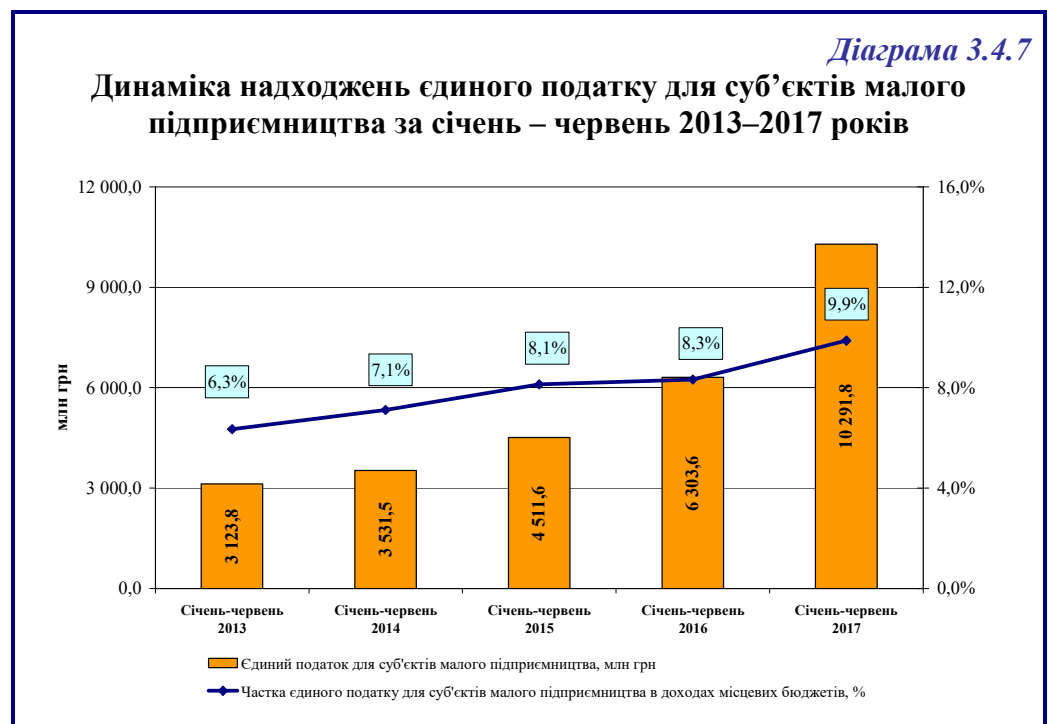

У 2017 році частка орендної плати за землю скоротилася на 1,6 в. п. і збільшилася частка земельного податку (див. діаграму 3.4.6).

ЄДИНИЙ ПОДАТОК ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Попри кризові явища в економіці, шостий рік поспіль продовжується зростання обсягів надходжень **єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва**. Це зробило зазначений податок другим за обсягом серед місцевих податків і зборів, його було сплачено 10,3 млрд грн, що на 63,3 % більше за обсяги надходжень 2016 року¹⁵ (див. діаграму 3.4.7).

¹⁵ З урахуванням надходжень сум єдиного податку з сільськогосподарських товаровиробників

Таке зростання відбулося, зокрема, через зростання з січня 2017 року показника мінімальної заробітної плати до 3 200 грн, який використовується для розрахунку ставок єдиного податку для 2-ї групи єдиноплатників.

На діаграмі 3.4.8 представлена динаміка надходжень єдиного податку з юридичних та фізичних осіб.

Варто зазначити, що з 2015 року до складу єдиного податку включено податок з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %. У I півріччі 2017 року цього податку надійшло 1,2 млрд грн, що майже удвічі більше, ніж у попередньому році. Аналогом цього податку у попередні періоди був фіксований сільськогосподарський податок.

НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

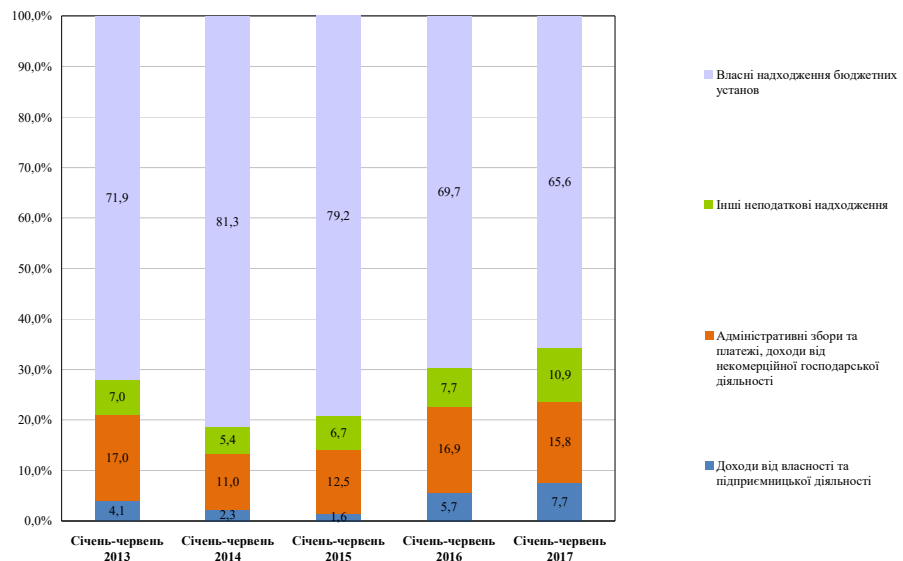
Обсяг **неподаткових надходжень** місцевих бюджетів склав 11,3 млрд грн, що на 1,6 млрд грн, або на 16,8 %, більше за відповідний показник 2016 року. Це пов'язано зі збільшенням усіх складових неподаткових надходжень.

У структурі неподаткових надходжень відмічається зменшення частки власних надходжень бюджетних установ і адміністративних зборів та платежів на 4,1 в. п. та 1,1 в. п. відповідно та зростання частки інших складових: доходи від власності та підприємницької діяльності – на 2,0 в. п., інших неподаткових надходжень – на 3,2 в. п. (див. діаграму 3.4.9).

Найбільшою за обсягом статтею неподаткових надходжень до місцевих бюджетів продовжують бути **власні надходження бюджетних установ**. Їх обсяг становив 7,4 млрд грн, що на 0,7 млрд грн більше аналогічного показника минулого року.

Діаграма 3.4.9

Структура неподаткових надходжень місцевих бюджетів за січень – червень 2013–2017 років

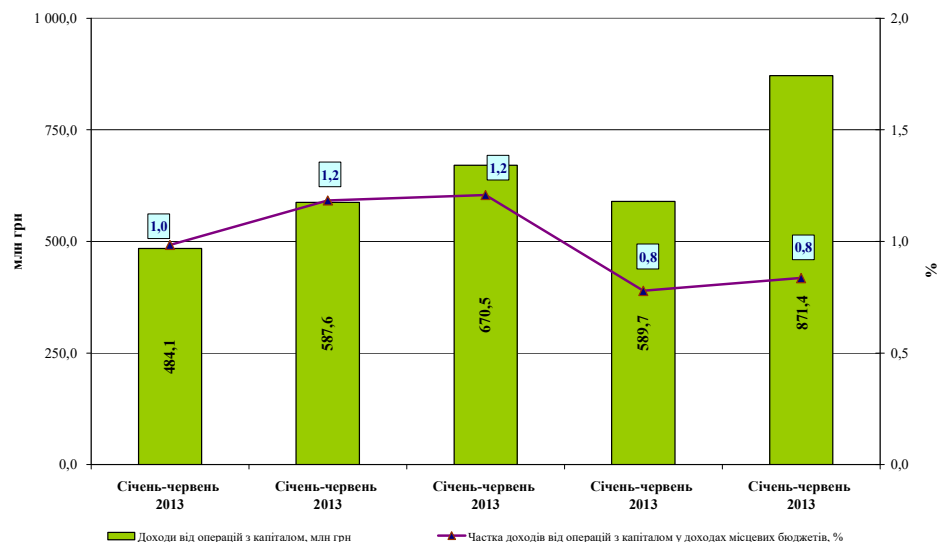

ДОХОДИ ВІД ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛОМ

У I півріччі 2017 року обсяг **доходів від операцій з капіталом** виріс майже на 50 % порівняно з аналогічним періодом попереднього року і становив 0,9 млрд грн. Водночас частка доходів від операцій з капіталом у доходах місцевих бюджетів не змінилася, оскільки цей вид бюджетних доходів лишається незначним (див. діаграму 3.4.10).

Діаграма 3.4.10

Динаміка доходів від операцій з капіталом за січень – червень 2013–2017 років

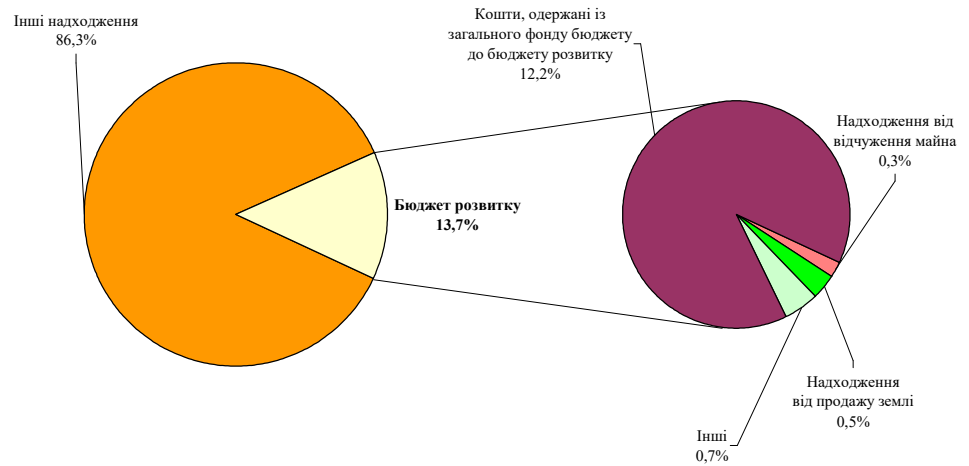

БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ

Доходи бюджету розвитку місцевих бюджетів (з урахуванням коштів, одержаних із загального фонду бюджету до бюджету розвитку) у січні – червні 2017 року склали 15,2 млрд грн, що на 4,8 млрд грн, або на 46,5 %, більше від показника 2016 року. Водночас частка доходів бюджету розвитку у загальній структурі доходів місцевих бюджетів збільшилася на 0,9 в. п. і становила 14,6 % (див. діаграми 3.4.11 і 3.4.12).

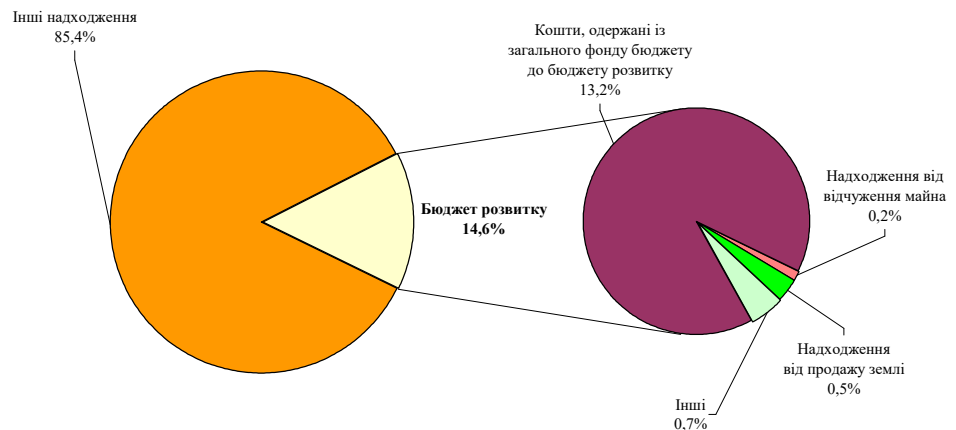
Діаграма 3.4.11

Частка доходів бюджету розвитку за видами надходжень в доходах місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за січень – червень 2016 року

Діаграма 3.4.12

Частка доходів бюджету розвитку за видами надходжень в доходах місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за січень – червень 2017 року

Основним джерелом наповнення бюджету розвитку стали кошти, одержані із загального фонду бюджету, що становили 90,6 % обсягу надходжень.

Також значними джерелами доходів були надходження від продажу землі (553,8 млн грн, або 3,6 %) та від відчуження майна, що знаходиться у комунальній власності (181,8 млн грн, або 1,2 %).

Інші види надходжень склали 4,6 % усіх доходів бюджету розвитку місцевих бюджетів.

ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) становив 217,8 млрд грн, що більше відповідного показника 2016 року на 49,8 %.

Обсяг видатків місцевих бюджетів (без урахування коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) склав 214,6 млрд грн, що на 49,5 % перевищує показник попереднього року. Рівень виконання планових показників, затверджених місцевими радами на 2017 рік, становив 46,7 %, при цьому за видатками загального фонду – 51,9 %, спеціального фонду – 25,0 %.

Виконання місцевих бюджетів за видатками характеризують дані, наведені у таблиці 3.4.2.

Таблиця 3.4.2

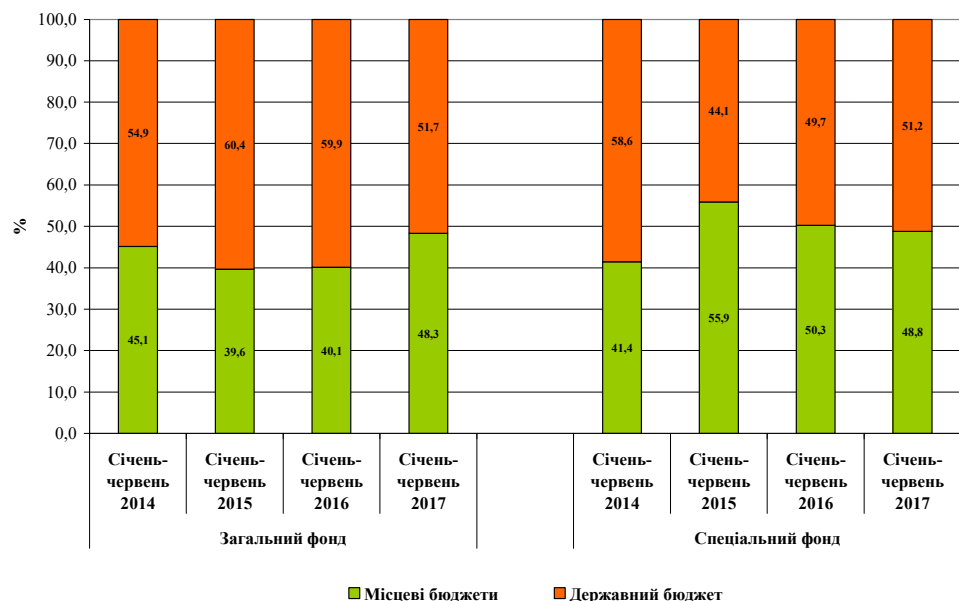
Видатки місцевих бюджетів (без урахування коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) за січень – червень 2015–2017 років

Видатки	Факт за січень – червень 2015 року	Факт за січень – червень 2016 року	Затверджено місцевими радами на 2017 рік	Факт за січень – червень 2017 року	Виконання плану, затвердженого місцевими радами, %
Усього, млн грн, у т. ч.:	117 291,0	143 508,3	459 399,8	214 609,9	46,7
– загальний фонд	102 582,2	128 929,2	370 402,9	192 388,1	51,9
– спеціальний фонд	14 708,8	14 579,1	88 996,9	22 221,8	25,0

Частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті становила 48,4 %, що на 7,4 в. п. більше, ніж аналогічний показник 2016 року. При цьому частка видатків загального фонду порівняно з відповідним періодом попереднього року зросла на 8,2 в. п. і склала 48,3 %, частка видатків спеціального фонду зменшилась на 1,5 в. п. до 48,8 % (див. діаграму 3.4.13).

Діаграма 3.4.13

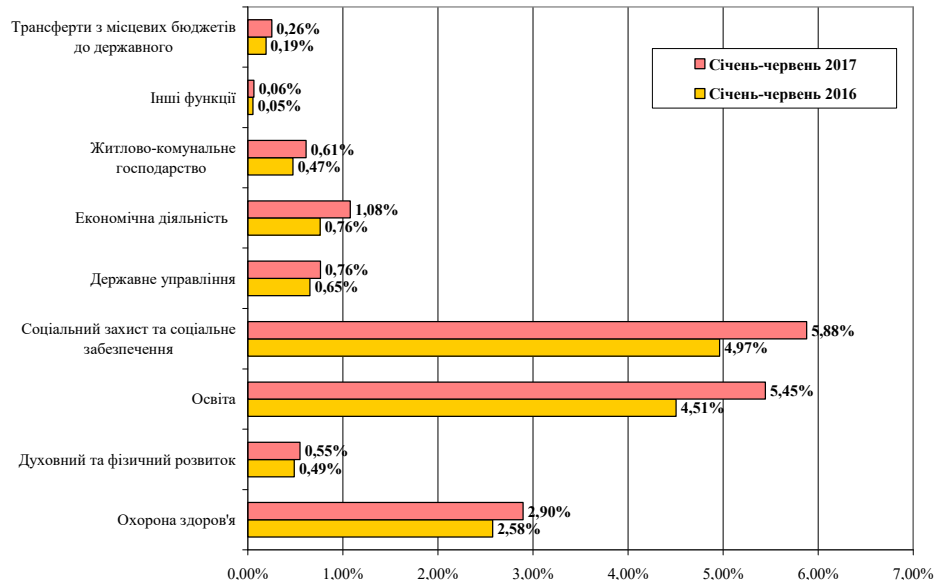
Частки видатків у розрізі фондів державного та місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету за січень – червень 2014–2017 років

Рівень перерозподілу ВВП через місцеві бюджети України¹⁶ за даними січня – червня 2017 року становить 17,55 %, що на 2,88 в. п. більше за відповідний показник попереднього року. Найбільше зростання цього показника спостерігається за видатками на соціальний захист та соціальне забезпечення (+0,91 в. п.) та на освіту (+0,94 в. п.), див. діаграму 3.4.14.

Діаграма 3.4.14

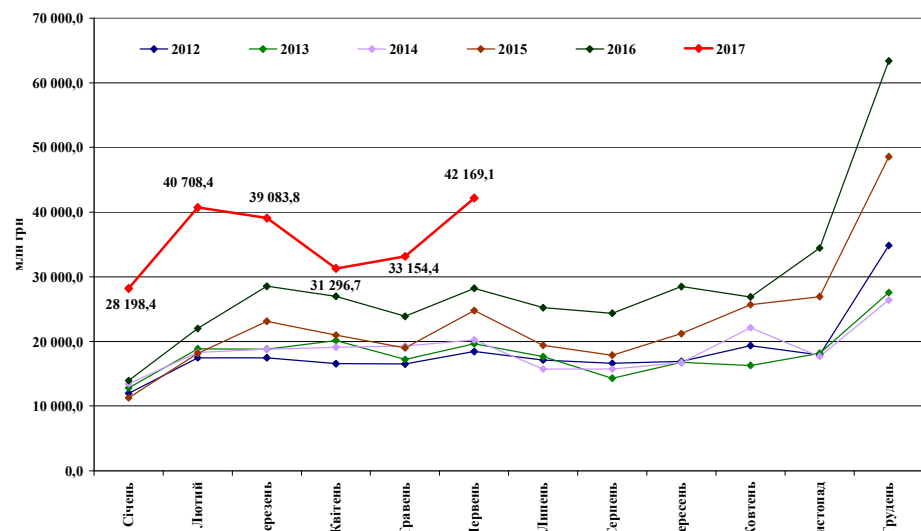
Частка видатків місцевих бюджетів у ВВП за січень – червень 2016–2017 років

Характер щомісячної зміни обсягів видатків місцевих бюджетів у цілому був подібний до минулорічної динаміки (див. графік 3.4.3). У червні спостерігалось традиційне щорічне зростання видатків місцевих бюджетів через виплату відпускних працівникам освіти та інших галузей.

Графік 3.4.3

Динаміка щомісячних видатків місцевих бюджетів за 2012–2017 роки

¹⁶ Частка місцевих бюджетів у ВВП.

ЗАГАЛЬНИЙ ТА СПЕЦІАЛЬНИЙ ФОНДИ

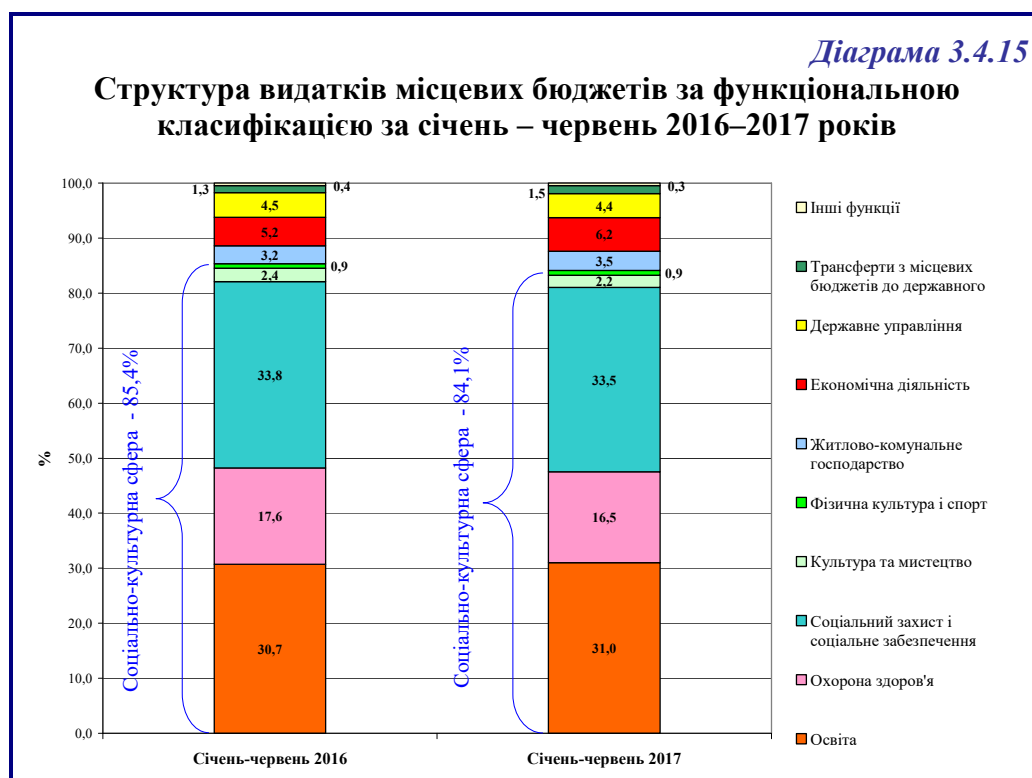
СТРУКТУРА ВИДАТКІВ ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

Обсяг видатків загального фонду місцевих бюджетів становив 192,4 млрд грн. Порівняно з відповідним показником минулого року він збільшився на 49,2 %.

Видатки спеціального фонду місцевих бюджетів профінансовано у сумі 22,2 млрд грн, що на 52,4 % більше, ніж аналогічний показник попереднього року.

Більшість видатків місцевих бюджетів традиційно спрямовується на соціально-культурну сферу (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення, культура та мистецтво, фізична культура і спорт). У звітному періоді сукупна частка цих видатків у структурі видатків місцевих бюджетів складала 84,1 %, що на 1,3 в. п. менше рівня відповідного періоду попереднього року (див. діаграму 3.4.15).

У структурі видатків місцевих бюджетів за функціональною класифікацією найбільші зміни відбулися за видатками на охорону здоров'я. Їх частка зменшилася на 1,1 в. п. і склала 16,5 %.

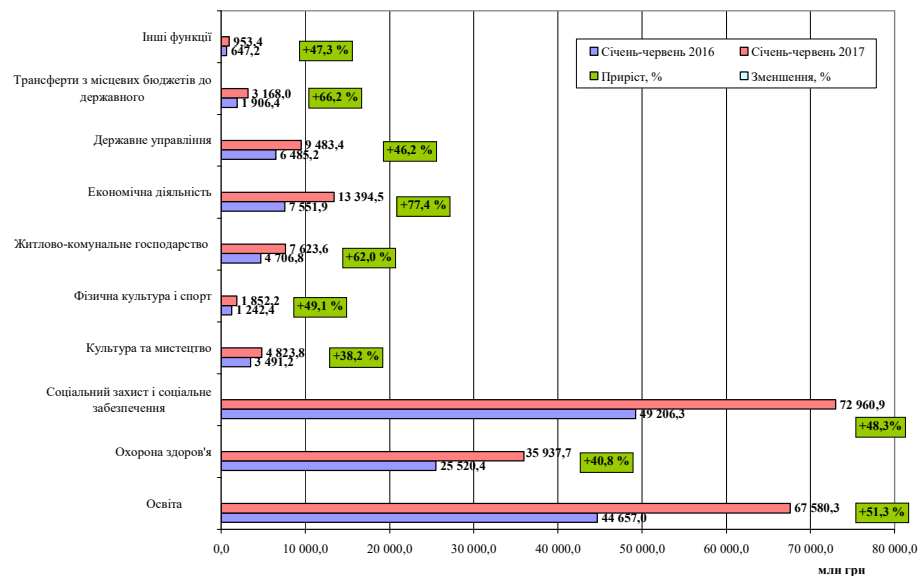

Частка видатків на освіту зросла на 0,3 в. п., на соціальний захист та соціальне забезпечення – зменшилася на 0,3 в. п.

Загальний обсяг видатків на соціально-культурну сферу зріс майже на 47,6 % і склав 183,2 млрд грн. Серед них найбільшими за обсягом є видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення – майже 73,0 млрд грн (або 33,5 % від усіх видатків місцевих бюджетів), освіту – 67,6 млрд грн (або 31,0 %), охорону здоров'я – 35,9 млрд грн (або 16,5 %) (див. діаграму 3.4.16).

Діаграма 3.4.16

Видатки місцевих бюджетів у розрізі функціональної класифікації за січень – червень 2016–2017 років

Видатки на державне управління профінансовано у сумі 9,5 млрд грн, що на 46,2 % більше, ніж за січень – червень 2016 року. При цьому їх частка у структурі видатків місцевих бюджетів зменшилася на 0,1 в. п. та становила 4,4 %.

Мало місце зростання видатків на житлово-комунальне господарство (+62,0 %) та на економічну діяльність (+77,4 %). Їх обсяг склав 7,6 млрд грн та 13,4 млрд грн відповідно. Зростання відбулося практично за усіма статтями видатків місцевих бюджетів за цими напрямками.

СТРУКТУРА ВИДАТКІВ ЗА ЕКОНОМІЧНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ

У розрізі економічної класифікації 69,1 % усіх видатків місцевих бюджетів припадало на захищені статті, що менше за відповідний показник 2016 року на 14,1 в. п. (див. діаграму 3.4.17).

Найбільшою серед усіх видатків місцевих бюджетів стала частка поточних трансфертів населенню на соціальне забезпечення. Порівняно з минулим роком вона дещо зменшилась і становила 31,7 % (у січні – червні 2016 року – 32,3 %). При цьому обсяги цих видатків зросли на 22,1 млрд грн, або на 47,2 %, та склали 69,1 млрд грн.

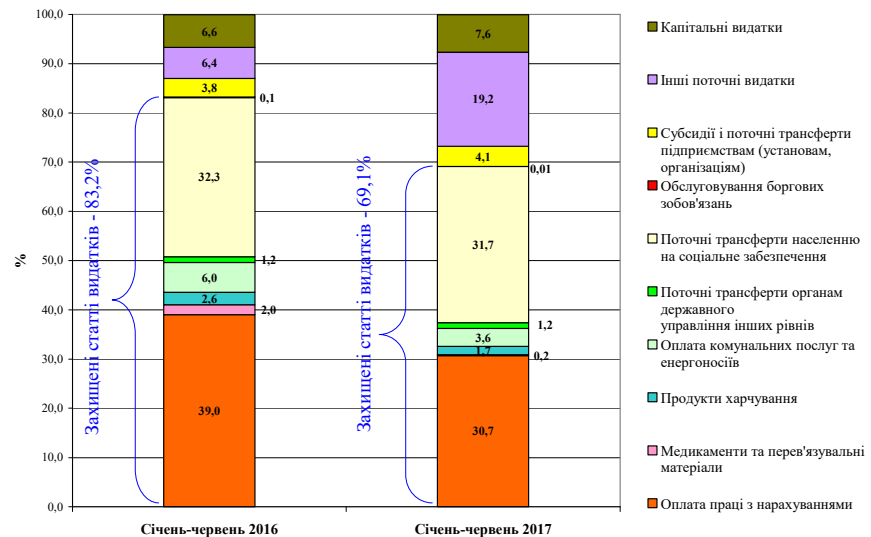
Наступна за обсягом частка видатків місцевих бюджетів припадає на оплату праці з нарахуваннями: 30,7 %, що на 8,3 в. п. менше, ніж у минулому році.

У січні – червні 2017 року значно зросла частка інших поточних видатків – на 12,8 в. п. до 19,2 %. Це відбулося, в основному, через збільшення видатків за статтею «Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку». Порівняно з відповідним показником минулого року їх обсяг збільшився з 31,4 млрд грн до майже 33,7 млрд грн. До цієї статті належать видатки вищих навчальних закладів та видатки закладів охорони здоров'я, що утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Ще за одним із вагомих напрямів видатків місцевих бюджетів – оплата комунальних послуг та енергоносіїв – частка дещо зменшилася: до 3,6 %, або на 2,4 в. п. Однак, слід ураховувати, що значний обсяг таких видатків за іншим кодом, як зазначено вище, здійснюють також заклади охорони здоров'я.

Діаграма 3.4.17

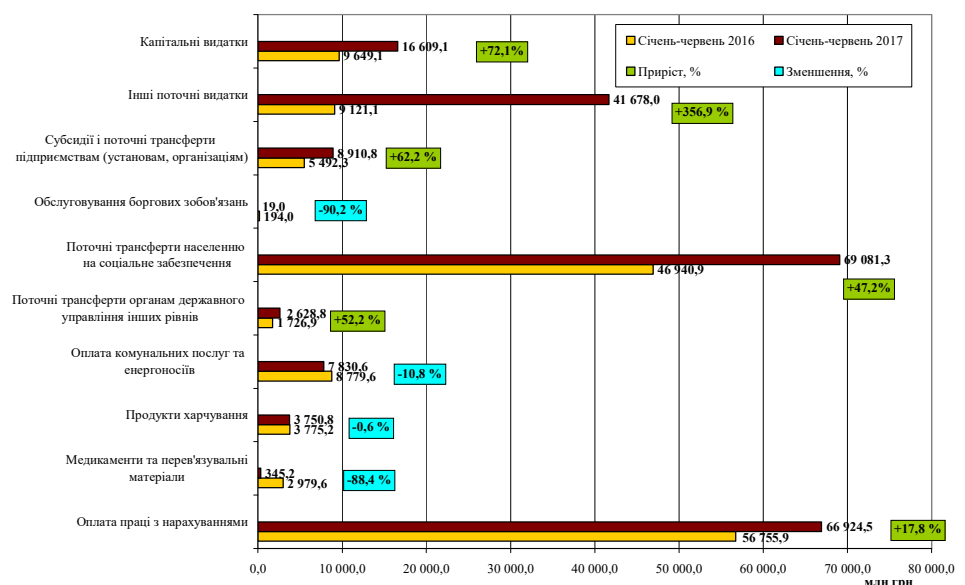
Структура видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією за січень – червень 2016–2017 років

У цілому поточні видатки місцевих бюджетів у I півріччі поточного року становили 201,2 млрд грн, що на 48,2 % більше, ніж за 2016 рік. Капітальні видатки профінансовано у розмірі 16,6 млрд грн, їх обсяги зросли на 7,0 млрд грн, або на 72,1 % (див. діаграму 3.4.18), водночас частка зросла на 1,0 в. п.

Діаграма 3.4.18

Видатки місцевих бюджетів за економічною класифікацією за січень – червень 2016–2017 років

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ДО МІСЦЕВИХ

За даними Державного казначейства України, у січні – червні 2017 року було перераховано майже 136,8 млрд грн міжбюджетних трансфертів із державного бюджету до місцевих бюджетів, що становить 54,4 % від планового річного обсягу (див. таблицю 3.4.3). Як видно з таблиці 3.4.3, Практично вся сума надійшла до загального фонду місцевих бюджетів, це становило 56,6 % плану. До спеціального фонду надійшло лише 3,1 % від запланованого обсягу.

Таблиця 3.4.3

Міжбюджетні трансферти, що надійшли з державного бюджету до місцевих бюджетів, за січень – червень 2015–2017 років

Міжбюджетні трансферти	Факт за січень – червень 2015 року	Факт за січень – червень 2016 року	План на 2017 рік	Факт за січень – червень 2017 року	Виконання плану, %
Усього, млн грн, у т. ч.:	77 731,3	93 491,1	251 605,8	136 792,3	54,4
– загальний фонд	77 694,3	93 454,6	241 268,4	136 467,3	56,6
– спеціальний фонд	37,0	36,5	10 337,4	325,0	3,1

Поточний рік є третім роком упровадження нової моделі міжбюджетних відносин, запровадженої у грудні 2014 року.

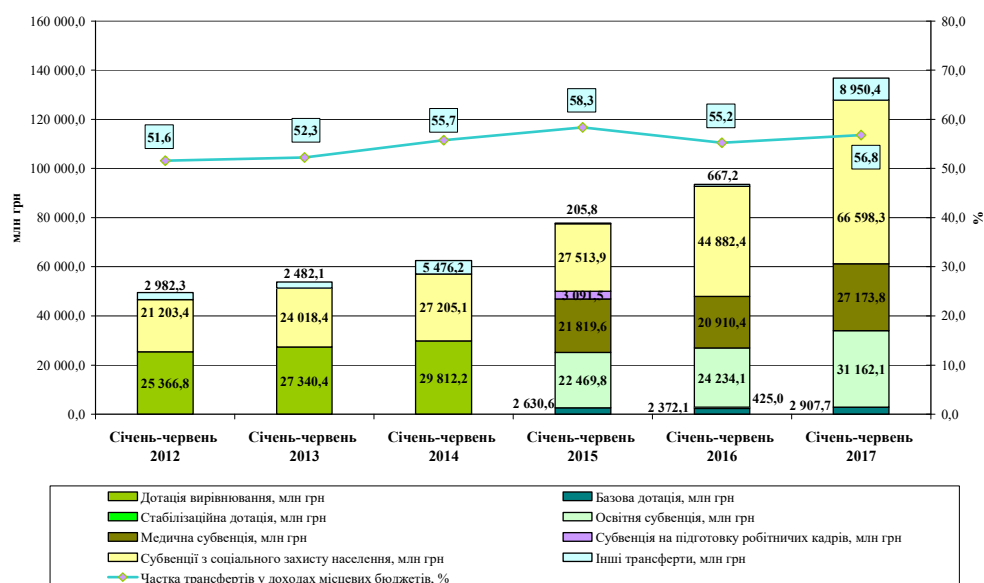
Головною відмінністю нової системи вирівнювання є скасування дотації вирівнювання (вилучення) і запровадження базової (реверсної) дотації, а також освітньої та медичної субвенції.

У 2015–2016 роках діяв механізм, за якого держава шляхом надання спеціальних трансфертів (субвенцій) повністю бере на себе відповідальність щодо фінансового забезпечення поточних видатків установ медичної та освітньої сфери, що належать до повноважень місцевих бюджетів. Однак, відповідно до чергових змін Бюджетного кодексу України, кошти цих субвенцій у 2017 році мають спрямовуватися виключно на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників, утримання професійно-технічних навчальних закладів державної та комунальної власності в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти та оплати поточних видатків медичних закладів, крім видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв. Для фінансування інших видатків цих закладів вперше передбачено додаткову дотацію на фінансування переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я.

Частка міжбюджетних трансфертів у структурі доходів місцевих бюджетів за аналізований період становить 56,8 % (див. діаграму 3.4.19), що більше показника минулого року на 1,6 в. п. Більшість трансфертів, що надійшли з державного бюджету, спрямовувалися на соціально-культурну сферу.

Діаграма 3.4.19

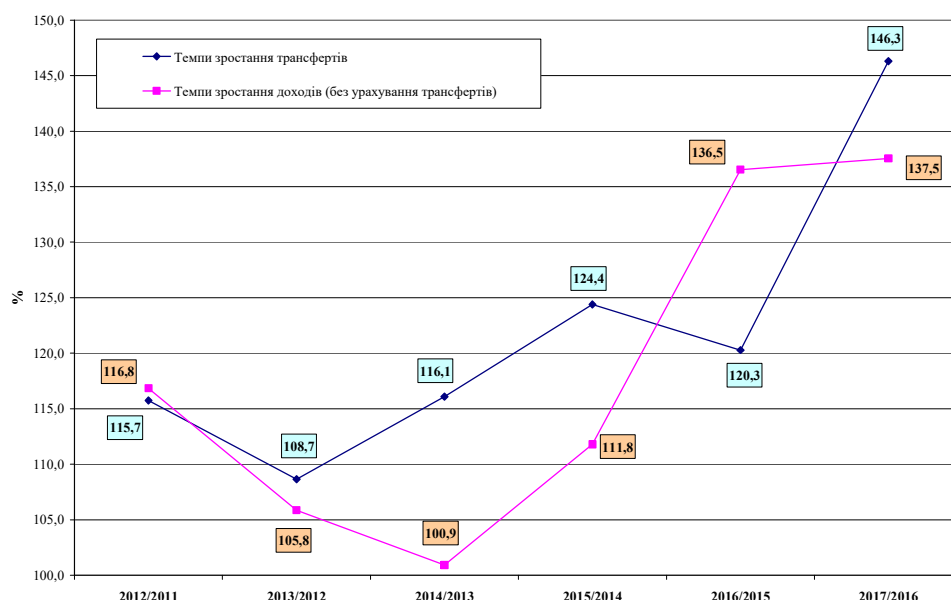
Динаміка перерахування трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за січень – червень 2012–2017 років

Темп зростання обсягів міжбюджетних трансфертів за звітний період є значно вищим за минулорічний показник. Це зростання відбувалося одночасно зі зростанням доходів місцевих бюджетів (див. графік 3.4.4).

Графік 3.4.4

Темпи зростання міжбюджетних трансфертів та доходів місцевих бюджетів за січень – червень 2012–2017 років

БАЗОВА ТА РЕВЕРСНА ДОТАЦІЇ¹⁷

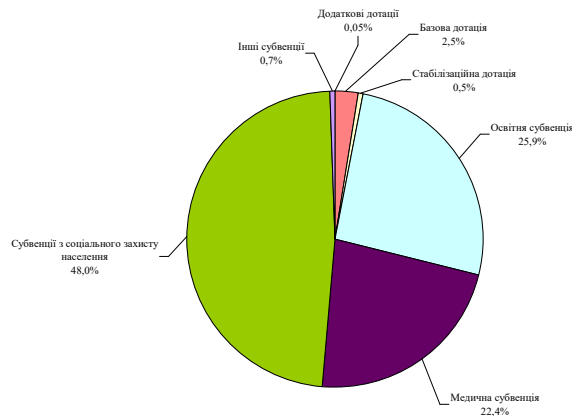
СТРУКТУРА МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

Базова дотація за аналізований період була перерахована в обсязі майже 2,9 млрд грн. Надходження до державного бюджету від перерахування **реверсної дотації** склали майже 2,0 млрд грн.

Загальна частка базової дотації, освітньої та медичної субвенцій у загальному обсязі міжбюджетних трансфертів склала 44,8 % (див. діаграми 3.4.20 та 3.4.21).

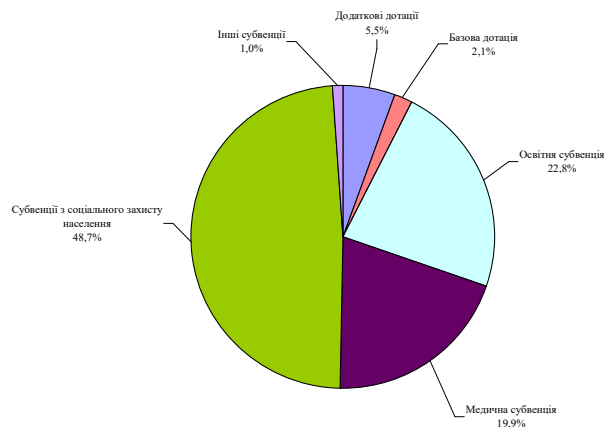
Діаграма 3.4.20

Структура трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за січень – червень 2016 року

Діаграма 3.4.21

Структура трансфертів, що передаються з державного бюджету до місцевих бюджетів, за січень – червень 2017 року

¹⁷ Для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій з початку 2015 року застосовуються базова та реверсна дотації. Базова дотація – це трансферт із державного бюджету до місцевих бюджетів, а реверсна дотація – це кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів.

Нова система вирівнювання залежить від індексу податкоспроможності відповідного бюджету, обчисленого у розрахунку на одного жителя. Нормативним вважається середній рівень таких надходжень по Україні на одного жителя $\pm 10\%$. У разі, якщо такий рівень буде перевищено на 10 %, 50 % надлишкових надходжень буде вилучено до державного бюджету (реверсна дотація). Якщо ж виникне зворотна ситуація, і надходження будуть на 10 % менші за середній рівень, то з державного бюджету буде компенсовано лише 80 % суми, необхідної для досягнення цього рівня.

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів здійснюється окремо за податком на доходи фізичних осіб та податком на прибуток. Решта доходів місцевих бюджетів вирівнюванню не підлягають і залишаються у повному розпорядженні органів місцевої влади.

Традиційно у структурі трансфертів переважну частку займають субвенції з соціального захисту населення. За січень – червень 2017 року вони становили 48,7 % від усіх міжбюджетних трансфертів, що надійшли з державного бюджету (у 2016 році ця частка склала 48,0 %).

ІНШІ ДОТАЦІЇ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» передбачено надання:

- стабілізаційної дотації (річний план складає 2,0 млрд грн) – фінансування не розпочато;
- додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я (річний план складає 14,9 млрд грн) – профінансовано 50,0 %;
- додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів унаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку суб'єктам космічної діяльності (річний план складає 135,2 млн грн) – профінансовано 50,0 %;
- додаткової дотації з державного бюджету міському бюджету міста Славутич на забезпечення утримання соціальної інфраструктури міста (річний план складає 10,0 млн грн) – профінансовано 50,0 %.

МЕДИЧНА ТА ОСВІТНЯ СУБВЕНЦІЇ

На фінансування субвенцій для забезпечення видатків установ медичної та освітньої сфери, які належать до повноважень місцевих бюджетів, було спрямовано 58,3 млрд грн, що складає 53,9 % передбаченого на рік обсягу. Зокрема:

- медична субвенція профінансована у сумі 27,2 млрд грн;
- освітня субвенція – 31,2 млрд грн.

СУБВЕНЦІЇ ІЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Субвенції соціального спрямування за січень – червень 2017 року були профінансовані в обсязі 66,7 млрд грн, або 63,7 % річного плану, у т. ч.:

- субвенція на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу – 26,0 млрд грн, що становить майже 48,2 % від планового показника;
- субвенція на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот – 39,1 млрд грн, або 83,0 % від планового показника;
- субвенція на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу – 1,2 млрд грн, або 46,8 % від планового показника;
- субвенція на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних

сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною», оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя – 0,3 млрд грн, або 40,5 % від планового показника.

А також у бюджеті на 2017 рік передбачена нова субвенція:

- на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей загиблих осіб, визначених абзацами 5–8 пункту 1 статті 10, а також для осіб з інвалідністю I–II групи, визначених абзацами 11–14 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та осіб, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, та потребують поліпшення житлових умов – 117,0 млн грн, або 35,5 % від планового показника.

ІНШІ СУБВЕНЦІЇ

Згідно з даними Державної казначейської служби України, крім субвенцій соціального спрямування та нових субвенцій, які впроваджено на заміну дотації вирівнювання (медична та освітня субвенції), на 2017 рік передбачено надання місцевим бюджетам 16-ти видів **інших субвенцій** (див. Додаток Б). У цілому їх було профінансовано в обсязі 1,3 млрд грн, або 8,3 % від плану на рік.

Найбільшими показниками виконання річного плану характеризувалися такі субвенції:

- проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів – 22,4 млн грн, або 68,1 % річного плану;
- на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази професійно-технічних навчальних закладів – 30,0 млн грн, або 60,0 % річного плану;
- виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення міста Жовті Води – 4,2 млн грн, або 50,0 % річного плану.

ТРАНСФЕРТИ З МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ДО ДЕРЖАВНОГО

До Державного бюджету України з місцевих бюджетів надійшло 3,2 млрд грн **міжбюджетних трансфертів**, що на 66,2 % більше за відповідний показник попереднього року. При цьому частка трансфертів у загальному обсязі видатків місцевих бюджетів зросла на 0,2 в. п.

Реверсна дотація становила майже 2,0 млрд грн, або 49,6 % від запланованого показника на рік. Понад половину цього обсягу (51,1 %) перерахували до державного бюджету вісім місцевих бюджетів. Найбільші обсяги надійшли від обласного бюджету Дніпропетровської області (226,7 млн грн, або 11,6 % загального обсягу реверсної дотації) та від міста Дніпра (208,5 млн грн, або 10,7 %). Також значні обсяги надійшли до державного бюджету від міст Запоріжжя – 114,1 млн грн, або 5,9 %, Львова – 112,3 млн грн, або 5,8 %, Кривого Рогу – 97,5 млн грн, або 5,0 %, Харкова – 96,5 млн грн, або 5,0 %, Одеси – 78,3 млн грн, або 4,0 % та від Києво-Святошинського району Київської області – 61,4 млн грн, або 3,2 %. Решта 48,9 % надійшли від 147-ми бюджетів різних рівнів.

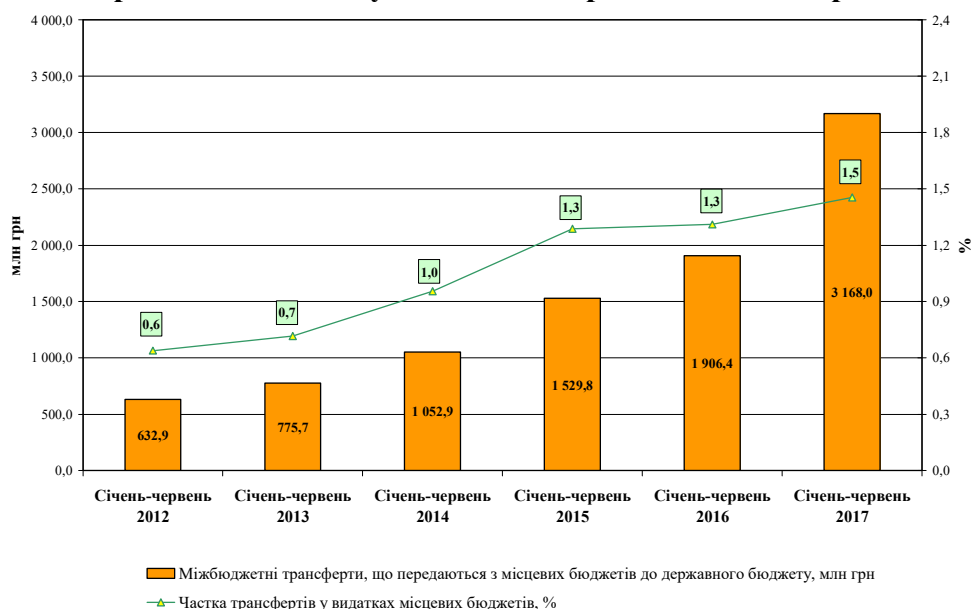
Крім того, до складу міжбюджетних трансфертів, що надаються з місцевих бюджетів, входять субвенції на виконання програм соціально-

економічного та культурного розвитку регіонів. Такі субвенції перераховано в обсязі 1,2 млрд грн.

У цілому загальний обсяг трансфертів до державного бюджету щодо аналогічних показників 2016 року збільшився на 1,3 млрд грн і склав 1,5 % усіх видатків місцевих бюджетів (див. діаграму 3.4.22).

Діаграма 3.4.22

Динаміка перерахування трансфертів із місцевих бюджетів до державного бюджету за січень – червень 2012–2017 років

**Видатки Державного бюджету за січень-червень 2015-2017 років
за програмною класифікацією**

Видатки у розрізі програмної класифікації	Січень-червень 2015			Січень-червень 2016			Січень-червень 2017		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Державна судова адміністрація України	3 691,9	1 907,4	51,7	5 314,5	2 551,8	48,0	8 639,1	3 069,4	35,5
Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними та вищими спеціалізованими судами	296,9	151,4	51,0	5 080,8	2 478,2	48,8	8 634,1	3 068,9	35,5
Генеральна прокуратура України	2 947,5	1 237,4	42,0	3 318,9	1 298,9	39,1	5 038,9	2 083,3	41,3
Здійснення прокурорсько-слідчої діяльності, підготовка та підвищення кваліфікації кадрів прокуратури	2 947,5	1 237,4	42,0	3 243,5	1 285,0	39,6	4 919,3	2 057,0	41,8
Міністерство внутрішніх справ України	34 289,7	13 525,9	39,4	43 936,7	18 877,4	43,0	51 194,5	23 074,1	45,1
Матеріально-технічне забезпечення Державної прикордонної служби України та утримання її особового складу	4 366,0	2 076,2	47,6	4 878,0	2 524,6	51,8	6 899,7	3 564,0	51,7
Забезпечення виконання завдань та функцій Національної гвардії України	6 748,3	1 839,5	27,3	8 439,4	2 739,0	32,5	8 654,0	2 832,0	32,7
Забезпечення діяльності сил цивільного захисту	3 676,6	1 864,7	50,7	4 447,5	2 124,7	47,8	6 495,9	3 148,6	48,5
Забезпечення діяльності підрозділів, установ та закладів Національної поліції України	0,0	0,0	0,0	15 382,1	8 130,0	52,9	16 691,6	9 005,8	54,0
Міністерство енергетики та вугільної промисловості України	2 614,8	889,6	34,0	2 016,1	1 083,1	53,7	2 622,7	1 246,9	47,5
Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості	1 153,7	18,9	1,6	305,6	27,1	8,9	847,1	41,6	4,9
Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції	400,0	400,0	100,0	250,0	225,0	90,0	870,0	857,5	98,6
Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (із загальнодержавними витратами)	1 572,8	441,3	28,1	3 572,2	445,3	12,5	3 005,4	779,8	25,9
Виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення	0,0	0,0	0,0	785,2	0,0	0,0	785,2	0,0	0,0
Керівництво та управління у сфері статистики	492,9	227,9	46,2	525,3	233,2	44,4	950,3	429,4	45,2
Міністерство закордонних справ України	2 788,3	1 129,3	40,5	3 031,6	1 208,3	39,9	4 087,7	1 368,5	33,5
Функціонування закордонних дипломатичних установ України та розширення мережі власності України для потреб цих установ	2 034,4	763,5	37,5	2 267,6	868,8	38,3	3 042,2	1 022,6	33,6
Міністерство культури України	2 342,8	1 083,9	46,3	2 705,2	1 169,3	43,2	4 222,3	1 814,1	43,0
Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації	623,8	294,5	47,2	664,6	318,8	48,0	859,9	426,7	49,6
Фінансова підтримка національних театрів	517,9	261,3	50,4	547,8	279,6	51,0	898,9	439,1	48,8
Забезпечення діяльності національних музеїв, національних і державних бібліотек та культурно-просвітницьких центрів	304,6	141,8	46,6	343,6	161,6	47,0	544,6	237,9	43,7
Міністерство оборони України	42 246,0	19 573,6	46,3	56 584,4	25 476,8	45,0	66 504,5	26 368,1	39,6

Видатки у розрізі програмної класифікації	Січень-червень 2015			Січень-червень 2016			Січень-червень 2017		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовка військ	31 597,2	15 568,5	49,3	43 191,3	21 236,0	49,2	53 772,8	22 482,8	41,8
Медичне лікування, реабілітація та санаторне забезпечення особового складу Збройних Сил України, ветеранів військової служби та членів їх сімей, ветеранів війни	1 279,9	568,7	44,4	1 898,0	1 055,8	55,6	1 990,2	885,3	44,5
Підготовка військових фахівців у вищих навчальних закладах, підвищення кваліфікації та перепідготовка військових фахівців і державних службовців, початкова військова підготовка та патріотичне виховання молоді	1 610,1	522,3	32,4	2 023,5	833,6	41,2	2 159,5	1 006,2	46,6
Розвиток озброєння та військової техніки Збройних Сил України	5 336,3	2 347,5	44,0	4 738,2	2 166,3	45,7	6 549,6	1 709,8	26,1
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України	1 140,5	31,6	2,8	694,5	7,4	1,1	751,0	12,4	1,6
Міністерство освіти і науки України (із загальнодержавними витратами)	74 762,5	37 466,4	50,1	71 604,0	36 943,6	51,6	85 996,1	47 173,4	54,9
Підготовка кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики	4 937,6	2 165,8	43,9	5 138,1	2 421,1	47,1	4 806,0	2 282,4	47,5
Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики	18 059,5	8 689,7	48,1	18 733,1	9 113,3	48,6	20 237,0	10 240,4	50,6
Виплата академічних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 985,7	1 692,0	42,5
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	43 483,2	22 469,8	51,7	44 604,6	24 234,1	54,3	52 593,1	31 162,1	59,3
Міністерство охорони здоров'я України (із загальнодержавними витратами)	58 057,6	24 854,5	42,8	57 366,7	24 626,7	42,9	74 435,3	32 206,9	43,3
Проведення епідеміологічного нагляду (спостереження), діяльність лабораторних підрозділів Центру громадського здоров'я та заходи боротьби з епідеміями	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 477,5	676,8	45,8
Підготовка і підвищення кваліфікації медичних та фармацевтичних, наукових та науково-педагогічних кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації	2 521,8	1 131,7	44,9	3 282,7	1 346,8	41,0	4 381,8	1 880,3	42,9
Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій у закладах охорони здоров'я науково-дослідних установ та вищих навчальних медичних закладах Міністерства охорони здоров'я України	818,0	327,7	40,1	845,7	371,3	43,9	1 211,5	453,0	37,4
Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру	4 098,9	8,0	0,2	4 149,0	0,0	0,0	5 949,0	0,0	0,0
Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	46 090,2	21 819,6	47,3	44 443,8	20 910,4	47,0	55 540,1	27 173,8	48,9
Міністерство екології та природних ресурсів України	5 174,3	1 896,8	36,7	5 532,6	2 094,2	37,9	6 293,3	3 166,3	50,3
Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами	1 655,1	847,6	51,2	2 041,8	844,4	41,4	2 758,0	1 322,5	48,0

Видатки у розрізі програмної класифікації	Січень-червень 2015			Січень-червень 2016			Січень-червень 2017		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Підтримка у безпечному стані енергоблоків та об'єкта "Укриття" та заходи щодо підготовки до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС	709,7	347,1	48,9	998,2	421,5	42,2	898,3	370,9	41,3
Міністерство соціальної політики України (із загальнодержавними витратами)	88 571,3	44 197,9	49,9	154 947,1	66 583,3	43,0	153 354,8	59 852,4	39,0
Щорічна разова грошова допомога ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань та соціальна допомога особам, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною	882,9	766,9	86,9	1 036,0	1 019,6	98,4	1 303,4	1 255,0	96,3
Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	993,0	306,9	30,9
Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	2 146,7	728,7	33,9	1 919,7	735,7	38,3	1 919,7	888,4	46,3
Надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг	3 360,0	1 616,7	48,1	2 787,0	1 642,8	58,9	3 226,7	1 445,4	44,8
Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду	0,0	0,0	0,0	145 404,3	62 059,4	42,7	141 078,9	54 168,5	38,4
Фонд соціального захисту інвалідів	1 142,5	374,3	32,8	1 285,8	503,6	39,2	1 439,9	512,8	35,6
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом „гроші ходять за дитиною”, оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя	581,1	257,6	44,3	769,5	292,0	37,9	850,9	344,3	40,5
Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (із загальнодержавними витратами)	5 628,4	443,5	7,9	6 350,7	1 133,3	17,8	13 682,1	540,5	4,0
Державний фонд регіонального розвитку	0,0	0,0	0,0	3 000,0	0,0	0,0	3 500,0	0,0	0,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад	0,0	0,0	0,0	1 000,0	333,3	33,3	1 500,0	0,0	0,0

Видатки у розрізі програмної класифікації	Січень-червень 2015			Січень-червень 2016			Січень-червень 2017		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення різниці між фактичною вартістю теплової енергії, послуг з централізованого опалення, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та водовідведення, постачання холодної води та водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню та/або іншим підприємствам тепlopостачання, централізованого питного водопостачання та водовідведення, які надають населенню такі послуги, та тарифами, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування	2 900,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5 000,0	0,0	0,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України	0,0	0,0	0,0	350,0	0,0	0,0	2 145,0	0,0	0,0
Міністерство аграрної політики та продовольства України	2 289,8	644,2	28,1	2 152,6	654,3	30,4	9 507,0	2 526,1	26,6
Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4 774,3	1 046,9	21,9
Міністерство інфраструктури України (із загальнодержавними витратами)	4 435,9	1 928,8	43,5	993,4	244,4	24,6	1 199,8	389,3	32,4
Забезпечення діяльності Державної спеціальної служби транспорту	302,4	117,7	38,9	404,2	145,3	35,9	494,6	226,3	45,8
Державне агентство автомобільних доріг України	24 147,3	8 571,9	35,5	19 356,1	4 585,4	23,7	16 206,3	6 483,5	40,0
Розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування	4 322,8	1 658,5	38,4	7 167,6	1 978,4	27,6	7 834,5	4 568,9	58,3
Виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування	19 114,2	6 908,7	36,1	11 945,2	2 601,8	21,8	7 328,9	1 741,3	23,8
Міністерство молоді та спорту України (із загальнодержавними витратами)	1 153,0	409,4	35,5	1 421,6	517,5	36,4	2 006,4	655,9	32,7
Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	22,3	14,1	63,3	183,9	28,0	15,2	329,9	30,5	9,2
Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	702,8	229,7	32,7	679,8	311,3	45,8	1 089,1	424,6	39,0
Міністерство фінансів України (із загальнодержавними витратами)	179 777,2	71 632,4	39,8	207 867,1	97 442,9	46,9	254 833,3	133 632,6	52,4
Базова дотація	5 358,0	2 630,6	49,1	4 840,3	2 372,1	49,0	5 911,6	2 907,7	49,2
Додаткові дотації з державного бюджету місцевим бюджетам	10,0	5,0	50,0	92,4	42,5	45,9	15 045,2	7 522,6	50,0

Видатки у розрізі програмної класифікації	Січень-червень 2015			Січень-червень 2016			Січень-червень 2017		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот	24 414,2	6 238,2	25,6	40 269,0	21 030,3	52,2	47 073,7	39 076,1	83,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	0,0	0,0	0,0	1 940,0	22,1	1,1	4 000,0	528,5	13,2
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	806,4	286,9	35,6	1 205,2	526,2	43,7	2 482,1	1 160,9	46,8
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу	42 317,7	20 049,2	47,4	45 469,9	23 033,9	50,7	53 929,9	26 017,0	48,2
Обслуговування державного боргу	92 672,5	41 013,6	44,3	99 056,3	46 606,4	47,1	111 338,4	52 563,9	47,2
Міністерство юстиції України	6 511,0	2 183,8	33,5	6 737,5	2 791,5	41,4	8 507,1	3 462,7	40,7
Виконання покарань установами і органами Державної кримінально-виконавчої служби України	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 631,7	1 690,9	46,6
Міністерство інформаційної політики України	4,0	0,9	23,1	113,0	41,4	36,6	261,8	77,9	29,7
Виробництво та трансляція телерадіопрограм для державних потреб, збирання, обробка та розповсюдження офіційної інформаційної продукції, фінансування системи державного іномовлення України	0,0	0,0	0,0	109,2	39,6	36,3	219,6	71,4	32,5
Державне космічне агентство України	2 842,2	779,0	27,4	3 411,4	846,4	24,8	2 924,3	998,4	34,1
Виконання боргових зобов'язань за кредитом, залученим під державну гарантію для реалізації проекту "Створення Національної супутникової системи зв'язку"	2 357,4	619,5	26,3	1 854,4	758,9	40,9	1 497,3	733,1	49,0
Виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей на підприємствах космічної галузі для виготовлення продукції оборонного призначення	0,0	0,0	0,0	925,8	0,0	0,0	941,2	68,8	7,3
Служба безпеки України	4 577,8	2 131,2	46,6	5 664,0	2 568,5	45,3	6 670,4	3 025,9	45,4
Забезпечення заходів у сфері безпеки держави та діяльності органів системи Служби безпеки України	4 150,3	1 996,3	48,1	5 083,7	2 468,1	48,5	6 151,3	2 915,4	47,4
Національна академія наук України	2 931,0	1 304,4	44,5	2 697,9	1 197,3	44,4	3 504,1	1 619,6	46,2

Видатки у розрізі програмної класифікації	Січень-червень 2015			Січень-червень 2016			Січень-червень 2017		
	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %	План, млн грн	Факт, млн грн	Виконання річного плану, %
Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та наукових об'єктів, що становлять національне надбання, забезпечення діяльності наукових бібліотек	2 780,1	1 231,0	44,3	2 541,3	1 125,0	44,3	3 299,8	1 526,2	46,3
Національна академія медичних наук України	1 474,6	655,2	44,4	1 656,9	721,2	43,5	1 895,9	741,7	39,1
Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій, спеціалізована консультативно-поліклінічна допомога, що надається науково-дослідними установами Національної академії медичних наук України	1 122,8	479,0	42,7	1 254,3	559,4	44,6	1 199,3	562,4	46,9
Національна академія аграрних наук України	609,0	301,4	49,5	580,1	296,6	51,1	812,8	424,1	52,2
Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері агропромислового комплексу, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка технічного забезпечення наукових установ, розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання	574,4	283,7	49,4	543,8	279,7	51,4	765,7	399,9	52,2
Інші головні розпорядники	18 087,4	6 484,7	35,9	13 861,5	5 010,4	36,1	24 107,3	9 253,2	38,4
Усього	573 528,4	245 674,9	42,8	682 794,1	300 409,6	44,0	811 513,2	366 034,7	45,1

**Стан перерахування субвенцій із державного бюджету місцевим бюджетам
за січень - червень 2017 року**

(тис грн)

Назва	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом	
	План	Факт	План	Факт	План	Факт
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу	53 929 901,3	26 016 956,5	0,0	0,0	53 929 901,3	26 016 956,5
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот	47 073 700,0	39 076 126,0	0,0	0,0	47 073 700,0	39 076 126,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	2 482 113,7	1 160 916,8	0,0	0,0	2 482 113,7	1 160 916,8
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам для реалізації проєктів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України	595 000,0	0,0	1 550 000,0	0,0	2 145 000,0	0,0
Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Жовті Води на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення міста Жовті Води	8 480,1	4 240,0	0,0	0,0	8 480,1	4 240,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги	137 992,3	62 724,0	0,0	0,0	137 992,3	62 724,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад	500 000,0	0,0	1 000 000,0	0,0	1 500 000,0	0,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання ангиографічного обладнання	150 000,0	0,0	0,0	0,0	150 000,0	0,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань	500 000,0	169 711,8	0,0	0,0	500 000,0	169 711,8
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії	18 972,6	8 624,0	0,0	0,0	18 972,6	8 624,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази професійно-технічних навчальних закладів	50 000,0	30 000,0	0,0	0,0	50 000,0	30 000,0
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	52 593 109,7	31 162 062,2	0,0	0,0	52 593 109,7	31 162 062,2
Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	55 540 108,4	27 173 790,1	0,0	0,0	55 540 108,4	27 173 790,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	1 500 000,0	528 514,8	2 500 000,0	0,0	4 000 000,0	528 514,8
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реформування регіональних систем охорони здоров'я для здійснення заходів з виконання спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проєкту "Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей"	0,0	0,0	1 247 005,5	308 922,8	1 247 005,5	308 922,8
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження	137 499,5	45 833,1	0,0	0,0	137 499,5	45 833,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	209 458,3	95 208,1	0,0	0,0	209 458,3	95 208,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною", оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя	850 922,6	344 267,8	0,0	0,0	850 922,6	344 267,8

Назва	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом	
	План	Факт	План	Факт	План	Факт
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей загиблих осіб, визначених абзацами 5 - 8 пункту 1 статті 10, а також для осіб з інвалідністю I - II групи, визначених абзацами 11 - 14 частини другої статті 7 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", та осіб, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, та потребують поліпшення житлових умов	329 812,8	117 000,1	0,0	0,0	329 812,8	117 000,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення різниці між фактичною вартістю теплової енергії, послуг з централізованого опалення, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та водовідведення, постачання холодної води та водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню та/або іншим підприємствам теплопостачання, централізованого питного водопостачання та водовідведення, які надають населенню такі послуги, та тарифами, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування	1 500 000,0	0,0	3 500 000,0	0,0	5 000 000,0	0,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів	32 867,0	22 372,8	0,0	0,0	32 867,0	22 372,8
Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Дніпра на завершення будівництва метрополітену у м. Дніпрі	108 088,0	0,0	540 440,0	16 093,6	648 528,0	16 093,6
Субвенція з державного бюджету міським бюджетам мм. Дніпра, Києва, Львова та Одеси на проведення робіт, пов'язаних зі створенням і забезпеченням функціонування центрів надання адміністративних послуг у форматі "Прозорий офіс"	63 562,1	18 562,1	0,0	0,0	63 562,1	18 562,1
Усього субвенцій	218 311 588,4	126 036 910,2	10 337 445,5	325 016,4	228 649 033,9	126 361 926,6